

T

t (ta') *m.db* Xarafka sagaal iyo tobnaad ee alifka soomaalida, waana shibbane.

ta¹ *mu.ti.db* **kuwa**, **w** Magacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax ama cid hadlaha u dhow lagu tilmaansado. Tus. “Ta timid waa Caasho”. *ld tan¹*

ta² (-ta) *q.db* Qodob magaca dhaddig dib looga qodbo si looga dhigo wax cayiman. Xarafka “t” ee qodobkan wuxuu isu beddelaa “d” markuu raaco

magacyada lab oo ku dhammaada d,c,x, h, y, iyo (‘) hamisa. Markii la raaciyyana magac ku dhammaada xarafka “l” labadaa xaraf waxay isu beddelaan “sh”. Tus. “ul+ta-> usha, bad+ta> badda”.

taa¹ *mu.ti.db* (**kuwaas**, **w**) Magacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax qofka hadlaya ka fog oo farta la isugu fiiqayo lagu tilmaansado. Tu. “taa soo socota waa Hodan”. *ld taas¹*

taa² (-taa) *dk.ti.db ld taas²*.

taa³ (-taa) *dk.lh.db ld taada²*.

taab¹ *m.l (-bab, m.)* 1. Xargo isweydaarsan oo gadawga wadaanta iyo dhiilaha loo yeelo si markay buuxaan loogu qaado. 2. Agagaarka guriga. 3. Ubaxa ka soo baxa geedka digirta inta uusan miro yeelan. 4. *ld taabid*.

taab² *fg1 (-bay, -btay)* 1. Wax xoog ku qabasho. 2. Wax fur ku adkayn.

taabac¹ *m.l ld taabivid*.

taabac² *fg1 (-cay, -cday; -bici)* 1. Cid raacid. 2. Socod dheereyn ku jirto socosho.

taabacsan *fg4 (-naa, -nayd)* Qof kale raacay ahaansho (qof, wax).

taabacsanaan *m.f.db eeg* taabacsan. *ld taabacsanaansho*.

taabacsanaansho *m.l/dh ld taabacsanaan*.

taabad *m.l ld taabasho¹*.

taabasho¹ *m.f.db eeg* taabo. *ld taabad*.

taabasho² *m.db (daaw.)* Hab baaritaan qayb ka mid ah jirka ayadoo si taxaddar leh lagu dareemayo gacamaha iyo faraha fooddoo-da. Taabashada waxa marar badan lagu kala

sooci karaa barar adke ah iyo mid tulux ah. Taabashada waxa kale oo loo isticmaalaa in lagu ogaado jiritaanka ilmo uurka ku jira. *ld taabad*

taabbaggal¹ *m.l ld taabbaggelid*.

taabbaggal² *f.mg1 (-elay, -ashay, -geli)* Wax meel maray ama hirgalay ahaansho.

taabbageli *fg2 (-iyay, -isay)* Wax, wax meel mar ah, ka dhigid.

taabbageliid *m.f.db eeg* taabbaggal². *ld taabbaggal¹*.

taabbagelin *m.f.db eeg* taabbageli.

taabbaggud¹ *m.l ld taabbaggudid*.

taabbaggud² *f.mg1 (-day, -dday)* Wax meel marid.

taabbaggudi *fg2 (-iyay, -isay)* Wax meel marin.

taabbaggudid *m.f.db eeg* taabbaggud². *ld taabbaggud¹*.

taabbaggudin *m.f.db eeg* taabbaggudi.

taabbaqaad *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Qaangaarid. 2. Wax, wax ku ool ah noqosh.

taabbaqaadid *m.f.db eeg* taabbaqaad.

taabcid *m.f.db eeg* taabac². *ld taabac¹*.

taabid *m.f.db eeg* taab². *ld taab¹ (4)*.

taabo *fg3 (-btay, -batay)* 1. Jir, derbi iwm aayar gacan u saarid. 2. Arrin iwm in yar ka sheegid.

taabsii *fg2 (-iiyay, -iisay)* Gacan aayar wax u saarid.

taabsiin *m.f.db eeg* taabsii. *ld taabsiis*.

taabsiis *m.f.db ld taabsiin*.

taabuul *m.l (muus.)* Magaca la siyo durbaannada (nasar) loo adeegsado ciyaar-ta nuumbiga.

taacug *m.l* Geed yar oo ubax qurux badan leh.

taada¹ *mu.lh.db* (**kuwaaga**, **w**) Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax adigu (qof-ka labaad ee kelida ah ee lahadlaha ah) aad leedahay. Tus. “Taada ayaa qurux badan”.

taada² (-taada) *dk.lh.db* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax adigu (qofka labaad ee

- kelida ah ee lahadlaha ah) aad leedahay. Tus. "buugaagtaada ayaan ka dhax helay warqaddan". *ld taa³*.
- taadhisaar¹** *m.l* Dumar ama xoolaha kale oo umula iyagoo weli nuujinaya.
- taadhisaar²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Dumar ama xoolaha kale iyagoo weli nuujinaya umulid.
- taadhisaarid** *m.f.dh eeg taadhisaar²*.
- taaq** *m.l (-gag, m.l)* 1. Cudur sababa adkaanta addimaha. 2. *ld taago*. Meel dhulkeedu sarreeyo; buur; kood.
- taag¹** *m.dh* 1. Xoog; itaal. 2. Karti; maaro.
- taag²** *fg1 (-gay, -gtay)* 1. Wax meel joojin. 2. Wax kor u qaadid. 3. Wax qotomin. 4. Isku t.: qof ama wax lid noqosho. 5. Isku t.: wax dushooda ku joogsasho. 6. Isku t.: dhar qurxoon xirasho.
- taagan** *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* 1. Wax la togay ahaansho. 2. Wax ama qof aan socon ahansho.
- taagdaran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Qof tabar yar ahaansho.
- taagdarnaan** *m.f.db eeg taagdaran*. *ld taagdarnaansho, taagdarni, taagdarno*.
- taagdarnaansho** *m.l/dh ld taagdarnaan*.
- taagdarni** *m.dh ld taagdarnaan*.
- taagdarno** *m.dh ld taagdarnaan*.
- taagdarree** *f.mg2 (-reeyay, -reysay)* Tabar yarayn (cid).
- taagdarrey** *m.f.db eeg taagdarree*.
- taag-dhuleed** *m.l (-dyo, m.dh) (jugr.)* Laab-ka kor u kacsan ee buuraha laalaabka, oo ilaa dhawr kilomitir kala baxsan.
- taageer** *fg1 (-ray, -rtay)* Qof wax tarid ama kaalmayn. *ld teegaar*.
- taageere** *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Qof wax ayida ama taageera; ayidsane. *ld teegaare*.
- taageerid** *m.f.db eeg taageer*. *ld taageero, teegaarid, teegaaro*.
- taageero** *m.f.db ld taageerid*.
- taagid** *m.f.db eeg taag²*.
- taagnaan** *m.f.db eeg taagan*. *ld taag-naansho*.
- taagnaansho** *m.l/dh ld taagnaan*.
- taago** *m.dh (-ooyin, m.l)* Dhul yara sarreya. *ld taag* (2).
- taagsad** *m.l ld taagsasho*.
- taagsasho** *m.f.db eeg taagso*. *ld taagsad, taagsi*.
- taagsi** *m.l ld taagsasho*.
- taagso** *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Tabar yeelasho. 2. Qun yar socosho.
- taah¹** *m.l* Cod tabar yar oo aan kala soocnay oo qofka buka ka soo baxa.
- taah²** *f.mg1 (-hay, -hday)* Taah samayn.
- taahid** *m.f.dh eeg taah²*.
- taa'ib¹** *m.l/kh* Qof toobad la yimid oo wixii hore ka soo noqday.
- taa'ib²** *f.mg1 (-bay, -btay)* Cid towbakeenid.
- taa'ibid** *m.f.dh eeg taa'ib*.
- taaj** *m.l (-jaj, m.l)* Qalab qaab koofiyadeed leh oo dahab, lacag iwm ka samaysan oo boqorrada madaxa loo suro.
- taaj-belel** *m.l (-llo, m.dh) (c.fal.)* If ku wareegsan qorraxda oo laga arki karo girgirka madow ee dayaxa marka uu dhaco dayax madoobaad buuxa.
- taaji** *fg2 (-iyay, -isay)* Qof ama wax meel istaajin.
- taajin** *m.f.dh eeg taaji*. *ld taajis*.
- taajir¹** *m.l/kh (-rro, m.dh)* T. ah: qof maal ama hanti badan leh.
- taajir²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Maal badan yeelasho.
- taajirid** *m.f.dh eeg taajir²*.
- taajirnimo** *m.dh* Faajir ahaansho.
- taajis** *m.l ld taajin*.
- taakalleel** *m.l/Tallan; wiswis; shaki*.
- taakee** *fg2 (-keeyay, -keysay)* 1. Wax taako ku cabbirid. 2. Wax taako u dhigid. *ld taaki*.
- taakeyn** *m.dh eeg taakee*. *ld taakin*.
- taakh** *m.l* Wax qof waqtii ka lumiya ama seejiya faa'ido; luggooyo.
- taaki** *fg2 (-iyay, -isay)* *ld taakee*.
- taakin** *m.f.dh ld taakeyn*.
- taakiso** *m.dh* Jaad diir diirta ka mid ah oo la moodo markay soconayso inay wax taakinayo.
- taako** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Cabbiraadda suulka gacanta iyo fardhexaadda oo fidsan u dhexeysa. 2. Wax, wax kale lagu hakiyo.
- taakul** *fg1 (-ulay, -ushay)* Cid kaalmo siin. *ld taakulee*.
- taakulayn** *m.dh ld taakulid*.
- taakulee** *fg2 (-leeyay, -leysay)* *ld taakul*.
- taakulid** *m.f.dh* taakul. *ld taakulayn, taakulo*.
- taakulo** *m.dh ld taakulid*.
- taalaasemiya** *m.dh (daaw.)* Cudur dhiigga ku dhaca oo la iska dhaxlo, kuna badan dalalka badda dhexe, Eeshiya iyo Afrika; waxaan caadi ahayn qaybta borotiinka ee heemogolobiinka. Unugyada cascias ee cudurku saameeyo caadi uma shaqeyn karaan, waana burburaan, taas oo keeneysa dhiig yari.
- taallaquf** *fg1 (-fay, -ftay)* Raaf dhul ku xoqid si uu u guulo dibi kale (dibi).
- taallaqufid** *m.f.dh eeg taallaquf*.
- taallatiriyaaad** *m.dh (-dyo, m.l)* Dhagxaan tiro badan oo sida buur yar u habaysan oo dadkii hore xabaasha madaxdooda ku dhisi jireen.

taallaxusuuseed <i>m.db</i> Taallo wax lagu xusuusto.	taaran <i>f.mg⁴</i> (-rnaa , -rnayd) Alaab wax la saaray ahaansho.
taallayn <i>m.f.db</i> eeg taallee.	taarash¹ <i>m.l</i> 1. Qof meel loo diro oo dhanbaaalama farriin sida; dhanbaalwade. 2. <i>ld</i> tarash . Daliig dharka la huwado ama la guntodadacalkiisa lagu qurxiyo oo marada iyo faraqua u dhexaysa; xiddo.
taallee <i>f.g²</i> (-leeyay , -laysay) Wax isku kor tubid.	taarash² <i>f.g¹</i> (-shay , -shtay) Maro tarash u yeelid. <i>ld</i> tarash² .
taallo <i>m.db</i> (-ooyin , <i>m.l</i>) 1. Dhis ama wax korka la iska saarsaary oo kor loo dheeereeyey. 2. Dhis lagu muuneyeo oo lagu xusuusto wax dhacay oo taariikh leh, ama qof, wax weyn oo waxtar ah, oo aan la illawi karin, dadkiisa ama dalkiisa u sameeyey. Tus. "T. xusuuseed".	taarashid <i>m.f.db</i> eeg taarash ² . <i>ld</i> tarashid .
taaloog¹ <i>m.l</i> Hab timaha ragga loo xiilo oo diillin ballaaran oo qurxoon laga muujiyo jeegada hoose ilaa labada dhegood dushooda.	taarasho <i>m.f.db</i> eeg taaro. <i>ld</i> taarad .
taaloog² <i>f.g¹</i> (-gay , -gtay) Diillin ballaaran oo qurxoon, jeegada hoose ilaa labada dhegood dushooda ka muujin iyadoo timaha la xiirayo.	taarid <i>m.f.db</i> eeg taar ² .
taaloogan <i>f.mg⁴</i> (-gnaa , -gnayd) Wax taaloog leh ahaansho (qof).	taarig <i>m.l</i> (-gyo , <i>m.db</i>) Qof muslim ah oo aan salaadda tukan.
taaloogasho <i>m.f.db</i> eeg taaloogo.	taariifo <i>m.db</i> Qaymaha badeecadda loo gooyo oo lagu gado.
taaloogid <i>m.f.db</i> eeg taaloog ² .	taariikh <i>m.db</i> 1. Laan cilmi bulshadeedka ka mid ah oo lagu barto dhacdooyinka. 2. Goorta wax abuurmeen ama dhecean. 3. Sanadka, bisha, iyo maalintu inta ay joogaan.
taaloognaan <i>m.f.db</i> eeg taaloogan. <i>ld</i> taaloognaansho .	taariikhdi <i>hore</i> <i>m.db</i> 1. (taar.) Waqtigii taarikh bani-aadamka ee hore intii aan jirin wax qoraal ah. 2. Barashada taarikhda waqtigaa, gaar ahaan qodista wixii haraa ah. 3. (taar.) Taarikhada xilliigii hore.
taaloognaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> taaloognaan .	taariikhee <i>f.g/mg²</i> (-kheeyay , -kheysay) 1. (f.g) Wax taariikh u yeelid. 2. (f.mg) Ka t.: wax ka sheekayn.
taaloogo <i>f.g³</i> (-oday , -otay) Taaloog samaysasho (qof).	taariikhey <i>m.f.db</i> eeg taariikhee.
taam <i>m.l.kh</i> T. ah: wax kaamil ah oo aan wax ka maqnayn.	taariikhi <i>m.l.kh</i> T. ah: taariikhgal ah.
taambuug <i>m.l</i> (-gyo/taambuug , <i>m.db</i>) Teendho.	taariikh-nololeed <i>m.l</i> Taariikh nololeed qof ee uu qorey qof kale.
taamid <i>m.f.db</i> eeg taan.	taariikhqore <i>m.l</i> (-rayaal , <i>m.l/db</i>) Qof taariikhda qora.
taameel <i>f.g¹</i> (-eelay , -eeshay) Wax dhammaystirid.	taariikhyahan <i>m.l</i> (-nno , <i>m.db</i>) Qof taariikhda si fiican u yaqaan.
taameyelid <i>m.f.db</i> eeg taameyel.	taarikhda casriga ah <i>m.db</i> Taarikhada casriga ee jirta waqtigan.
taan <i>f.g¹</i> (-aamay , -aantay ; -aami) Ku t.: wax la jecelyahay ku fekerid.	taarnaan <i>m.f.db</i> eeg taaran. <i>ld</i> taarnaansho .
taangi <i>m.l</i> (-yo , <i>m.db</i>) 1. Weel bir ah oo baabuurga ku rakiban oo biyaha, baasiinka iwm lagu shubo. 2. Nooc baabuurga qafilan ee dagaalka ka mid ah.	taarnaansho <i>m.f.db</i> <i>ld</i> taarnaan .
taani <i>m.l.kh</i> T. ah: qof laf iyo xoog leh.	taaro <i>f.g³</i> (-rtay , -ratay) 1. Rati raran oo taagan wax saarasho. 2. Qof kaalmayn.
taano <i>m.db</i> Lacag sarif ah oo shan senti u dhiganta.	taarsuus <i>m.l</i> (<i>c.nafl</i>) Toddobada lafood ee yaryar oo sameeya xubin isgoyska u dhexeeyalafta dheer ee lugta iyo lafaha faraha cagta.
taaqo <i>m.db</i> Tabar; awood.	taarwale <i>m.l</i> (-layaal , <i>m.l/db</i>) Qof taarka dira ama qabta.
taaqtir <i>m.l</i> (-rro , <i>m.db</i>) Waran weyn, bir dheer oo adag dhexda ku leh.	taas¹ <i>mu.ti.db</i> (kuwaas , w) <i>ld</i> taa¹
taar¹ <i>m.l</i> (-rar , <i>m.l</i>) 1. War farriin kooban oo nooc raadiyeasha ka mid ah lagu diro. 2. Silig wax lagu oodo. 3. (<i>muus</i>) Daf afar geesle ah.	taas² <i>(-taas)</i> <i>dk.ti.db</i> Dibkabe tilmaame oo magac dhaddig dib looga qodbo, oo wax ama cid hadlaha ka fog lagu tilmaansado. Tus. "Beertaas waa tayda". <i>ld</i> taa² .
taar² <i>f.g¹</i> (-ray , -rtay) Rati raran oo taagan wax saarid.	taawe <i>m.l</i> <i>ld</i> taawo¹ (1).
taarad <i>m.l</i> <i>ld</i> taarasho .	

taawi *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. (*f.g*) Wax malayn. 2. (*f.mg*) Ku t.: wax ku taamid. *ld taawil.*

taawil *f.g/mg1 (-ilay, -ishay)* *ld taawi.*

taawilid *m.dh ld taawin.*

taawin *m.f.dh eeg taawi.* *ld taawilid, taawo².*

taawo¹ *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. *ld daawe, daawo¹, taawe.* Weel bir ah oo wareegan siddana leh oo wax lagu dubo ama lagu shiilo. 2. Xayrta geela.

taawo² *m.f.dh ld taawin.*

taayada¹ *mu.lb.db (kuwayaga, w)* Maga-cuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa aynan ku jirin) aanaa leenahay. Tus. "Taayada lama taaban ka-ro".

taayada² (-taayada) *dk.lb.db* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa aynan ku jirin) aanaa leenahay. Tus. "Buugaagtayadu way ka duwanyihiin kuwiinna". *ld tayo².*

taayar *m.l (-rro, m.dh)* Lugaha baaburta.

taayo (-taayo) *dk.lb.db ld taayada².*

tab *m.dh (-bo, m.l)* 1. Xeelad wax lagu qabto. 2. Hab; nidaam; qaab. 3. Caano lo'aad oo caloosha ku adkaada oo aan si fiican loo matagi karin.

tabaabulayn *m.f.dh eeg tabaabulee.* *ld tabaabulo, tabaabulshayn, tababu-lyayn, tabaabulyo*

tabaabulee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Wax qabanqaabin ama agaasimid. *ld tabaabu-shee, tabaabulyee, tabaabushee.*

tabaabulo *m.dh ld tabaabulayn.*

tabaabulshayn *m.dh ld tabaabuleyn.*

tabaabulshee *f.g2 (-sheeyay, -shaysay)* *ld tabaabulee.*

tabaabulyayn *m.dh ld tabaabulayn.*

tabaabulyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* *ld tabaabulee.*

tabaabulyo *m.f.dh ld tabaabulayn.*

tabaabushayn *m.dh ld tabaabulayn.*

tabaabushee *f.g2 (-sheeyay, -shaysay)* *ld tabaabulee.*

tabaabusho *m.dh ld tabaabulayn.*

tabaadi *m.l.kb* Neef buuran, cayilan, shilis.

tabaako *m.dh ld tubaako.*

tabaalac¹ *m.l* Daal badan.

tabaalac² *f.mg1 (-cay, -cday)* Socod badan daal kala kulmid.

tabaalacsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax tabaalac hayo ahaansho (cid).

tabaalacsanaan *m.f.dh eeg tabaalacsan.* *ld tabaalacsanaansho.*

tabaalacsanaansho *m.l/dh ld tabaalac-sanaan.*

tabaalayn *m.f.dh eeg tabaalee.* *ld tabaalayo, tabaalays.*

tabaalayo *m.dh ld tabaalayn.*

tabaalays *m.l ld tabaalayn.*

tabaalaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax dhibaato dhaqaale hayso ahaansho. 2. Qof daal badani hayo ahaansho.

tabaalaysnaan *m.f.dh eeg tabaalaysan.* *ld tabaalaysnaansho.*

tabaalaysnaansho *m.dh/l ld tabaalaysnaan.*

tabaalee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Cid dhibaato u gaysasho.

tabaalicid *m.f.dh eeg tabaalac².*

tabaalo *m.dh* 1. Dhib waxtabasho. 2. Waaya-ha adduunka; sah.

tabaaloobid *m.f.dh eeg tabaalow.*

tabaallow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Cid tabaalee ku dhacay noqosho.

tabaaqil *m.l* Dhir teel fog.

tabaashiir¹ *m.l* Wax qalin ahaan lagu qoro sabburadaha.

tabaashiir² *m.l (jool.)* Dhagax nuuradeed saafi ah, jilicsan oo cad, oo sida caadiga ah ka samaysan kaalshiyam kaarboonayt.

tababbar¹ *m.l* Tabo aqooneed oo gaar ah oo cid la baro; layli; carbis.

tababbar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Qof ama nafley tababar siin.

tababbaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Nafley wax la tababbar ahaansho.

tababbarid *m.f.dh eeg tababbar².*

tababarnaan *m.f.dh eeg tababbaran.* *ld tababarnaansho.*

tababarnaansho *m.l/dh ld tababarnaan.*

tabac¹ *m.l ld tacbid.*

tabac² *f.g1 (-cay, -cdas)* *ld tacab².*

tabadiin *m.dh ld tebediin.*

tabakar *m.dh* Geed hohobta u eg oo udgoon oo ubax cillaan ah bixiya.

taban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Tiro taxane ah oo eber ka yar ahaansho.

tabane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* 1. (*kiim.*) Laba saldanab oo isla eg ee walxuhu leeyihiin middood oo elektaroonadu xambaarsan-yihiin. 2. (*xis.*) Tiro xisaabeed oo eber ka yar.

tabantaabi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid u gargaarid; kaalmayn.

tabantaabin *m.f.dh eeg tabantaabi.* *ld tabantaabo.*

tabantaabo *m.dh ld tabantaabin.*

tabar *m.dh* Xoog; itaal. *ld tabaro, tamar, tamaro.*

tabaraysad *m.dh ld tabaraysasho.*

tabaraysasho <i>m.f.db eeg</i> tabarayso. <i>ld</i> tabaraysad.	tabiino <i>m.dh</i> Wax tar hiil iyo hooba leh. <i>ld</i> tamiino, tammiin, tammiino.
tabarayso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Tabar yeelasho.	tabis <i>m.l ld</i> dabis.
tabardarrayn <i>m.f.db eeg</i> tabardarree.	tabkac ¹ <i>m.l ld</i> tabkicid.
tabardarree <i>f.mg2 (-reeyay, -raysay)</i> Itaal yaro dareemid.	tabkac ² <i>f.mg1 (-cay, -cday; -kici)</i> Dhibaato ka gudbid.
tabargab ¹ <i>m.l ld</i> tabargabid.	tabkicid <i>m.f.db eeg</i> tabkac ² . <i>ld</i> tabkac ¹ .
tabargab ² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Wax tabar beelid.	tabnaan <i>m.f.db eeg</i> taban. <i>ld</i> tabnaansho.
tabargabid <i>m.f.db eeg</i> tabargab ² . <i>ld</i> tabar-gab ¹ .	tabnaansho <i>m.l/dh ld</i> tabnaan.
tabargal ¹ <i>m.l ld</i> tabargelid.	tabo <i>f.g3 (-btay, -batay)</i> 1. Wax la filanayay oo la waayey dib u gocasho. 2. Dhacdo godob ka tirasho.
tabargal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay; -geli)</i> Qof ciidamin kara noqosho.	tabsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Sac ama qaalin lo'aad wax boodid u baahan ahaansho.
tabargelid <i>m.f.db eeg</i> tabargal ² . <i>ld</i> tabargal ¹ .	tabsanaan <i>m.f.db eeg</i> tabsan. <i>ld</i> tabsanaansho.
tabaro <i>m.dh ld</i> tabar.	tabsanaansho <i>m.l/dh ld</i> tabsanaan.
tabarruc ¹ <i>m.l</i> Ururin lacag iwm oo cid lagu kaalmaynayo.	tacaal ¹ <i>m.l ld</i> tacaalid.
tabarruc ² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Ku t: cid wax ku deeqid.	tacaal ² <i>f.mg1 (-aalay, -aashay)</i> La t: qof buka caafimaadkiisa ku dadaalid.
tabarrucid <i>m.f.db eeg</i> tabarruc ² .	tacaalid <i>m.f.db eeg</i> tacaal ² . <i>ld</i> tacaal ¹ .
tabaryar <i>f.mg4 (-raa, -rayd)</i> Cid aan tabar lahay ahaansho.	tacab ¹ <i>m.l</i> 1. Hantida xoogsiga ku timaadda. 2. Hawl; xoogsi; shaqo. 3. <i>ld</i> tacdbid.
tabaryaraan <i>m.f.db eeg</i> tabaryar. <i>ld</i> tabaryaraansho, tabaryari.	tacab ² <i>f.g/mg1 (-cbay, -cabtay; -cbi)</i> 1. (<i>f.g</i>) Beer dalag ka soo saarid. 2. (<i>f.g</i>) Hawl faa'iido ka helid. 3. (<i>f.mg</i>) Ku t: qof maalgelin si noloshiisa loo hagaajiyo. <i>ld</i> tabac ² .
tabaryaraansho <i>m.l/dh ld</i> tabaryaraan.	tacabbir <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. Dal kale u dhoofid si shaqo looga helo. 2. Haajir.
tabaryari <i>m.dh ld</i> tabaryaraan.	tacabbirid <i>m.f.db eeg</i> tacabbir.
tabasho <i>m.f.db eeg</i> tabo.	tacabkhasaaro <i>m.dh</i> Dadaal miro dhalin la'aan.
tabatababo <i>m.dh</i> Weel baaquli u eg oo ka samaysan argeeg, dushana aleel looga sharxay oo subagga, oodkaca iwm lagu shubto.	tacabkordhin <i>m.dh</i> Wax soo saarka oo la badiyo.
tabaxsasho <i>m.f.db eeg</i> tabaxso.	tacabla'aan <i>m.dh</i> Shaqo la'aan.
tabaxso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Qun yar socosho.	tacablaawe <i>m.l (-wayaal, m.l/dh)</i> Qof ma shaqayste ah.
tabayn <i>m.f.db eeg</i> tabee. <i>ld</i> tabays.	tacabsoosar <i>m.l</i> Miraha ka soo baxa hawl la qabtay.
tabays <i>m.l ld</i> tabayn.	tacaddi ¹ <i>m.l</i> Wax lagu kaco oo xaqa weydaarsan; waxyeello; gardarro; xumaa-to. <i>ld</i> dacati.
tabbac ¹ <i>m.l ld</i> tabbicid.	tacaddi ² <i>f.mg1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)</i> Ku t: xad gudub samayn. <i>ld</i> dacati ² .
tabbac ² <i>f.g1 (-cay, -cday; -bici)</i> Ku t: cid deeq weyn siin.	tacaddin <i>m.f.db ld</i> tacaddiyid.
tabbeello <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Loox weyn oo qoraallo ama sawirro macno gaar ah samaynaya lagu muujiyo.	tacaddiyid <i>m.f.db eeg</i> tacaddi ² . <i>ld</i> dacatin, dacatiyid, tacaddin.
tabbclid <i>m.f.db eeg</i> tabbac ² . <i>ld</i> tabbac ¹ .	tacbaan <i>m.l ld</i> tabcaan.
tabcaan <i>m.l.kh</i> T. ah: qof daal ama xanuun la liita. <i>ld</i> tacbaan.	tacbid <i>m.f.db eeg</i> tacab ² . <i>ld</i> tabac ¹ , tabcid, tacab ¹ .
tabcayn <i>m.f.db eeg</i> tabcee.	tacbiir <i>m.l/dh</i> Hab wax loo jeediyo ama loo qoro.
tabcee <i>f.g2 (-ceeyay, -caysay)</i> Cid tabco ku qabasho.	tacdaar ¹ <i>m.dh (di.)</i> Neef xoolo ah oo Ilaa dartii loo qalo. <i>ld</i> tadhaar ¹ , tamhaar ¹ .
tabcid <i>m.dh ld</i> tacbid.	
tabco <i>m.dh</i> Hab laba qof oo legdamaya mid midka kale lugtiisa ku maro.	
tabee <i>f.g2 (-beeyay, -baysay)</i> Wax xeeladayn.	
tabeeye <i>m.l (-yayaal, m.dh)</i> (riw.) Qof hawshiisu tahay muuqdoorinta jilaha masraxa ama filimka.	

tacdaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* (dii.) Ku t.: neef duco darteed u qalid. *ld tacdaar², tamcaar².*

tacdaarasho *m.f.db eeg tacdaaro.* *ld tadcaarasho, tamcaarasho.*

tacdaarid *m.f.db tacdaar².* *ld tacdaarid, tamcaarid.*

tacdaaro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* 1. Ku t.: dad badan Alla bari samaysasho. 2. Si wada jir ah wacad u gelid. 3. Sixir furoyo samay-sasho. *ld tacdaaro, tamcaaro.*

tacliimi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid tacliin barid.

tacliimin *m.f.db eeg tacliimi.*

tacliin *m.db* Aqoon habaysan oo la barto.

tacliinsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof tacliin leh ahaansho.

tacliinsanaan *m.f.db eeg tacliinsan.* *ld tacliinsanaansho.*

tacliinsanaansho *m.l/db ld tacliinsanaan.*

tacliinxumo *m.db* Waxbarasho la'aan.

tacliiq *m.l (-qyo, m.db)* Faahfaahin laga bixiyo arrin, ra'yi iwm.

tacluuus *m.db* 1. Cudur, bugto. 2. Juucjuuc.

tacshiirad *m.db* Rasaas koox dad ahi hal mar wada ridaan.

taci *m.db* 1. Hadallo qof laga dhintay loo jeediyo oo lagu samirsiiyo. 2. Lacag loo geeyo qof laga dhintay. 3. Murugo dhawr maalmood loo hayo qof dhintay.

tacsiir¹ *m.db* Ganaax.

tacsiir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Cid ganaaxid.

tacsiirid *m.f.db eeg tacsiir².*

taciyyee *f.mg2 (-yeeyay, -yeysay)* U t.: cid laga dhintay hadallo samirsiih ah u jeedin.

taciyyeyn *m.f.db eeg tacciyee.*

tadbiir *m.db* Maamulidda si fiican wax loo maamulo (lacag, arrin iwm).

tadcaar¹ *m.db (-rro, m.db)* *ld tacdaar¹.*

tadcaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld tacdaar².*

tadcaarasho *m.db ld tacdaarasho.*

tadcaarid *m.db ld tacdaarid.*

tadcaaro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* *ld tacdaaro.*

taddawur¹ *m.l ld taddawurid.*

taddawur² *m.l (c.naf)* Hab soo korid ah, oo aan hakad lahayn, oo leh horumar gaar ah oo ku xiran waqt go'an.

taddawur³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* Horumar samayn.

taddawurid *m.f.db eeg taddawur³.* *ld taddawur¹.*

tadhah¹ *m.l* Kibir iyo isla weynaan ku abuurma qof maal ama darajo uu helay darteed.

tadhah² *f.mg1 (-hay, -hday)* Qof maal ama darajo uu helay awgeed, kibir iyo isla weyni ku abuurmid.

tadhihi *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof kibrin.

tadhihid *m.f.db eeg tadhah².*

tadhihin *m.f.db eeg tadhahihi.* *ld tadhihis.*

tadhihis *m.l ld tadhihiin.*

tafl¹ *m.db (-fo, m.l)* 1. Maro dacalkeed. 2. Bowdada inteeda hoose.

tafl² *f.g1 (-fay, -ftay)* 1. Meel aan sallaan loo fuulo lahayn korid. 2. Cid turunturreyn.

tafaaful¹ *m.l* 1. Saadaal xun oo cid lala helo. 2. Sixir; fal. *ld tafaawul¹.*

tafaaful² *f.g1 (-ulay, -ushay)* 1. Cid sixrid; falid. 2. Saadaal xun la helid. *ld tafaawul².*

tafaafulid *m.f.db eeg tafaaful².* *ld tafaawulid.*

tafaal *m.l (-llo, m.db)* Wadiiqo yar oo isku xirta laba waddo oo is barbarsocda.

tafaariiq *m.db* Iibinta badeeco kis kis loo iibiyo.

tafaasiil *m.db.u* Faahfaahin.

tafaawul¹ *m.l ld tafaaful¹.*

tafaawul² *f.g1 (-ulay, -ushay)* *ld tafaaful².*

tafaawulid *m.db ld tafaafulid.*

tafajiid¹ *m.l ld tafajiid¹.*

tafajiid² *f.mg1 (-day, -dday)* Socod diidmo, gaabin iyo tabar darro ku jirto socosho.

tafajiidid *m.f.db eeg tafajiid².* *ld tafajiid¹.*

tafancoof¹ *m.l* 1. Socod dhib iyo luggooyo leh. 2. Dhibaato badan lala kulmo.

tafancoof² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Socod dhib iyo luggooyo leh socosho.

tafantoofid *m.f.db eeg tafantoof².*

tafaq *f.g1 (-qay, -qday)* Wax mudid (qodax).

tafaqid *m.f.db eeg tafaqid.*

tafaraaruq¹ *m.l (-qyo, m.db)* Ismaandhaaf awgiisa loo kala tago. *ld tafarruq¹.*

tafaraaruq² *f.mg1 (-qay, -qday)* Ismaan-dhaaf awgiisa ku kala tegid (dad). *ld tafarruq².*

tafarraruqid *m.f.db eeg tafaraaruq².* *ld tafarruqid.*

tafarruq¹ *m.l ld tafaraaruq¹.*

tafarruq² *f.mg1 (-qay, -qday)* *ld tafa-raaruq².*

tafarruqid *m.db ld tafaraaruqid.*

tafaxaydasho *m.f.db eeg tafaxaydo.*

tafaxaydo *f.mg3 (-yday, -ydatay)* Maro la xiran yahay kor u laabasho.

tafeelin *m.db* 1. Badasho roob iwm ay aad u bataan. 2. Buro ama dheeri.

tafid *m.f.db eeg taf².*

tafir *m.l (-ro, m.db)* Ilmaha ay dhalaan waalidku.

tafirran *f.mg1 (-rmay, -rantay, -rmi)* Ka t.: wax ka soo farcamid (cid).

tafiirgo *f.mg1 (-'ay, -'day)* Wax ciribtirmid.

tafiirgo'id *m.f.db eeg tafiirgo'.*

tafiirgoo *f.g2 (-ooyay, -oysay)* Wax cirib-tirid.

tafiirgoyn *m.f.db eeg tafiirgoo.*

tafiirmid <i>m.f.db eeg tafiiiran.</i>	tagso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Gabar guur dartiis ula bixid. 2. Ku t.: wax lunsasho.
tafiniid <i>f.g1 (-day, -ddy)</i> Wax sida ay u kala fiican yihii u kala saarid.	tagto¹ <i>m.db</i> Waqtli soox dhaafay.
tafinniid <i>m.f.db eeg tafniid.</i>	tagto² <i>m.db (nax.)</i> Qaab faleed tilmaama ammin tagay.
tafshaan <i>m.l ld dafshaan.</i>	tahal <i>fg1 (-hlay, -hashay; -hli)</i> Wax isku dayid.
tafsiir¹ <i>m.l (-rro, m.db)</i> Fasiraad; micnayn.	tahan <i>m.db</i> 1. Xoog. 2. Aan waxba lagala harin.
tafsiir² <i>fg1 (-ray, -rtay)</i> Quraan fasirid; micnayn.	tahantoog¹ <i>m.l (-gyo, m.db)</i> 1. Xisaab qaldan. 2. <i>ld tahantoogid.</i>
tafsiirid <i>m.f.db eeg tafsiir².</i>	tahantoog² <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> Xisaab qaldid; qiyas qaldid.
taftaaaf <i>fg1 (-fay, -ftay)</i> 1. Cudur nafley uu ku dhacay ku raagid. 2. Cid sixrid.	tahantoogid <i>m.f.db eeg tahantoog². ld tahantoog¹ (2).</i>
taftaaafan <i>f.mg4 (-fnaa, -fnayd)</i> 1. Wax jirro ku raagtay ahaansho. 2. Wax la sixray ahaansho.	tahar <i>m.db (-ro, m.db)</i> 1. Hilib aan baruur iyo jiir midna lahayn oo adag. 2. Hilib weyd ah.
taftaaafid <i>m.f.db eeg taftaaaf.</i>	taharow <i>m.db (daaw.)</i> Soohyada oo adkaada si dadban waxay ka timaaddaa dhaawac buskooday ama raystay.
taftaaafnaan <i>m.f.db eeg taftaaafan. ld taftaaafnaansho.</i>	taharowga halbowlayasha <i>m.l (daaw.)</i> Qayb xididka gudihiiisa ka mid ah oo adkaatay ka dib markay xayri fariisatay, taasu waxay yaraynaysaa wareegga dhiigga waxayna keenta in xididku xirimo.
taftaaafnaansho <i>m.l/db ld taftaaafnaan.</i>	tahbiib¹ <i>m.l ld tahbiib¹.</i>
taftwareemad <i>m.l ld tafwareemasho.</i>	tahbiib² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Ku t.: cid wax inay samayso ku qasbid.
taftwareemasho <i>m.db eeg tafwareemo. ld tafwareemad, tafwareemid.</i>	tahbiibid <i>m.f.db eeg tahbiib². ld tahbiib¹.</i>
taftwareemid <i>m.db ld tafwareemasho.</i>	tahdiid <i>m.l (-dyo, m.db)</i> U cagajuglany (cid), u dhaarasho, bajin.
taftwareemo <i>fg3 (-eentay, -eemay)</i> 1. Xoolo la soo dhacay bar goosasho. 2. Col dhinac ka weerarid. <i>ld tafwareen.</i>	tahlid <i>m.f.db eeg tahlid.</i>
taftwareen <i>fg1 (-eemay, -eentay) ld tafwareemo.</i>	tahlil <i>m.db Biyo quraan lagu akhriyey oo la cabbo ama lagu mayrto si barako ama fayoobi looga helo. ld taxliil².</i>
tag¹ <i>m.l/db 1. Guur. 2. Nasiib.</i>	tahlili <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> U t.: cid tahlil u tufid.
tag² <i>f.g/mg1 (-gay, -gtay; -tegi)</i> 1. <i>(f.g)</i> Cid meel aadid. 2. <i>(f.mg)</i> Ka t.: wax dayn ama dhaafid. 3. <i>(f.mg)</i> Kala t.: cid wax kala baxsasho; kala bixid. 4. <i>(f.mg)</i> U t.: u imaansho; la kulmid; nin naag u galmoosh. 5. <i>(f.mg)</i> Ku t.: meel la tagayo gaadiid u raacid; wax la qaataay ka samrid. 6. <i>(f.mg)</i> Ula t.: arrin iwm cid la kaashad. 7. <i>(f.mg)</i> Uga t.: wax cid ku dhaafid. 8. <i>(f.mg.)</i> La t.: qaadasho; wadasho; kaxaysasho; raacid.	tahliliin <i>m.f.db eeg tahlili. ld taxliilin.</i>
tagaabee <i>fg2 (-beeyay, -beysay)</i> Cid taageerid.	tahluuko <i>m.db</i> Dhibaato weyn.
tagaabeyn <i>m.f.db eeg tagaabee. ld tagaabo (2).</i>	tahna <i>fk.</i> Waxyarna; inyarna; inna.
tagaabo <i>m.db</i> 1. Kaalmo; waxtar; taageero; macaawino. 2. <i>ld tagaabeyn.</i>	tahniyad <i>m.db</i> Hadallo qof wax uu ku farxo helay loo jeediyo; hambalyo.
tagagsi <i>m.l Nolol xun oo maceeshaddu ciriiri tahay. ld fagagsi.</i>	tajwiid <i>m.l</i> Cod aad u qurxoon oo quraanka lagu akhriyo.
tafgi <i>m.db.u (-iyo, m.db)</i> Booddo.	takar <i>m.db.u</i> Gendi.
tagoog <i>m.db Xubinta cududda iyo majinta u dhaxaysa. ld tagoogo.</i>	takaradhabad <i>m.l ld takaradabasho.</i>
tagoogo <i>m.db ld tagoog.</i>	takaradhabasho <i>m.f.db eeg takaradhabo. ld takaradhabad.</i>
tagrifal¹ <i>m.db ld tagrifalid.</i>	takaradhabo <i>f.mg3 (-btay, -batay)</i> Xoolo seynita, afka iyo galgalasho takar isaga celin.
tagrifal² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> Ku t.: wax aan la lahayn idan la aan isticmaalid.	takfi <i>m.db</i> Qaniin yaryar, dhiig ku nool ah, boodbooda, oo dharka, furaashyada ama darmooyinka lagu seexdo gala; booddo.
tagrifalid <i>m.f.db eeg tagrifal². ld tagrifal¹.</i>	takh¹ <i>m.l</i> Badbadka soorta. <i>ld takhid.</i>
tagsasho <i>m.f.db eeg tagsasho. ld tagsi.</i>	
tagsi <i>m.l 1. ld taksi. (-iyo, m.db)</i> Baabuur yar oo la kireysto. 2. <i>ld tagsasho.</i> Guur; tag.	

takh² *f.mg1* (-khay, -khday) Soor karaysa badbadid.

takhaatir *m.db.w eeg* takhtar. *ld dhakhaatiir.*

takhallus *f.mg1* (-say, -stay) Ka t.: 1. Cid ama wax khaarijin. 2. Arrin faro ka qaadid.

takhallusid *m.f.dh eeg* takhallus.

takhantakhayn *m.f.dh eeg* takhantakhhee. *ld takhantakhin, tukhuntukhayn, tukhun-tukhin.*

takhantakhee *f.g2* (-kheeyay, -khaysay) Cid iyadoo jeegada la hayo hore u ridid. *ld takhantakhhi, tukhuntukhhee, tukhuntukhi.*

takhantakhi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld takhan-takhee.*

takhantakhin *m.db ld takhantakhayn.*

takhantakho *m.db* Qof isxejinaya oo xoog horay loogu wado, loo harbiyo. *ld tukhun-tukho.*

takhantakhoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qof la harbiyay hore u turunturrood. *ld tukhun-tukhoo.*

takhantakhood *m.fl eeg* takhantakhoo. *ld tukhuntukhood.*

takhasus¹ *m.l ld takhasusid.*

takhasus² *f.mg1* (-say, -stay) Ku t.: maaddo ama farsamo si gaar ah u barasho.

takhasusid *m.f.dh eeg* takhasus². *ld takhasus¹.*

takhid *m.f.dh eeg* takh². *ld takh¹.*

takhsii¹ *m.db* (-rro, *m.db*) Ganaax, ciqaab.

takhsii² *f.g1* (-ray, -rtay) Qof gef sameeyey hanti ciqaab ahaan uga qaadid; ganaaxid.

takhsiirid *m.f.dh eeg* takhsii².

takhtad *m.db* (-do, *m.l*) Alwaax sida santuuqa u samaysan oo alaabta la dhoo-finayo lagu rido.

takhtar¹ *m.l* (-rro/-khaatiir, *m.db*) Qof aqoon u leh cilmiga daaweynta. *ld dhakh-tar.*

takhtar² *f.g1* (-ray, -rtay) Cid daawayn.

takhtaran *f.g4* (-rnaa, -rnayd) Daawaysan.

takhtarnaan *m.f.dh eeg* takhtaran. *ld takhtarnaansho.*

takhtarnaansho *m.l/dh ld takhtarnaan.*

takhtarnimo *m.db* Takhtar ahaansho. *ld dhakhtarnimo.*

takhti *m.l/kh* T. ah: shay aan wax kale ku labnayn; saafi.

taki *m.l ld kat*.

takoor¹ *m.db* (-rro, *m.db*) 1. Wax gardarro lagu qaato ama lagu doono. 2. Inta kale wax ka baxsan, ka soocan. 3. vr. takoored.

takoor² *m.l* (*bul.*) Hab lagu kala kaxeyyo dad kala jinsi, diin, midab, iwm.

takoor³ *f.g1* (-ray, -rtay) Qof dad kale ka soocid jirro ama sabab kale awgeed.

takooran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Qof la takooray ahaansho.

takoore *m.l* (*xis.*) Tibixda (b2-4ac) ee isle'eg saabley ee leh sansaanka ax2+bx+c=0. Haddii xiddiddada isle'egtu ay isle'egyihiin, takooraha waa eber. Tusaale ahaan, isle'egta x2-4x-6=0, b2-4ac=25 xiddiddaduna waa 2 iyo -3. Haddii takoorehu yahay tabane, xiddiddada isle'egtu waa tirooyin murakab ah. Tusaale ahaan, isle'egta x2+x+1=0 waxa ay leedahay xiddiddada [-1/2-(V3/2)]i iyo [-1+(V3/2)]i.

takoored *m.f.dh eeg* takoored³. *ld takoored¹ (3).*

takoordin *m.l* Lafta misigta madaxeeda.

takoornaan *m.f.dh eeg* takooran. *ld takoornaansho.*

takoornaansho *m.l/dh ld takoornaan.*

taxsi *m.l ld tagsi* (1).

tal *m.l* 1. Dun xariir ah oo maryaha lagu qurxiyo. 2. T. ah: qof aad u marqaansan ama u saraaansan.

talaado *m.db* Todobaadka maalin ka mid ah oo u dhaxaysa isniinta iyo arbacada. *ld salaasa.*

talaammiin *m.db* Dadka inta aan birta tumin.

talaggal¹ *m.l* 1. T. ah: qof talo bixin kara; ujedda; qorshe. 2. *ld talaggelid.*

talaggal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Ku t.: wax qorshaysasho.

talaggeli *f.g2* (-iyay, -isay) Qof wax kala tashasho.

talaggelid *m.f.dh eeg* talaggal². *ld talaggal¹ (2).*

talaggelin *m.f.dh eeg* talaggeli.

talajeedin *m.db* Soo t.: fikrad laga dhiibto arrin.

talajir *f.mg1* (-ray, -rtay) Ku t.: wax samayntooda ku talaggelid.

talajirid *m.f.dh eeg* talajir.

talal¹ *m.l Taah.*

talal² *f.mg1* (-alay, -ashay) Nafley taahid.

talalid *m.f.dh eeg* talal².

talambaabo *m.db* Wax si joogto ah uga fekerid.

talantaalli *m.l* 1. Wax si kala googo'an oo waqt u dhexeyyo u dhaca. 2. Laba xaglood oo isla eg oo iska soo horjeeda.

talanteel¹ *m.l ld teelteel¹.*

talanteel² *f.g1* (-eelay, -eeshay) *ld teelteel².*

talanteelid *m.db ld teelteelid.*

talaqaadasho *m.f.dh eeg* talaqaado.

talaqaado *f.mg3* (-aatay, -aadatay) Waano qaadasho.

tararraac *m.l* Qof madax adkayn oo talada si sahlan u qaata.

talasaarad *m.l ld talasaarasho.*

talasaarasho *m.f.dh eeg* talasaaro. *ld tala-saarad.*

talasaaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Cid arrin u wakiilasho.

talaxgab¹ *m.l ld talaxgabid.*

talaxgab² *f.mg1 (-bay, -btay)* Nafley jirro awgeed la tamardhigid.

talaxgabid *m.f.dh eeg* talaxgab². *ld talaxgab¹.*

talaxtag *f.mg1 (-gay, -gtay; -tegi)* Ku t.: wax aad ugu xadgudbid.

talaxtegid *m.f.dh eeg* talaxtag.

taleefan *m.l (-nno, m.dh)* 1. Qalab hirar birlab danabeedka ku qaada silig oo leh qayb hadalka dirta iyo mid qabata oo ay ku wada hadlaan laba qof oo kala fog. 2. Hadalka taleefoonka la isku gaarsiiyo. *ld telefoon.*

talfiiq *m.l* Qoryo yaryar oo caarad dhuuban oo wax mudda leh.

tali *f.mg2 (-iyay, -isay)* 1. U t.: cid meel xukumid. 2. Ka t.: meel xukunkeeda qabsasho. 3. Ku t.: arrin talo ka bixin.

talin *m.f.dh eeg* tali. *ld talis.*

talis *m.l ld talin.*

talis-rageed *m.l (-syo ..., m.dh) (bul)* Habka ay raggu leeyihiin awoodda sare, ama ay muhim u yihiin mujtamaca dhexdiisa.

taliswadaag *m.l (-gyo, m.dh)* Kalo qaysashada awoodda.

talije *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof qayb ciidan ah madax u ah.

tallaab *f.mg1 (-bay, -btay)* Meel dhanka kale uga gudbid. *ld tillaab.*

tallaabi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax meel ka gudbin. *ld tillabi.*

tallaabid *m.f.dh eeg* tallaab. *ld tillabid.*

tallaabin *m.f.dh eeg* tallabi. *ld tallabis, tillabin, tillabis.*

tallaabis *m.l ld tallaabin.*

tallaabo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Fogaanta u dhexysa meesha ay kala taagan yihiin laba lugood ee qof soconaya. 2. T. qaad: arrin wax ka qabasho. 3. (*fk*) T.t.: tartiib tartiib. *ld tillabo.*

tallaabsad *m.l ld tallaabsasho.*

tallaabsadnex *m.dh* 1. Tallaabada ugu dheer. 2. Wax qof karaankiisa dhaafsan.

tallaabsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ka t.: wax meel kale ka shisheeya ahaansho.

tallaabsanaan *m.f.dh eeg* tallaabsan. *ld tallaabsanaansho, tallowsanaan, tallowsanaansho.*

tallaabsanaansho *m.l/dh ld tallaabsanaan.*

tallaabsasho *m.f.dh eeg* tallabso. *ld tallaabsad, tallaabsi, tillabsad, tillab-sasho.*

tallaabsi *m.l ld tallaabsasho.*

tallaabso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Tallaabo qaadid. 2. Ka t.: wax ama qof ka kor gudbid. 3. Ku t.: wax qabashadooda ku dhaqaaqid. 4. U t.: wax qabashadooda u gudbid. *ld tillaabso.*

tallaahi *e.d (dii.)* Erey lagu dhawaqaq marka la dhaaranayo.

tallaajad *m.dh (-do, m.l)* Qaboojiye.

tallaal¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. Malaxda ka samysan cudur keenayaasha oo dhimaty oo oogada la geliyo ama lagu mudo, si cudur looga hortago oo guri looga noqdo. 2. Hawsha ama farsamada tallaalka lafteeida. 3. Geed yar oo meel laga ruijiyo oo meel kale lagu beero. 4. Laba geed oo kala jaad ah oo inta mid laan ama cad laga gooyo midka kale dhexdiisa la geliyo oo lagu xiro, si labada geed u midoobaan oo inino hor leh oo kuwii hore ka wanaagsan u dhalaan.

tallaal² *m.l (-llo, m.dh) (daaw.)* Dareere loo diyaariiy in lagu daweeyo ama lagaga hortago cudurrada ay dhaliyaan noolayaasha ili-ma-aragtayda ah.

tallaal³ *f.g1 (-aalay, -aashay)* Tallaal ku samayn.

tallaalan¹ *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Wax la lallaalay noqoshoo.

tallaalan² *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la tallaalay ahaansho.

tallaalid¹ *m.f.dh eeg* tallaal³.

tallaalid² *m.dh (daaw.)* Hab loo sameeyo ama loo kiciyo difaaca jirka oo liddi cudur ku ah iyadoo la adeegsanayo “tallaal”, ama diyaarin khaas ah ee walax antiijineed oo kicineysa sameynnta antiiboodhiga ku ha-boon.

tallaalmid *m.f.dh eeg tallaalan¹.*

tallaalnaan *m.f.dh eeg* tallaalan². *ld tallaalan-sho.*

tallaalnaansho *m.l/dh ld tallaalnaan.*

tallamid *m.f.dh eeg* tallan². *ld tallan¹ (2).*

tallan¹ *m.l* 1. Laballaabow; shaki; walaac. 2. *ld tallamid.*

tallan² *f.g1 (-amay, -antay; -ami)* Ka t.: wax samayntooda ku fekerid.

talleiji *m.dh ld kalleeti¹.*

talli *m.l/u* Saaruq.

tallooji *m.dh ld kalleeti¹.*

tallowsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld tallaabsan.*

tallowsanaan *m.dh ld tallaabsanaan.*

tallowsanaansho *m.l/dh ld tallaabsanaan.*

talmas *m.l (-syo, m.dh) (c.nafl.)* Qayb ka tirsan maskax-horaadka lafdhabarleyda oo ku taalla aybotalamaska korkiisa. Waxay wararka dareenka u gudbisaa lakabyaga maskax horaadka, waxa kale oo ay ku shuquq

- leedahay u beddelidda gujooyinka dareemo wacyi leh.
- talo** *m.dh (-ooyin, m.)* Fikrad wax ku ool ah oo cid tuseysa sidii uu wax u qabsaan lahaa.
- talqiin** *m.l1. (dii.)* Hadallo duco iyo dardaaran isugu jira oo qof dhintay xabaashiisa lagu kor akhriyo. 2. Qof sakaraad ah oo towxiidka loo laqimayo. *ld taqliin.*
- taltaal** *fg1 (-aalay, -aashay)* 1. Cid hawl ay hayso ka jeedin. 2. Balaayo cid ku dhicid.
- taltaalid** *m.f.dh eeg taltaal.*
- taltalliini** *m.l/dh (riw.)* Aktarka majaajillada sameeya oo dadka ka qososhiya.
- taluul¹** *m.dh* Boor, qiiq iwm oo samada isku taaga.
- taluul²** *f.mg1 (-lay, -uushay)* Boor, qiiq iwm kor isu taagid.
- taluulan¹** *f.mg1 (-lmay, -lantay)* Boor, qiiq iwm wax kor isu taagay noqosho.
- taluulan²** *f.mg4 (-lnay, -lnayd)* Boor, qiiq iwm wax kor isu taagay ahaansho.
- taluulid** *m.f.dh eeg taluuul².*
- taluulmid** *m.f.dh eeg taluuulan¹.*
- taluulnaan** *m.f.dh eeg taluuulan². ld taluul-naansho.*
- taluuulnaansho** *m.l/dh ld taluuulnaan.*
- tamanda¹** *m.l* Hadal aan madax iyo manjo midna lahayn; cantar.
- tamanda²** *f.mg1 (-ay, -day; -di'i)* Hadal badan oo aan murti lahayn ku hadlid.
- tamandho** *m.dh* Yaanyo.
- tamandi'id** *m.f.dh eeg tamanda¹.*
- tamar socod** *m.dh* Summad: Ek. Tamarta ay walaxi ku kasbatay socodka ay ku jirto, le'egna hawsha ay qaban karto, marka walaxda la joojiyo. Waxaa lagu helaa isle'egtan. Ek = 1/2 mv2, taasoo m-ay tahay cufka walaxda; v-ay tahay xawaaraha walaxda.
- tamar xor ah** *m.dh (fis.)* Cabbir loo adeegsado awoodda hab ku samayn karoo shaqo waxtar leh.
- tamar¹** *m.dh ld tabar.*
- tamar²** *m.dh (fis.)* Summad: E. Astaanta qabashada hawl. T.ta waxay leedahay dhawr qaab, waxana lagu cabbiraa juul (J) (eeg t. keyd iyo t. socod). *ld tabar.*
- tamar-bu'eed** *m.dh (fis.)* Tamarta la sii daayo, marka uu dhaco ama dhanballan bu'eed ama isudheg bu'eed.
- tamar-dabareed** *m.dh (fis.)* Tamarta la bixiyo marka dabar elektaroon-wadaag ihi ka dhex samaysmo laba atam oo madax bannaan.
- tamar-isuhayn** *m.dh (fis.)* Tamar le'eg iin cufaadka bu'da, ee ay bu'du bixiso, marka uu dhanballan ku dhaco (*eeg iin cufaad*).
- tamar-kaah** *m.dh (fis.)* T. k.inta birlabdanabeed ee dhixmari karta dululaati aan maatarlahayn.
- tamar-keyd** *m.dh (fis.)* Summad: Ep. Tamarta ku keydsantay walax, uguna wacantahay meesha ay taalo, waxaana ay le'egtahay hawsha ku baxday walax ka dhaqaajinta bar beegaal (sida oogada dhulka) ilaa meesha ay hadda taallo. Waxaa lagu helaa Ep = mgh.
- tamar-kicin** *m.dh (fis.)* Tamarta ugu yar ee saxar, molikiyuul, iwm uu hanto ka hor inta aanu falgelin waa tamarta loo baahanyahay si falgal u bilowdo iyada oo aan la tixgelineyn in falgalku yahay kul qaate ama kul bixiye waxaa lagu asteeyaa summadda E.
- tamaro** *m.dh ld tabar.*
- tamar-qorraxeed** *m.dh (fis.)* Tamar birlabdanabeedka ka soo kaahda qorraxda.
- tamashle** *m.l* Lugabbaxsi; manjabaxsi.
- tamashlee** *f.g2 (-leeyay, -leysay)* 1. Socod raaxaysi leh meel aan fogayn ku tegid. 2. Safar dalkiis ah meel dheer ku tegid.
- tamashleyn** *m.f.dh eeg tamashlee. ld tamashleys.*
- tamashleys** *m.l ld tamashleyn.*
- tambal** *m.l.kh* 1. T. ah: qof nacas ah. 2. T. ah: qof aad u tabar yar.
- tamhaar¹** *m.dh ld tacdaar¹.*
- tamhaar²** *f.mg1 (-ray, -rtay) ld tacdaar².*
- tamcaarasho** *m.dh ld tacdaarasho.*
- tamcaarid** *m.dh ld tacdaarid.*
- tamcaaro** *f.mg3 (-rtay, -ratay) ld tacdaaro.*
- tamiin¹** *m.l* Mar; kol. *ld tamin.*
- tamiin²** *m.dh* Tiro isdhaf ah oo loo isticmaalo faalka.
- tamiino** *m.dh ld tabiino.*
- tamin** *m.l ld tamiin¹.*
- tammadi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof ama wax kale oo astaamo ama tilmaamo gaar ah leh, calaamaysasho, soo aadid, ku soo aroorid, u qasdid; ku hirasho; abbaarid.
- tammadin** *m.f.dh eeg tammadi.*
- tammiin¹** *m.dh ld tabiino.*
- tammiino** *m.dh ld tabiino.*
- tammin¹** *m.dh ld temmin¹.*
- tammin²** *fg1 (-nay, -ntay) ld temmin².*
- tamminid** *m.f.dh ld temminid.*
- tammooti** *m.l/dh* Neef aan fayoobeen oo cudur dhimanaya oo la qasho.
- tammuujad** *m.dh (-do, m.)* Bastoolad.
- tamuumid** *m.f.dh eeg tamuun.*

tamuun *f.mg1* (-uumay, -uuntay; -uumi)

Meel abbaarid.

tamuunsi *f.g2* (-iiyay, -iisay) Cid meel ku toosin.

tamuunsiin *m.f.db* eeg tamuunsi.

tamuux *m.db* Carro shawle ah oo aan habaas lahayn sida tan xeebta; xaano; xaani.

tan¹ *m.l* 1. Culays dhan 1000 kg. 2. Mug.

tan² *mu.ti.db* (**kuwan**, **w**) Magacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax qofka ha-dlaya u dhow oo farta la isugu fiiqayo lagu tilmaansado. Tu. "Tan meesha fadhidaa waa walaashay".

tan³ (-tan) *dk.ti.db* Dibkabe tilmaame oo magac dheddig dib looga qodbo oo wax qofka hadlaya u dhow oo farta la isugu fiiqayo lagu tilmaansado.

Tus. "Tintan tayda ma aha".

tan⁴ *fk*. Ilaa; T. ama taniyo: mar laga bilaabo; jeer laga gaaro. Tus. "Tan iyo intii uu halkaan yimid wuu bukay".

tanaad¹ *m.l* (-ddo, *m.db*) Qof hanti badan leh.

tanaad² *f.mg1* (-day, -ddy) Qof hanti badan yeelasho.

tanaadi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid tanaad ka dhigid.

tanaadid *m.f.db* eeg tanaad².

tanaadin *m.f.db* eeg tanaadi.

tanaasul *f.mg1* (-ulay, -ushay) Ka t.: cid arrin ay damacsanayd dib uga noqosho.

tanaasulid *m.f.db* eeg tanaasul.

taniyo *fk*. Ilaa; tan³.

tanjent *m.l* 1. (*xis.*) Fansaar tirignoometari ee xagal. Tanjentka xagasha + e saddexagal qumman waa saamiga ay sammeeyaan dhererrada dhinaca horjeedaha ah iyo kan deriska la ah xagasha. Qeexdani waxa lagu dabbqaax xaglaha u dhexeya 0 iyo 90° oo keliya. 2. (*xis.*) Guud ahaan, mark a laga hadlaayo kulannada kaartis oo unuygu yahay o, tanjentku waa xagasha u dhexeey-sa dhidibka-x iyo xarriiqda oB oo ay sammeeyaan kulanka-x iyo kulanka-y ee barta B (x,y).

tannaago *m.db* Hadal lagu dheerysto si cid meel fog joogta loo maqalsiyo; tayaago. *ld* **tannaagood**.

tannaagoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Cid meel fog joogta cod dheer kula hadlid. *ld* **tayaago**, **tayaqoo**.

tannaagood *m.fl* eeg tannaagoo. *ld* **tayaago**, **tayaagood**, **tayaqood**.

tantoomid *m.f.db* eeg tantoon. *ld* **tantoonyeyn**, **tatoomid**, **tatoonyeyn**.

tantoomo *m.db* Shanta farood iyo calaacasha gacanta oo duuban oo wax lagu dhufuto iyadoo gacantu soo laabmayo. *ld* **tantoonyo**, **tatoomo**, **tatoonyo**.

tantoon *f.g1* (-oomay, -oontay; -oomi) Cid tantoonyo ku dhufasho. *ld* **tantoonyee**, **tatoon**, **tatoonyee**.

tantoonyee *f.g2* (-yeeyey, -yeysay) *ld* tantoon.

tantoonyeyn *m.db* *ld* tantoomid.

tantoonyo *m.db* *ld* **tantoomo**.

taqdiimad *m.db* *ld* **taqdiin**.

taqdiin *m.db* Lacag ama hanti kale oo horumarin ahaan looga sii qaato cid wax iibsata. *ld* **taqdiimad**.

taqi *m.l.kh* T. ah: qof Ilah cabsidii u go'dooma.

taqliid¹ *m.l* *ld* **taqliidid**.

taqliid² *f.g1* (-day, -ddy) Cid wax ay samaysay ku dayasho.

taqliidid *m.f.db* eeg taqliid². *ld* **taqliid¹**.

taqluin *m.db* *ld* **talqin**.

taqraar¹ *m.l* (-rro, *m.db*) *ld* **tiqraar¹**.

taqraar² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **tiqraar²**.

taqraaran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) *ld* **tiqraa-ran**.

taqraarid *m.db* *ld* **tiqraarid**.

taqraarnaan *m.db* *ld* **tiqraarnaan**.

taqraarnaansho *m.l* *ld* **tiqraarnaan**.

taqsiin *m.db* 1. In yar oo tubaako ama jaad ah oo mar canka la gelyio. 2. Muusig yar oo ka horreya heesta.

taqsiinasho *m.f.db* eeg taqsiino.

taqsiino *f.mg3* (-ntay, -natay) In yar oo tubaako ama qaat ah ruugid (qof).

taqtaq¹ *m.l* 1. *ld* **taqtaqid**. Badbadidda ay soortu badbaddo marka la karinaayo. 2. T. ah: soor jilicsan oo aan weli bislaan.

taqtaq² *f.mg1* (-qay, -qday) Soor karaya badbadid.

taqtaqid *m.f.db* eeg taqtaq². *ld* **taqtaq¹** (1).

taqwad *m.db* 1. Nooc shabaagta mallayga lagu dabo mid ka mid ah. 2. Xoog; tabar. 3. *ld* **taqwo**.

taqwo *m.db* Ilaah ka cabsi. *ld* **taqwad** (3).

tar¹ *m.l* 1. Mid ka mid ah godadka dayaxa oo u dhexeeyaa neefmadoobaha iyo majinta oo la rumaysanyahay qofka dhasha inuu yeesho taran badan. 2. *ld* **tarid**.

tar² *m.db* 1. Magac xiddig; afqays. 2. Bow-do.

tar³ *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax t./wax u t.: cid wax qabasho. 2. Wax badin.

taraabeesiyyus *m.l* (*c.naf*.) Muruq ballaaran oo qaabsaddex gees leh oo ku yaal surka intisa dambe iyo garabaka dhexdooda

wuxuu, dhaqajiya garbaha, surkana xagga dambe ayuu u qaadaa labada dhanba.

taraafiko *m.db* Qayb ciidanka booliska ka tirsan oo qaabilسان nabadgelyada waddooyinka.

taraamantaana *m.db (juqr.)* Dabayl woqooyi, qallalan oo ka dhacda gobolka miditereeniyanka.

taraanturayn *m.f.db eeg* taraanturree. *ld taraanturyayn, turaanturyayn.*

taraanturree *f.g2 (-eeyay, -eesay)* Horay u harbin, takhantakhayn. *ld taraanturyee, turaanturyee.*

taraanturro *m.db* Tallabooyin horay xoog loogu qaado, si qof soconayoo wax cagta ku dhuftay ama xoog kale gadaal ka soo harbiyay, dhicidda iyo kufidda isaga ilaaaliyo; takhantakho. *ld turaanturro.*

taraanturyayn *m.db ld taraanturayn.*

taraanturyee *f.g2 (-yeeyay, -yeessay)* *ld taraanturree.*

taraar¹ *m.l (-ryo, m.db)* 1. Bowd si aad ah ood loogu adkeeyay. 2. Jibaax; jiiris. 3. *ld taraarid.*

taraar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax si xoog ah meel u jiirid; u jibaaxid, u dardarid.

taraarax¹ *m.l ld taraaraxid.*

taraarax² *f.mg1 (-xay, -xday)* 1. Sidbasho. 2. Wax xadkoodii dhaafid.

taraaraxid *m.f.db eeg taraarax².* *ld taraa-rax¹.*

taraaraysasho *m.f.db eeg* taraarayso. *ld taraaraysi.*

taraaraysi *m.l ld taraaraysasho.*

taraarayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Haween uur leh taraare samaysasho.

taraare *m.l* Duco dumarka ururka lihi marka sidkoodu soo dhawaado samaystaan.

taraarid *m.f.db eeg taraar².* *ld taraar¹.*

taraarsii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* Meel cirrii ah wax xoog ku marsiin; jiirsii.

taraarsiin *m.l/df eeg taraarsii.*

taraawix *m.db (dii.)* Salaad ka kooban siddeed ama kow iyo labaataan ragcadood oo la dukado cishaha kaddib xilliga soonka.

taraawil *m.l (-llo, dh)* Waran yar oo af dhuumban oo riddada iyo lishaabka lagu barto.

tarabtarab *m.db,fk* Koox koox nafley ah. Tus. "Arigii yeedu tarabtarab bay u leysay".

taraddamid *m.f.db eeg taraddan².* *ld tarad-dan¹.*

taraddan¹ *m.l ld taraddamid.*

taraddan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Labalaaboodin, walaacid.

tarakooma *m.db (daaw.)* Cudur indheed muddo dheer oo la isqaadsiiyo: nooc daran ee infekshinka xoobka indhaha oo uu keeno jermi u dhexeeya fiiruska iyo baktiiriyyada oo la yirahdo "chlamydia trachomatis" cudurka wuxu ku badanyahay dalalka kulul.

taran badan *m.l (kiim.)* Iskudhis ka kooban molikuyullo aad u waaweyn oo ka samaysmay xubno molikuyuleed oo soo noqnoqday (tarmiyeyaa). Taran badanya-du sida caadiga ah ma laha cuf molikuyuul go'an.

taran talantaalli *ah m.l 1. (baay.)* Meerta nooleed noole, taas oo taranku uu dhaco si talantaalli ah fac walba isaga oo marna u dhaca taran jinsi ah, marka kalena taran jinsilaawe ah. Tus. "Soolantaraata". 2. *(baay.)* Ka dhicidda ay ka dhacayaan meerta nololeedka noole dhexdiisa laba ama in ka badan oo qaabab gooni ah, kuwaas oo ku kala duwan muuqaalka, sabada iyo habka taranka.

taran¹ *m.l ld tarmid.*

taran² *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* 1. Miro dalag la kariyey badasho. 2. Nafley is dhashay tiradeeda badasho.

tarandac *m.l* 1. Wax culus ama dhergey oo hadba doc u liicaya, u janjeersanaya. 2. T. ah: qof hanti badan leh oo ku nool nolol raaxo leh.

tarandhaaf¹ *m.l ld tarandhaafid.*

tarandhaaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Wax aad u badasho.

tarandhaafid *m.f.db eeg tarandhaaf².* *ld tarandhaaf¹.*

taran-foolwaa *m.l (xis.)* Taranka laba leeb oo marka la isku dhufto ku siiya foolwaa. Taranka foolwaa ee leebabka A iyo B waxa lagu qeexaa A.B=AB cos theta. Taas oo A iyo B ay yihiin laxaadyada A iyo B, theta-na ay tahay xagasha u dhexeysa labada leeb.

taran-jinsi *m.l (baay.)* Qaab taran ah oo ku yimaaddo isku beddelka laba unug taran ee dariiqadda bacriminta. Caadi ahaan, gaar ahaan xayaanka, waxay u baahanyihii laba waalid, mid lab iyo mid dheddig.

taran-leeb *m.l (xis.)* Taranka laba leeb oo ku siiya leeb saddexaad. Taranka labada leeb A iyo B waxa loo qoraa AxB, waa leeb laxaaddiisu yahay A B sin theta, taas oo A iyo B ay yihiin laxaadyada A iyo B, theta-na ay tahay xagasha u dhexeysa A iyo B. Jihada taranka leebka waxa uu ku yahay xaglo qumman leebabka A iyo B.

taransad *m.l ld taransasho.*

taransasho <i>m.f.dh eeg taranso. ld taransad.</i>	tarjimid <i>m.dh ld tarjumid.</i>
taranso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax faa'iideysasho ama badsasho.	tarjimnaan <i>m.dh ld tarjumnaan.</i>
taran-tallaal <i>m.l (baay.)</i> Qaab taran jinsila' oo ka dhaca dhirta, halkaas oo ay ka samaysmaan dhismayaal gaar ah oo unugyo badanley ah, kuwaas oo harka dambena ka go'a waalidkood. Tus. "Tuyubar iyo balbka".	tarjimnaansho <i>m.dh/l ld tarjumnaan.</i>
tarantarree <i>f.g/mg2 (-reeyay, -reysay)</i> 1. (<i>f.g</i>) Laba meelood oo isu dhow isaga socoshoo. 2. (<i>f.mg</i>) Xoolo xawaaro samayn.	tarjimo <i>m.dh ld tarjumo.</i>
tarantarreyn <i>m.f.dh eeg tarantarree.</i>	tarjin <i>f.g1 (-imay, -intay) ld tarjun.</i>
taranti <i>m.dh ld tarmid.</i>	tarjumad <i>m.dh ld tarjumo.</i>
tarantirid <i>m.dh (daaw.)</i> Qallin ama hab hawleed kale oo loola qasdiyo in uu keeno madhaleysnimo qof lab ama dhedig ah.	tarjuman <i>f.mg4 (-mnaa, -mnayd)</i> Qoraal iwm wax la tarjumay ahaansho. <i>ld tarjiman, turjuman.</i>
tarash¹ <i>m.l ld taarash¹ (2).</i>	tarjume <i>m.l (-mayaal m.l/dh)</i> Fasire. <i>ld tarjime, turjume.</i>
tarash² <i>f.g1 (-shay, -shtay) ld taarash².</i>	tarjumid <i>m.f.dh eeg tarjun. ld tarjimid, tarjumo, turjumid.</i>
tarashid <i>m.dh ld taarashid.</i>	tarjumnaan <i>m.f.dh eeg tarjuman. ld tarjimnaan, tarjimnaansho, tarjumnaansho.</i>
tarbiico <i>m.dh Iin dadku lugaha ku yeeshaan oo jilbuuhu dib u riixmaan.</i>	tarjumnaansho <i>m.l/dh ld tarjumnaan.</i>
tarbiicsasho <i>m.f.dh eeg tarbiicsco.</i>	tarjumo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Wax lagu fasiray af kale. <i>ld tarjimad, tarjimo, tarjumad, turjumad, turjumo.</i>
tarbiicso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Si tarbiico leh isu taagid. 2. Derbi in yar isku tiirin.	tarjun <i>f.g1 (-umay, -untay; -umi)</i> 1. Qoraal af kale ku beddelid. 2. Ka t.: cid wax ay sheegto cid kale u fasirid. <i>ld tarjin, turjun.</i>
tarbiyad <i>m.dh ld tarbiyo.</i>	tarlaash <i>m.l Fargan.</i>
tarbiyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yeysay)</i> Cid asluub wanaagsan ku barbaarin.	tarmi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax tiradooda badin.
tarbiyeyen <i>m.f.dh eeg tarbiyee.</i>	tarmid <i>m.f.dh eeg taran 2 ld taran¹, taranti.</i>
tarbiyo <i>m.dh Asluub fiican. ld tarbiyad.</i>	tarmin <i>m.f.dh eeg tarmi.</i>
tarbuush <i>m.l (-shyo, m.dh)</i> Koofiyad dhuuban oo dhalada ama dhinac bul dheer ka raaraco oo askartii talyaanigu qaadan jireen; waxaa waagii hore raggu ka qaadan jiray dalka Turkiga. <i>ld darbuush.</i>	tarmuus <i>m.l (-syo, m.dh)</i> Weel gudihiisa dhalo aan hawo lahayn ku jirto oo wixii lagu shubo xaaladdiisa ku haya in muddo ah. <i>ld termuus.</i>
tardhaaf <i>m.l.kh T. ah: xad-dhaaf.</i>	tarniig <i>m.l</i> Bir fidsan oo qiro yar leh oo guryaha dusha laga saaro; jiingad. <i>ld terniig.</i>
tareen <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Gaadiid ka kooban gaariyaal badan oo isku xiriira oo midka u horreeyaa ee wax jiidayaa matoor saaran yahay kuna orda jid bir ah. <i>ld tariin.</i>	taroox <i>m.l (-xyo, m.dh)</i> Qof tuugannimo u bananaxay.
targal <i>m.l (-llo, m.dh)</i> 1. Sarwaal hoos ka dhuuban oo badanaa fardaha lagu fuulo. 2. Sarwaal.	tarraaqad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Kalluunka badda jaad ka mid ah oo u eg tebedinta.
tarid <i>m.f.dh eeg tar³. ld tar¹ (2).</i>	tarraar¹ <i>m.l</i> Ood laba beerood oo isa saaran u dhexeysa.
tariib¹ <i>m.l.u</i> Nabarro yaryar oo jirku yeesho oo ka qaado dhirta caanaha leh qaarkood.	tarraar² <i>m.dh</i> Summad Alif dheer u eg oo garabka ilaa caloosha gaaraya oo geela lagu dhigo.
tariib² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Nabarro yaryar oo jirku yeesho dhirta caanaha leh qaardeek ka qaadid.	tarraje <i>m.l</i> Geedo yaryar oo xoolaha ay cunaan, siiba geela.
tariibid <i>m.f.dh eef tariib².</i>	tarraq <i>m.l (-qyo, m.dh)</i> Qoryo yaryar oo la farsameeyey oo afka baaruud ku leh; kabriid.
tariin <i>m.l ld tareen.</i>	tarrar¹ <i>m.l (-ryo, m.dh)</i> Dillaac, jeex. <i>ld qarrar¹.</i>
tarjimad <i>m.dh ld tarjumo.</i>	tarrar² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Wax adag dillaac yeelasho. <i>ld qarrar².</i>
tarjiman <i>f.mg4 (-mnaa, -mnayd)</i> <i>ld tarjuman.</i>	tarrari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax af dillaac u yeelid. <i>ld qarrari.</i>
tarjime <i>m.l ld tarjume.</i>	tarrarid <i>m.f.dh</i> tarrar ² . <i>ld qarrar¹, qarrarid, tarrar¹.</i>
	tarrarin <i>m.f.dh eeg tarrari. ld qarrarin.</i>

tarra ^x ¹ <i>m.l ld tarrixid.</i>	tartiibi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax si aan degdeg lahayn u samayn.
tarra ^x ² <i>f.g1 (-xay, -xday; -rixi)</i> Wax yar wax badan ku dhex darid.	tartiibin <i>m.f.dh eeg</i> tartiibi.
tarra ^x an <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> Ku t.: wax la tarra ^x ay ahaansho.	tartiibs ^a n <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la tartiibiyeh ahaansho.
tarra ^x naan <i>m.f.dh eeg</i> tarra ^x an. <i>ld tarra^xnaansho.</i>	tartiibs ^a naan <i>m.f.dh eeg</i> tartiibs ^a n. <i>ld tartiibs^anaansho.</i>
tarra ^x naansho <i>m.l/dh ld tarra^xnaan.</i>	tartiibs ^a naansho <i>m.l/dh ld tartiibs^anaan.</i>
tarra ^x o <i>m.dh</i> Geed yar oo asal wanaagsan laga helo.	tartuuqsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Degdegsan.
tarra ^x ysad <i>m.l ld darrayasho.</i>	tartuuqsan ^a <i>m.f.dh eeg</i> tartuuqsan. <i>ld tartuuqsan^aansho.</i>
tarra ^x asho <i>m.f.dh ld darrayasho.</i>	tartuuqsan ^a ansho <i>m.l/dh ld tartuuqsa-naan.</i>
tarra ^x yi <i>m.l ld darrayasho.</i>	tasarruf ¹ <i>m.l ld tasarrufid.</i>
tarra ^x yo <i>f.g3 (-stay, -satay) ld darrayso.</i>	tasarruf ² <i>f.mg1 (-fay, -ftay)</i> Hanti aan la lahayn si xun u isticmalid.
tarriiq ¹ <i>m.l</i> 1. Dillaac, jeex. 2. Waddo laba degmo isku xirta.	tasarrufid <i>m.f.dh eeg</i> tasarruf ² . <i>ld tasarruf¹.</i>
tarriiq ² <i>f.g1 (-qay, -qday)</i> Wax jeexid.	tasayn <i>m.f.dh eeg</i> tasee.
tarriiqan ¹ <i>f.mg1 (-qmay, -qantay; -qmi)</i> Wax la jeexay noqosho.	tasee <i>f.g2 (-seeyay, -saysay)</i> Wax qarin.
tarriiqan ² <i>f.mg4 (-qnaa, -qnayd)</i> Wax la jeexay ahaansho.	taseec <i>f.g/mg1 (-cay, -ccay)</i> 1. Wax u t.: wax u tilmaamid, u sarid. 2. (<i>f.mg</i>) Wax u tarid.
tarriiqid <i>m.f.dh eeg</i> tarriiq ² .	taseecid <i>m.f.dh eeg</i> taseec.
tarriiqmid <i>m.f.dh eeg</i> tarriiqan ¹ .	tashad <i>m.f.l eeg</i> tasho. <i>ld tashi.</i>
tarriiqnaan <i>m.f.dh eeg</i> tarriiqan ² . <i>ld tarriiqnaansho.</i>	tashi <i>m.f.dh ld tashad.</i>
tarriiqnaansho <i>m.l/dh ld tarriiqnaan.</i>	tashiil ¹ <i>m.l</i> Sahay ama wax kale oo la dhaqaaleeyo si ayan durba u dhammaan; maradhaaro; dhaqaale.
tarrixid <i>m.f.dh eeg</i> tarra ^x ² . <i>ld tarra^x1.</i>	tashiil ² <i>f.g1 (-iilay, -iishay)</i> Wax dhaqaalayn; beekhamayn.
tarro <i>m.dh</i> 1. Laba laamood oo isku dheggan halka ay ka farcamaan. 2. <i>ld darro.</i>	tashiilad <i>m.l ld tashiilasho.</i>
tarsaasi <i>m.l</i> 1. Lalabbo ka timaadda cunto la iska badiyey. 2. Qaraw; calwasaad.	tashiilasho <i>m.f.dh eeg</i> tashiilo. <i>ld tashiilad.</i>
tarshad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Markab bad dhex maraya biyaha kor uga duula; darbad. <i>ld darshad.</i>	tashiilid <i>m.f.dh ld tashiil².</i>
tartabo <i>m.dh</i> Jaad ka mid ah kalluunka.	tashiilo <i>f.g3 (-iishay, -iilatay)</i> Wax dhaqaalayasho.
tartamid <i>m.f.dh eeg</i> tartan ³ .	tasho <i>f.mg3 (-shaday, -shatay)</i> 1. Arrin go'an ka gaarid. 2. Ku t.: wax filasho. 3. La t.: talo cid la garabsasho.
tartan ¹ <i>m.l (-ammo/-anno, m.dh)</i> 1. Baratan. 2. T.ka suugaanta; t.ka gabayada.	tashuumaa <i>m.l.kh</i> Hasha had iyo jeer is nuugta.
tartan ² <i>m.l (-ammo/-anno, m.dh) (baay.)</i> Isdhexgal ka dhex dhaca laba ama in ka badan oo noole, tiro dad ama jinsiyo, kuwaas oo wadaaga ilo degaameed. Marka ilaha wax laga helayaa yaraadaan. Tartanku waa quwad muhiim ah marka laga hadlayo tadafurka. Tus. "Dhirtu way dheeraadaan si ay ugu tartamaan ilayska qorraxda".	tasniif ¹ <i>m.dh</i> Curinta wax aan hore u jiri jirin.
tartan ³ <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> La t.: cid, cid kale la baratamid.	tasniif ² <i>f.g1 (-fay, -ftay)</i> Farsamo aan hore u jiri jirin curin.
tartansii <i>f.g2 (-iifyay, -iisay)</i> Beretensii.	tasniifid <i>m.f.dh eeg</i> tasniif ² .
tartansiin <i>m.f.dh eeg</i> tartansiin.	tasoobid <i>m.f.dh eeg</i> tasow.
tartar ¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> 1. Feeraha hoose oo laallaada. 2. Dhinac; barbar.	tasow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> 1. Baadi wax muddo badan maqnayd noqosho. 2. Nafley dayoobid.
tartar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Wax cad cad u googo'id.	tastuur ¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> 1. Xeer ama qaynuun waddan lagu maamulo. 2. Qori kolkol lagu shiraaca lagu xiro oo doonyuhu isticmaalaan.
tartiib <i>m.dh</i> Degdeg la'aan.	tastuur ² <i>m.l/dh.u</i> Dhaqan iyo dabeecad qof leeyahay. <i>ld dastuur.</i>
	taswiir <i>m.dh ld masawir.</i>
	tatab <i>m.l (-byo, m.dh)</i> 1. Joog, dherer. 2. Kobta ay iska galaan bowdada iyo barida.
	tataji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid hore u ridid.

tatajin *m.f.db eeg* tataji.
 tattoomid *m.db ld tantoomid*.
 tattoomo *m.db ld tantoomo*.
 tatoon *f.g1 (-oomay, -oontay)* *ld tantoon*.
 tatoonyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* *ld tantoon*.
 tatoonyeyn *m.db ld tantoomid*.
 tatoonyo *m.db ld tantoomo*.
 taw *m.db.sh.r* Cod lagu muujiyo wax degdeg ama dhaqso ah.
 tawaad *m.db ld dawaad*.
 tawaan *m.db* 1. Karti wax lagu bixiyo ama lagu sameeyo. 2. Ujeeddo.
 tawaansad *m.l ld dawaansasho*.
 tawaansasho *m.f.db ld dawaansasho*.
 tawaansi *m.l ld dawaansasho*.
 tawaanso *f.g3 (-aday, -atay)* *ld dawaanso*.
 tawaawac¹ *m.l* Cabasho, calaacal.
 tawaawac² *f.mg1 (-cay, -cday; -wici)* Calaa-calid.
 tawaawicid *m.db eeg* tawaawac².
 tawaawil¹ *m.l* Bari idaad iyo dhir la isku shiilay oo dawo ahaan loo isticmaalo.
 tawaawil² *f.g1 (-ilay, -ishay)* Bari idaad iyo dhir la isku shiilay cid ku daawayn.
 tawaawiliid *m.f.db eeg* tawaawil².
 tawakal¹ *m.l ld tawakalid*.
 tawakal² *f.g1 (-elay, -ashay)* Ilah si buuxda isugu hallayn (qof).
 tawakalid *m.f.db eeg* tawakal². *ld tawakal¹*.
 tawaal¹ *m.l* Welwel, walbahaar.
 tawaal² *f.mg1 (-elay, -ashay)* Walwalid.
 tawalid *m.f.db eeg* tawaal².
 tawbad *m.db ld toobad*.
 taweel *m.l ld tuwaal*.
 tawfiiq *m.db* Talada san oo laysku raacay; talada roon.
 ta'wiil¹ *m.l* 1. Fasirashada uu qofi fasirta wax, isagoo ku saleynaya xaqiiq jirta. 2. *ld ta'wiilid*.
 ta'wiil² *f.mg1 (-iilay, -iishay)* Wax iyadoo xaqiyooyin jira lagu saleynayo maskax ahaan u fasirasho.
 ta'wiilasho *m.l/dh eeg* ta'wiilo.
 ta'wiilid *m.f.db eeg* ta'wiil². *ld ta'wiil¹* (2).
 ta'wiilo *f.mg3 (-iishay, -iilatay)* Wax fasirasho.
 tawin *m.db* Cudur muddo dheer haya dadka.
 tawl *m.l* 1. T. ah: wax qaab wanaagsan leh. 2. T. ah: qof firfircoor ama shaqo badan. 3. Isir, waalid.
 tawllan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax qaab wanaagsan leh ahaansho. 2. Qof shaqo badan ama firfircoor ahaansho.
 tawllanaan *m.f.db eeg* tawllanaan. *ld tawllanaansho*.
 tawllanaansho *m.l/dh ld tawllanaan*.

tawrad *m.db* Isbeddel siyaasadeed, dhaqaale iyo bulsho oo qaran gudihiisa ka dhaca; ka-caan.
 tawreed *m.db* (*dii*) Kitaabkii Nebi Muuse (Naxariis korkiisa ha ahaato).
 tawreed Axdigii hore *m.db* (*dii*) Qeybtii hore kitaabka Diinta kirshtaanka, wuxuuna xambaarsanyahay qoraalka Yahuudda, gaar ahaan wixii la xiriira taarikhda dadka Yahuudda.
 tawri *m.l.kh* T. ah: qof isbeddel horumar leh jecel.
 tawrinnimo *m.db* Tawri ahaansho.
 taws *m.db* 1. Calaamad cudurka lagu garto. 2. Tabar yari.
 tawtawle *m.l.kh* (-layaal, *m.l/db*) T. ah: qof hadal badan oo warkiisu uusan murti lahayn.
 tawtawlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* War aan murti lahayn sheegid.
 tawtawleyn *m.f.db eeg* tawtawlee.
 tawtiiq *m.db* Doorad; go'aan.
 tawxiid *m.l* Qiritaanka la qiro in Ilah kali yahay cibaadadana isaga mudan yahay in la caabudo. *ld towxiid*.
 tax firfircoonaanta *m.db* (-xo ..., *m.l*) (*kiim*) Tax muujinaya sida biruhu ugu kala firfircoonyihiin dhinaca falgallada la xiriira ayoonnada ku jira milan.
 tax¹ *m.l* Wax iniino ah oo la taxay ama wax xiriirsan (xoolo ama dad).
 tax² *f.g1 (-xay, -xday; -tixi)* Wax iniino ah, dhexda ka daloola dun iskula xiriirin.
 taxa maamulka *m.l* (*sijaa*) Hab maamul oo ku shaqeyya sharci rasmi ah, oo la raaco, ayna ka hawlgalaan hawladeeno.
 taxaabid *m.f.db eeg* taxow. *ld taxabo*.
 taxaddar¹ *m.l* (-ryo, *m.db*) Digtooni; feejigni.
 taxaddar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax halis ah ka digtoonaansha.
 taxaddirid *m.f.db eeg* taxaddirid.
 taxalluji *f.g2 (-iyay, -isay)* Isku t.: wax helitaankooda ku dadaalid.
 taxallujin *m.f.db eeg* taxalluji.
 taxalluq¹ *m.l ld taxalluqid*.
 taxalluq² *f.mg1 (-qay, -qday)* Ku t.: wax, wax kale ku saabsan noqosho.
 taxalluqid *m.f.db eeg* taxalluq². *ld taxalluq¹*.
 taxalluqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ku t.: wax, wax kale ku saabsan ahaansho.
 taxalluqsanaan *m.f.db eeg* taxalluqsan. *ld taxalluqsanaansho*.
 taxalluqsanaansho *m.l/dh ld taxalluq-sanaan*.
 taxambaysad *m.l ld taxambaysasho*.
 taxambaysasho *m.f.db eeg* taxambayso. *ld taxambaysad, taxambaysi, taxamboo-laysad*.

taxambaysi *m.l ld taxambaysasho.*
taxambayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Taxambo samayn. *ld taxamboolayso.*
taxambo *m.dh* Taabashada gacan furan si tartib ah ruux loogu taabto.
taxamboolaysad *m.l ld taxambaysasho.*
taxamboolaysasho *m.dh ld taxambaysasho.*
taxamboolaysi *m.l ld taxambaysasho.*
taxamboolayso *f.g3 (-stay, -satay) ld taxambayso.*
taxan¹ *f.mg1 (-xmay, -xantay; -xmi)* 1. Wax iniino ah oo dhexda ka daloola oo dun la iskula xiriiriyey noqosho. 2. Tiro wax siday isugu xigeen isu daba yaal noqosho. *ld tixan¹.*
taxan² *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* 1. Wax iniino ah oo dhexda ka daloola, wax dun la iskula xiriiriyey ahaansho. 2. Tiro wax sidey isugu xigeen isu daba yaal ahaansho. *ld tixan².*
taxane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* 1. (*xis.*) Teed tirooyin maangal ah (ama waxyaabo kale) oo qaab laydi leh. 2. (*kiim.*) Urur xaddiyo ah oo u habaysan dhinac u taxyo iyo joog u taxyo si ay u sameeyaan qaab teed laydisan. Badanaaba waxa lagu dhex xiraa laba biloob ama laba sakal. Taxaneyaasha ma aha qiime tireed sida sugayaasha. Waxaa loo adeegsadaa in lagu muujiyo xiriirkka ka dhexeeyaa xaddiyada.
taxane hiddo *m.l (-nayaal ..., m.l/dh) (baay.)* Dariiqadda warka hiddo-side ee ku jira DNA-du ay ku xukunto soo saaridda borotiinno gaar u ah unugga.
taxar *m.l.kh* 1. T. ah: caano neef dhaqayo ah laga lisay. 2. T. ah: macaan la'aan; kharaar.
taxasho *m.f.dh eeg* taxo.
tax-homoologada *m.l (-xo ..., m.l) (kiim.)* Tax ka kooban iskudhisyo kuumikaad oo leh naanays molikuyuulleed guud; halkaas oo molikuyuul kasta oo ka mid ah taxaha kooxdaas uu midka ka horreeya kaga duwan koox atammo ah oo madoorosome go'an ah;sida taxa baaraftiinnada.
taxliil¹ *m.l* Qaab loo raadiyo xallinta mas'alo (xisaab iwm).
taxliil² *m.dh ld tahlili.*
taxliili *f.g2 (-iyay, -isay) ld tahlili.*
taxliilin *m.dh ld tahliliin.*
taxmid *m.f.dh eeg* taxan¹. *ld tixmid.*
taxnaan *m.f.dh eeg* taxan². *ld taxnaansho, tixnaan, tixnaansho.*
taxnaansho *m.l/dh ld taxnaan.*
taxo *f.g3 (-xday, -xatay)* Wax iniino ah, dhexda ka daloola dun iskula xiriirasho.

taxooran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* 1. Qof dadka kala ka soocan ahaansho. 2. Ku t.: qof wax caan ku ah ahaansho.
taxow *f.g1 (-xaabay, -xaabtay; xaabi)* 1. Fardaha jare ku wadid ama ku garqaadid, iyadoo la soncayo, la lugaynayo. 2. Qof xoog ku wadid.
taxriif *m.l* Wax siduu ahaa mooyee si kale loo fasiro.
taxriifi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax siduu ahaa si kadduwan u fasirid.
taxriifin *m.f.dh eeg* taxriifi.
tay *(-tay)* *dk.lh.dh ld tayda².*
tayaago *m.dh ld tannaagood.*
tayaagoo *f.mg3 (-ooday, -ootay) ld tannaagoo.*
tayaaqood *m.l ld tannaagood.*
tayada *(-tayada)* *dk.lh.dh ld tayo².*
tayda¹ *mu.lh.dh (Kuweyga, w)* Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax anigu (qofka koowaad ee kelida ah ee hadlaha ah) aan leeyahay. Tus. "Taydu waay caddahay".
tayda² (-tayda) *dk.lh.dh* Dibkabe tlmaamaya wax keli ah oo dheddig, kolka qofka lihii sheegayo inuu leeyahay. Tus. "Nin baa hortyada taagan". *ld tay.*
tayfuun *m.l (c.cimi.)* Duufaanka kulaalayda ee badaha shiinaha.
tayga *m.dh (jugr.)* Dhulka kaymaha caleen irbadleyda Siberiya, xadka waqooyiga tunduraha aad u qabow ee aan dhirta lahayn, koonfurtana istebiska. Noocyada dhirta ee ugu muhiimsanina waa "pine, fir, spruce iyo larch". Waxay ka koobantahay meelo badan oo dhasheeg ah, waqtiga gu'gana dhulka intiisa badan waxa fatihiya biyo ka yimaadda wabiyada oogada sare ee woqooyi xiga kuwaas oo dacalladdooda hoose weli sarafyihiin.
tayiiso *m.dh* Karti; awood.
taymas *m.l* Qanjir ku yaal lafta shafka xaggeeda gudaha xigta, caruurta keliya aaya leh, dadka waaweyn waa ka baaba'a, wuxuuna ka tirsanyahay qaybta difaaca jirka.
tayo¹ *m.dh* Sifo lagu garto dhalanka ama abuurta wax kale leeyihiin oo waxyaale kale kaga duwanyihiin; nooc; jaad.
tayo² (-tayo) *dk.lh.dh* Tan annagu aannu leenahay. *ld taayada², taayo, tayada.*
tayrotogsikoosis *m.l (daaw.)* Xaaladda cudureed oo ay keento hormooniska qanjirka taayroodka oo si dheeraad ah oo aan

caadi ahayn ugu jira dhiigga, taasu waxay keentaa wadne garaac dhakhsa badan, dhidid, gariir, kacsanan maskaxda, cunno badni, culeyska oo is dhima, u dulqaadasho la'aan kulta.	teedi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Ood, qoryo iwm xiriir isu dhigid. <i>ld teed2</i> .
tayruuf <i>f.mg1 (-fay, -ftay)</i> Geel meel fog u daaq tegid.	teedid <i>m.dh ld teedin</i> .
tayruufid <i>m.f.dh eeg tayruuf</i> .	teedin <i>m.f.dh eeg teedi. ld teed1 (3), teedid</i> .
tayse <i>m.l Barwaqo badan</i> .	teedsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax si taxan la isu daba dhigay ahaansho.
teb <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Wax maqnaanshahooda dareemid. <i>ld tow</i> .	teedsanaan <i>m.f.dh eeg teedsan. ld teed-sanaansho</i> .
tebbed ¹ <i>m.l (-dyo, m.dh)</i> Qori hoos irridda looga xiro; qataar.	teedsanaansho <i>m.l/dh ld teedsanaan</i> .
tebbed ² <i>m.dh (-do, m.l)</i> Weel saan xoolaad ka samaysan oo subagga iyo muqmadda lagu shubto oo leh af dhuubar iyo aabur.	teegaar <i>f.g1 (-ray, -rtay) ld taageer</i> .
tebbed ³ <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Irrid iwm tebbed (qataar) ku xirid.	teegaare <i>m.l ld taageere</i> .
tebbedit <i>m.f.dh eeg tebbed³</i> .	teegaarid <i>m.dh ld taageerid</i> .
tebediin <i>m.dh Kalluun weyn oo badda ku nool oo hilib macaan. ld tabadiin</i> .	teegearo <i>m.dh ld taageerid</i> .
tebi <i>f.g/mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. (<i>f.g</i>) Gudbin, gaarsiin. 2. (<i>f.mg</i>) Xoolihii rimi lahaa oo aan rimin ama beer waqtigii ay bixi lahayd aan labeerin; waqtii ka boodid.	teelee <i>f.g2 (-eyay, -eysay)</i> Cunto si habsami leh u qaybin.
tebid <i>m.f.dh eeg teb. ld towid</i> .	teeleyn <i>m.f.dh eeg teelee. ld teelo</i> .
tebin <i>m.f.dh eeg tebi</i> .	teello <i>m.dh Abaal</i> .
tebis ¹ <i>m.l.kh Aan rimin waqtigii ay rimi lahayd (xoolo)</i> .	teelo <i>m.dh ld teeleyn</i> .
tebis ² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> Rimi waayid (xoolo).	teelteel ¹ <i>m.l.kh T ah.: kala durugsan, midba meel ku yaal. ld talanteel¹</i> .
tebisid <i>m.f.dh eeg tebis²</i> .	teelteel ² <i>f.g1 (-eelay, -eeshay)</i> Wax kala fogfogayn. <i>ld talanteel²</i> .
tee ¹ <i>mu.we.dh (kuwee, w)</i> Magacuyaal weyddiimeed oo dhaddig, oo iskii u taagan, oo wax ama qof lagu hubsado. tus. "Waa tee midda hadlaysa imminka?".	teelteelid <i>m.f.dh eeg teelteel². ld talanteelid</i> .
tee ² (<i>-tee</i>) <i>dk.we.dh</i> Dibkabe weyddiimeed oo dheddig, oo wax ama qof lagu hubsado. Tus. "Fartee baa kula qurxoon?".	teen (<i>-teen</i>) <i>dk.lh.db ld teenna²</i> .
teed ¹ <i>m.l</i> 1. Qoryo gaagaaban oo meel la dhisayo la sii saarsaaro. 2. Ood loo dhigo ugaar si ay u marto meel loogu talaggay. 3. <i>ld teedin</i> .	teendho <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Aqal shiraac ah oo loogu talaggay in degdeg loo dhiso, loona furfur amma loo raro oo tiirar iyo xargo leh.
teed ² <i>f.g1 (-day, -dday) ld teedi</i> .	teenis <i>m.l Cayaar laba qof ama ka badan ku tartamaan iyaga oo laba kooxood isaga soo horjeeda oo ku cayaaraya garoon sibir ah oo leh shabag dhexda ah iyo kubbad abuu-cubdi ah.</i>
teed ³ (<i>-teed</i>) <i>dk.lh.db ld teeda2</i> .	teenna ¹ <i>mu.lh.db (kuweenna, w)</i> Maga-cuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayo ay ku jiraan) aannu leennahay.
teeda ¹ <i>mu.lh.db (kuweeda, w)</i> Magacuyaal lahaansho oo dhaddig ah oo tilmaamaya wax iyadu (qofka saddexaad ee kelida ah ee dheddig) ay leedahay. <i>eeg</i> keeda. Tus. "Weyddii halka ay teeda uga tagtay".	teenna ² (<i>-tenna</i>) <i>dk.lh.db</i> Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayo ay ku jiraan) aannu leennahay. Tus. "Shirka aan ku qabanno xarun-teenna". <i>ld teen</i> .
teeda ² (<i>-teeda</i>) <i>dk.lh.db</i> Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax iyadu (qofka saddexaad ee kelida ah ee dheddig) ay leedahay. <i>eeg</i> keeda. Tus. "Gacanteeda ayay ku qortay warqaddan". <i>ld teed3</i> .	teer ¹ <i>mu.ti.dh (kuweer, w)</i> Magacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado. Tu. "Cali wuxuu rabaa inuu la hadlo teer timid hadda".
teer ² (<i>-teer</i>) <i>dk.ti.dh</i> Dibkabe tilmaame oo dib looga qodbo magac dhaddig, oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado.	teeri <i>m.l (-yo, m.dh)</i> Waran weyn; kaal.
teeriyyotambuur <i>m.l (daaw.)</i> Cudur ku dhaca qanjirrada dhuunta oo barariya; qaamow-qanshiir.	teeriyyotambuur <i>m.l (daaw.)</i> Cudur ku dhaca qanjirrada dhuunta oo barariya; qaamow-qanshiir.

teermokimistari *m.l (kiim.)* Laanta kimistariga ee la xiriirta kulkal falgalka, cokanoobidda, hoor-qaadasho iwm.

teershari *m.l (jool.)* Erey ay qaar jiyoolojyiin ah u isticmaalaan laba hormo qeybeed oo hore ama waqtioo waagii kaynosoyik ee qiyaasta waqtiga jiyoolojiga, kana horrasay (waxed-quartenary) oo fidsan laga ilaabo ilaa 7 milyan oo sano ilaa hal milyan oo sano ka hor.

teersi *m.l (-iyo, m.db)* Dhir ka kooban geedo gaagaaban iyo geedcawsaad.

teesaro *m.db (-ooyin, m.l)* Warqad aqoonsi ee qof leeyahay.

teetane *m.l (daaw.)* Cudur togtoga muruqyada maskaxdana waxyeeleeya oo ka dhasha sun uu dhaliyo jeermiska klostiridiyum teetanuuus.

teetano *m.db* Kujisu. *ld teetane*.

tefir *m.l* Meesha wax ka soo unkamaan, isir.

tegid *m.f.db eeg tag²*. *ld tegis*.

tegis *m.db ld tegid*.

tegniko *m.db* Farsamo gacanta laga qabto.

tegnoloji *m.l* Cilmiga farsamada ama sancada horumarka leh. *ld tegnolojiyo*.

tegnolojiyo *m.db ld tegnoloji*.

tejil *m.l* Awr ama nafley oo xoog badan.

tel *m.l* Seri; xasaw.

telef¹ *m.l kh* T. ah: aan caaqibo dambe la-hayn.

telef² *f.mg1 (-lfay, -leftay; -lfi)* Wax isticmaal gabay noqosho.

telefishen¹ *m.l* Raadiyaha la iska arko. *ld telefisyoon*.

telefishen² *m.l (tegno.)* Hab isgaarsineed lagu gudbiyo wararka maqlalka iyo muuqaalka. Qayba ugu muhiimsan hab isgaarsiinta waa kamarada telifishanka oo wararka araggaa u beddesha sinyaale danabeed, raacaya mareegta si loogu habeeyo hirarka baaha. Herarkaasi marka ay soo qaadhaan qayba telefishinka, waxa uu telefishinku u beddelaa hummaag ka muuqda iskiriinka. *ld telefisyoon*.

telefisyoon *m.l (-nno, m.db)* *ld telefishen¹*.

telefoon *m.l ld taleefan*.

telefooniste *m.l (-tayaal, m.l/dh)* 1. Qof aqoon u leh farsamada telefoonka. 2. Qof ka shaqeeya xiriirinta telefoonka.

telekis *m.l (-syo, m.db)* Aalad wararka la isugu tabiyo oo awtomatig ah.

telfid *m.f.db eeg telef²*.

tembi *m.l (dii.)* Kutub ka mid ah kutubta axkaamta islaamka.

temmadidi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ku t.: meel u socosho.

temmadin *m.f.db eeg temmadi*.

temmedi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Wax qiimayn.

temmedin *m.f.db eeg temmadi*.

temmin¹ *m.l* Qiime, sicir. *ld tammin¹*.

temmin² *f.mg1 (-nay, -ntay)* 1. Wax qiiimo ama tixgelin gaar ah siin. 2. Qof xurmayn. *ld tammin²*.

temminid *m.f.db eeg temmin²*. *ld tamminid*.

teneg *m.l (-gyo, m.db)* 1. (*Tunuug, m.db*) Weel bir ah oo wax lagu shubto. 2. T. ah: qof nacas ah.

termuuus *m.l ld tarmuuus*.

terniig *m.l ld tarsiig*.

teyoodhalayt *m.l (-tyo, m.db)* (*c.fal.*) Aalad loo isticmaalo qiyaasta fogaan xagleedka kacsan iyo tan fuqa ah, waxana lagu sameeyaa diirad, taasoo dhaqdhaqaqeeda si sax ah loo xukumi karo.

teys *m.l (-syo, m.db)* Orgi.

teysali *m.db (-iyaal, m.l/dh)* Jaad ka mid ah geedaha.

teyso *m.db* 1. Xilli barwaalo ah oo guga bartamiiisa ku abbaaran. 2. Barwaalo.

ti *(-ti)* *dk.lh.db ld tiisa²*.

tib *m.l (-bab/-bo, m.l)* Ul weyn oo siyaalo kala duwan loo isticmaalo, badarkana lagu tumo.

tibaax¹ *m.l/db (-xyo, m.db)* 1. War aan xaqiqidhiisa la hubin. 2. Qaabka xisaabta aljebriga. 3. *ld tibaaxid*.

tibaax² *f.g1 (-xay, -xday)* Wax u malayn.

tibaaxid *m.f.db eeg tibaax²*. *ld tibaax¹ (3)*.

tibayn *m.f.db eeg tibee*.

tibee *f.g2 (-beeyay, -baysay)* 1. Qof tib ku garaacid. 2. Wax tib ku tumid.

tibix-guud *m.db* 1. (*xis.*) Guud ahaan, qayb ka mid ah isle'eg ama tibaax-xisaabeed. Marka laga hadlaayo tibaale tibixyadu waa tibaaxaha oo la isugeeyo. 2. (*xis.*) Tibixda guud ee susun ama dareerin waa tibaax la hoos dhigay abyone, kaas oo lagu helo geleye kasta ee rabo.

tblabood *m.l* Qarnugeyl.

tibsi *m.l (-iyo, m.l)* Saxan macdan ama maar ka samaysan, ballaaran oo cuntada lagu cuno.

ticisi *m.l* Nooc ka mid ah qaadka oo ka yimaada magaalada Ticis ee dalka Yemen.

tidac *m.l ld tidic¹*.

tidcamid *m.f.db eeg tidcan¹*.

tidcan¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Timo, xarig iwm wax tidcay noqosho.

tidcan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Timo, xarig iwm wax tidcay ahaansho.

tidcanaan *m.f.db eeg tidcan²*. *ld tidcanaansho*.

tidcanaansho *m.l/dh ld tidcanaan*.

tidcasho <i>m.f.db eeg</i> tidco.	tig <i>m.db</i> 1. Bahal jiirka u eg oo leh lugo dhaadheer iyo jeenyo aad u gaagaaban. 2. (-go, m.l) Gaari yar oo saddex garan-garood (mid hore iyo labo dambe).
tidcid <i>m.f.db eeg</i> tidic ² . <i>ld</i> tidic¹ .	tigaad <i>m.db</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Meel doogatay oo naq badani ka baxay.
tidco <i>f.g3</i> (-caday, -catay) 1. Xarig soohasho. 2. Timo tidcasho.	tigaysasho <i>m.f.db eeg</i> tigayso.
tidic¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> tidac . T. ah: wax tidcan. 2. <i>ld</i> tidcid .	tigayo <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Hal lug ku boodid.
tidic² <i>f.g1</i> (-dcay, -dicaday; -dci) Dun, xarig, timo iwm hab gaar ah isugu soohid.	tigid <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Warqad hab gaar ah u samaysan oo ay ku qorantahay lacagta qofku baxsho oo dano badan loo istic-maaloo. <i>ld</i> tidikid .
tif¹ <i>m.dh/l</i> 1. (<i>faf</i> , <i>m.l</i>) T. ah: wax buuxa oo aan dhinnayn. 2. Cad ama daliig dun ah ama caws. 3. Dhibcidda.	tigin <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Qori dhulka lagu aaso si loogu adkeeyo wax la dhisayo.
tif² <i>m.dh.sh.r</i> Cod lagu muujiyo dhibcidda.	tinglawilig <i>m.db</i> Cayaar carruurtu dheesho oo inta lug kaliya ku istaagaan wareega ca-deeyaan.
tif³ <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) 1. Qori wax dhuuban ka dhigid. 2. Wax duf ka rifid.	tigting¹ <i>m.l ld</i> tigtingid .
tifaftir¹ <i>m.l ld</i> tifaftirid .	tigting² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Wax la tolayo ama la xirayo dhuujin.
tifaftir² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) War iwm si bayaan ah oo qeexan u sheegid.	tigtigan <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Weel wax la tigtingay ahaansho.
tifaftiran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax la tifaftiray ahaansho.	tigtigasho <i>m.f.db eeg</i> tigting.
tifaftirane <i>m.l</i> (nax.) Curiyaha la tifaftiro sida "ninkan" ("nin" aaya ah midka tifaftiran).	tigtingid <i>m.f.db eeg</i> tigting ² . <i>ld</i> tigting¹ .
tifaftire <i>m.l</i> (nax.) Curiye tifatira mid kale (tus.. ninkan, "kan" aaya tifaftire ah).	tigtingnaan <i>m.f.db eeg</i> tigtigan. <i>ld</i> tigtingnaansho .
tifaftirid <i>m.f.db eeg</i> tifaftir ² . <i>ld</i> tifaftir¹ .	tigtingnaansho <i>m.l/ldh ld</i> tigtingnaan .
tifaftirnaan <i>m.f.db eeg</i> tifaftiran. <i>ld</i> tifaftirnaansho .	tigtingo <i>f.g3</i> (-gtay, -gatay) Weel iwm xarig ku dhuujin.
tifaftirnaansho <i>m.l/ldh ld</i> tifaftirnaan .	tii¹ <i>mu.ac.db</i> kuwii , w Magacuyaal aan cayinnayn oo dheddig ah oo cid ama wax la isla ogaa oo maqan oo aan magaciisa la sheegayn. Tus. "Waxaan arkay tii qortay buuggan?".
tifan <i>f.mg4</i> (-fnaa, -fnayd) Wax la tifay ahaansho.	tii² (-tii) <i>q.db</i> Qodobka 'ta' oo noqda 'tii' kolka uu ka dabadhaco magac dhaddig, qof ka hadlaya iyo qofka lala hadlayo isla ogyihiin ama yaqaanniin. Tus. "Aaway baastadii aad karisay?".
tifid <i>m.f.db eeg</i> tif ³ .	tii³ (-tii) <i>dk.lh.dh ld</i> tiisa² .
tifiq¹ <i>m.dh.sh.r</i> Dhobicda dhiciddeeda ama iyada lafteeda.	tiic <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Nafley xarrago, xanuuun iwm la dheedheeliyid.
tifiq² <i>f.mg1</i> (-fqay, -fiqday; -fqi) Hoore dhobic-dhobic u soo dhicid. <i>ld</i> tifiqlee , tiflee , tifqaan .	tiici <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid luudin.
tifiqlayn <i>m.db ld</i> tifqid .	tiicid <i>m.f.db eeg</i> tiic.
tifiqlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) <i>eeg</i> tifiq ² .	tiicin <i>m.f.db eeg</i> tiici. <i>ld</i> tiicis .
tiflee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) <i>eeg</i> tifiq ² .	tiicis <i>m.l ld</i> tiicin .
tifleyn <i>m.db ld</i> tifqid .	tiico <i>m.db</i> Jaad ama nooc geedaha ka mid ah.
tifnaan <i>m.f.db eeg</i> tifan. <i>ld</i> tifnaansho .	tiif¹ <i>m.l</i> (-faf, <i>m.l</i>) Kolay maqaar ama maro ka samaysan oo badarka iwm lagu shubto.
tifnaansho <i>m.l/ldh ld</i> tifnaan .	tiif² <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) Wax sarsarid.
tifqaamid <i>m.db ld</i> tifqid .	tiifid <i>m.f.db eeg</i> tif ² .
tifqaan <i>f.mg1</i> <i>ld</i> tifiq² .	tiifowga maqaarka <i>m.l</i> (daaw.) Mid kasta oo ka tirsan koox infekshin ah oo uu keeno "Rickettsiae". Astaamo: madax xanuuun
tifqid <i>m.f.db eeg</i> tifiq ² . <i>ld</i> tifiqlayn , tifleyn , tifqaamid .	
tifrimid <i>m.f.db eeg</i> tifrin.	
tifrin <i>f.mg1</i> (-imay, -intay; -imi) Rimid waqtiga uu da'o roobka ugu horreeya (xoolo).	
tiftif <i>m.l</i> (-fyo, <i>m.db</i>) Nin ciidan ka tirsan oo dhar cad ah oo dadka dabagala; jaajuuus.	
tiftifsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Hoore dhobic-dhobic u sii deyn.	
tiftifsiiin <i>m.f.db eeg</i> tiftifsii.	

- daran, finan jirko dhan ku faafsan, qandho badan oo muddo dheer socota iyo isku-daran.
- tiig** *m.dh* 1. Socod degdeg ah oo meel lagu gaaro. 2. *ld tiigsahso*.
- tiigaal** *m.dh ld tiigsasho*.
- tiigasho** *m.f.dh eeg tiigo*.
- tiigo** *f.mg3 (-gtay, -gatay)* 1. Cid socod ku fogaansho. 2. Ku t.: cid aad ugu xadgudbid.
- tiigsad** *m.l ld tiigsasho*.
- tiigsasho** *m.f.dh eeg tiigso. ld tiig (2), tiigaal, tiigsad, tiigsi*.
- tiigsi** *m.l ld tiigsasho*.
- tiigsin** *m.dh (-imo, m.l)* 1. Ul weyn oo dheer. 2. *ld tiig¹*.
- tiigso** *f.g3 (-saday, -satay)* Wax durugsan gaaritaankooda ku dadaalid.
- tiil¹** *m.l* Daal iyo xoog aan jirin oo la iska doono.
- tiil²** *fg1 (-ilay, -iishay)* Dadaal iyo xoon aan jirin iska doonid, iska raadin.
- tiilid** *m.f.dh eeg tiil²*.
- tiim** *m.l (-mam, m.l)* 1. Koox cayaartoy ah. 2. Koox dad ah oo hawl gaar ah fulisa.
- tiimbad** *m.l ld tiimbasho*.
- tiimbasho** *m.f.dh eeg tiimbo. ld tiimbad*.
- tiimbi** *f.lg2 (-iyay, -isay)* Wax biyo quusin.
- tiimbin** *m.f.dh eeg tiimbi*.
- tiimbo** *f.g3 (-baday, -batay)* Biyo is quusin.
- tiimis** *m.l* Gabay la soo diyaariyey
- tiin¹** *m.l* 1. Geed aan caleemo lahayn oo korkiisa qodxo ku wada rogon; miraha geedkaas. 2. Macdan.
- tiin²** *(-tiin) dk.lh.dh ld tiinna²*.
- tingaa** *m.dh* Garannuug dheddig oo qaan-gaar ah.
- tingaarasho** *m.f.dh eeg tiingaaro*.
- tiingaaro** *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Cunto ama sharaab aad uga dhergid.
- tiiniya** *m.dh (c.nafl)* Nooc gooryaanka ka mid ah oo qaarkood ay ku dul noolyihii xiidmaha dadka.
- tiinna¹** *mu.lb.dh (kuwiinna, w)* Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax idinku (qofka labaad ee wadarta ah) aad leedihiin.
- tiinna²** *(-tiinna)* *dk.lb.dh* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax idinku (qofka labaad ee wadarta ah) aad leedihiin. Tus. “Waa la ogaaday sirtiinna”. *ld tiin²*.
- tiiqtiqsasho** *m.f.dh eeg tiiqtiqso. ld tiiq-tiiqsi*.
- tiiqtiqsi** *m.l ld tiiqtiqasho*.
- tiiqtiqso** *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Cid ku digasho. 2. Arrin si qeexan uga hadlid.
- tir¹** *m.l (-rar, m.l)* 1. *(-rar, m.l)* Qori sida usha u toosan oo xoog badan oo badanaa dheer
- oo inta dhulka lagu mudo wax celiya ama xoog tara; udub. 2. Dhis kasta oo qaabka iyo waxtarka tiirkha leh. 3. T.ka kalabbarka mara oo caaradda iyo salka isu haya (caleen, waran iwm). 4. Kan u dhexeeya sanka labadiisa dul.
- tiir²** *f.g1 (-ray, -rtay)* Neef ku soo biiray xayn xoola ah la collobid, hinaaso aweged.
- tiiraanyayn** *m.f.dh eeg tiiraanyee*.
- tiiraanyaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Qof murugsan ahaansho.
- tiiraanyaysnaan** *m.f.dh eeg tiiraanyaysan. ld tiiraanyaysnaansho*.
- tiiraanyaysnaansho** *m.l/dh ld tiiraanyays-naan*.
- tiiraanyee** *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* Cid tiiraanyo ku abuurid.
- tiiraanyo** *m.dh* Arrin lala murugodo, caloolxumo, uurkutaallo.
- tiiraanyoo** *f.mg3 (-ootay, -ootay)* Tiiraanyo dareemid.
- tiiraanyood** *m.f.l eeg tiiraanyoo*.
- tiire** *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Geed iskiisa isaga baxa oo xiddiddaasi u ah dawo nooc ka mid ah dhiigiyarda carruurta.
- tiirfoorara** *m.l (jool.)* Kolon walax macdaneed ah oo ka soo lulata bar kore, muuqaal ahaan waxay u egtayah ul-baraf, Tusaalahu ugu caansani waa didibka oo inta badan laga helo isagoo ka soo lusha dedka god dhagax nuuradeed.
- tiiri** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax meel ku santeecin. 2. Wax xoojin.
- tiirid** *m.f.dh eeg tiir²*.
- tiirin** *m.f.dh eeg tiiri. ld tiiris*.
- tiiris** *m.l ld tiirin*.
- tiirisboor** *m.l (-ryo, m.dh)* Gaadiid.
- tiiro** *m.dh* 1. *(xis.)* Xagasha ay xarriiqi la sammeysa dhidibka-x. 2. *(xis.)* Tiirada xarriiq marta baraha (x,y) iyo x2,y2) waa tiirada (y2-y1)/(x2-x1). 3. *(xis.)* Tiirada xood halkabar B waa tiirada xarriiqda taabtaha ah ee xoodka halka barta B.
- tiiro-qaaradeed** *m.l (-dyo, m.dh) (juqr.)* Janjeerka u dhexeeya raso qaaradeedka iyo salka hoose ee badweynta.
- tiiri** *m.dh* 1. Xoog aad u badan. 2. Dad aad u xoog badnaa oo Soomaaliya ku noolaa waa hore. 3. Waran tiir xooggan leh iyo samayo gaaban.
- tiirsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax la tiiriyeey ahaansho. 2. Ku t.: cid, cid kale kaalmo ka hesha ahaansho.
- tiirsanaan** *m.f.dh eeg tiirsan. ld tiirsa-naansho*.
- tiirsanaansho** *m.l/dh ld tiirsanaan*.
- tiirsasho** *m.f.dh eeg tiirso. ld tiirsimaad*.

- tiirsimaad** *m.l ld tiirsasho.*
- tiirso** *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. (*f.g*) Wax meel cuskasho. 2. (*f.mg*) Ku t.: wax ku santeecsasho. 3. (*f.mg*) Ku t.: kaalmo darteed cid ugu xirraansho.
- tiirtaagan** *m.l (tiirotaagan, m.l) (jool.)* Kolon didib ah oo ay biyo ku sameeyeen dedka god, oo uu ku jiro milan-didibeed saqfka ka soo da'ya.
- tiis** *(-tiis)* *dk.ll.dbh ld tiisa².*
- tiisa¹** *mu.ll.dbh (kuwiisa, w)* Magacuyaal lahaansho oo dhaddig ah oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee lab) uu leeyahay. Tus. "Nin tiisa haysata tu kale uma daryeelo".
- tiisa²** *(-tiisa)* *dk.ll.dbh* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee lab) uu leeyahay. Tus. "Cali beryahan bartiisa lama arkin". *ld ti, tii³, tiis.*
- tiix¹** *m./Roob* yar oo dhibco yaryar.
- tiix²** *f.mg1 (-xay, -xday)* Roob dhobic-dhibic yaryar u di'id.
- tiixid** *m.f.db eeg tiix².*
- tijaabi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld jitaabi.*
- tijaabin** *m.db ld jitaabin.*
- tijaabo** *m.db ld jitaabo.*
- tijaabogal** *m.l* Waxay ku qotantaa ama ku abbaaran tahay fiirsasho iyo tijaabo aan ahayn aragti.
- tijaarad** *m.db ld tijaaro.*
- tijaaro** *m.db* Ganacsii. *ld tijaarad.*
- tikid** *m.l ld tigid.*
- tilknooloojiyada** *m.db* Shaqo, ama barasho farsamo, ama aqoon cilmiyyeed ee hawl gacmeed u gaar ah warshadaha, beeraha, daawada, iyo ganacsiga.
- tillaab** *f.mg1 (-bay, -btay)* *ld tallaab.*
- tillaabi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld tallabi.*
- tillaabid** *m.db ld tallaabid.*
- tillaabin** *m.db ld tallaabin.*
- tillaabis** *m.l ld tallaabbin.*
- tillaabo** *m.db ld tallaabo.*
- tillaabsad** *m.l ld tallaabsasho.*
- tillaabsasho** *m.db ld tallaabsasho.*
- tillaabsi** *m.l ld tallaabsasho.*
- tillaabso** *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld tallaabso.*
- tilmaaman** *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* 1. Wax la tilmaamay ahaansho. 2. Wax, wax caan ku ah ahaansho.
- tilmaame¹** *m.l (-mayaal, m.l/db)* Tusmabixiye, horkace, wade.
- tilmaame²** *m.l (-mayaal, m.l/db) (kiim.)* Iskudhis si geddisme ah u beddela midabka, kaas oo ku xiran, PH-ka milanka uu ku milanyahay. Mitimsyada ogsidhayn yareyntu
- waxay u baahan yihiin tilmaa-mayaal gaar ah.
- tilmaame³** *m.l (-mayaal, m.l/db)* (*nax.*) Wuxuu tilmaamaa qof ama shay rugtiisa.
- tilmaamid** *m.f.db eeg tilmaan².* *ld tilmaanid.*
- tilmaamnaan** *m.f.db eeg tilmaaman.* *ld tilmaamnaansho, tilmaansanaan, tilmaansanaansho.*
- tilmaamnaansho** *m.l/db ld tilmaamnaan.*
- tilmaaan** *m.db (-aamo, m.l)* Calaamat muhim ah oo wax lagu garto. 2. Akhbaar iyo macluumaaad laga siyo cid meel ayan aqoon.
- tilmaan²** *f.g1 (-aamay,-aantay;-aami)* 1. U t.: wax tilmaantooda cid u sheegid. 2. Cid meel ayan aqoon akhbaar iyo macluumaaad ka siin.
- tilmaanid** *m.db ld tilmaamid.*
- tilmaansad** *m.l ld tilmaansasho.*
- tilmaansan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld tilmaaman.*
- tilmaansanaan** *m.db ld tilmaamnaan.*
- tilmaansanaansho** *m.l/db ld tilmaamnaan.*
- tilmaansasho** *m.f.db eeg tilmaanso.* *ld tilmaansad.*
- tilmaanso** *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Wax tilmaan u yeelasho. 2. Meel ama wax tilmaantooda xafidid. 3. Meel tilmaanteeda qaadasho.
- timaaddo¹** *m.db* Wax mustaqbalka dhici doona.
- timaaddo²** *m.db* (*nax.*) Ammin faleed tilmaama fal aan weli dhicin.
- timajarid** *m.db* Hab xiiridda timaha loo qurxiyo. *ld timajar.*
- timanaagoodle** *m.l (-layaal, m.l/db)* Jaad cawska ka mid ah.
- timaxiir** *m.l ld timaxiirid.*
- timaxiirid** *m.db* Hab xiiridda timaha loo qurxiyo. *ld timaxiir.*
- timil** *m.db* 1. Xoog; awood. 2. Karti. 3. Eed; godob.
- timir** *m.db* 1. Geed u eg geedaha baarta. 2. Miraha geedkaas ka baxa, sonkor baa ka buuxda, laf yar oo adagna way ku dhex-jirtaa.
- tin** *m.l/db (-imo, m.l)* Daliigo jillicsan oo dunta u eg oo oogada dadka iyo naflleeyda kale qaarkeed ka soo baxa, mid ka mid ah.
- tinhawleed** *m.l.u (-dyo, m.db)* Guudka fardaha in ka mid ah.
- tiniin** *m.l (-nno, m.db)* Imbili dhexda dun laga gashay oo carruurtu ku ciyaarto.
- tiniinix** *m.l (-xyo, m.db)* 1. Bocoosha badda kuwo ka mid ah oo midabyo badan. 2. Midabyo badan.
- tininig** *m.db.shr* Cod lagu muujiyo shagax ama shanqar dab.

tinmood *m.l* 1. Cudur timaha ku dhaca. 2. (*u*) Marka timaha la shanleeyo tintinta soo go'da.

tinnaar *m.l (-rro, m.dh)* Weel qaab aashuuun leh oo dhoobo ka samaysan muufadana lagu dубо.

tintaafyo *m.dh (daaw.)* (kabillariyada) Xididdhiigyo aad iyo aad u yaryar, sida timaha oo magacoodu ka yimid. Tintaafyadu waxay ku sameeyaan shabaag soohyada (xubnaha) oo dhan waxa dhiigga u keena halbowlayasha yaryar, waxaana ka qaada xididdada yaryar. Tintafyadu jirmigoodu wuxu ka sameysanyahay hal unug, taasoo suuro gelineysa. Kala bedelka: oksijiinka (O₂), karbondiyok-saydka (C₂), biyaha (H₂O), cusbooyinka, iwm oo ka dhex dhacaya jirka iyo soohyada.

tintaf *m.l (-fyo, m.dh) (c.nafl.)* Nooca ugu dhuudhuuban dhuumaha dhiigga ee habdhiska wareegga dhiigga ee lafdhabarleyda.

tintafid *m.l* Raad la xiriira gigsanaanta dusha ee dareere, waana tan keenta inuu dareere kor u raaco ama hoos uga soo dego dhuunyaro ligan.

tiqraar¹ *m.l (-rro, m.dh)* Shay adag oo la kala dhexgeliyo laba wax si ayan isu qabsan. *ld taqraar¹*.

tiqraar² *fg1 (-ray, rtay)* Shay adag laba wax kala dhix gelin si ayan isu qabsan. *ld taqraar²*.

tiqraaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la tiqraaray ahaansho. *ld taqraarqan*.

tiqraarid *m.f.dh eeg tiqraar²*. *ld taqraarid*.

tiqraarnaan *m.f.dh eeg tiqraaran*. *ld taqraarnaan, taqraarnaansho, tiqraarnaansho*.

tiqraarnaansho *m.l/dh ld tiqraarnaan*.
tir *fg1 (-ray, rtay)* 1. Wax muuqooda baabi'in. 2. Ka t.: wax wasakh ka sifayn.

tiraab¹ *m.l* 1. Erey, hadal ama dhawaaq afka ka soo baxay. 2. *ld tiraabid*.

tiraab² *m.l (nax.)* Hadal aan qornayn (*eeg af tiraab*).

tiraab³ *f.mg1 (-bay, -btay)* Hadlid.

tiraabid *m.f.dh eeg tiraab³*. *ld tiraab¹* (2).

tiraale *m.l* 1. (*nax.*) Tirooyinka cayima inta ay la egtahay tirada shayga laga hadlayo. Tus. "3 buug; 6 nin, iwm". 2. (*nax.*) T. jago: tiro tilmaanta sida ay u kala sarreeyaan ama darajada ka dhexeeysa noolayaal ama ashayaa. Tus. "koobaad, labaad iwm".

tirabbadan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax mahiigaan ah ahaansho.

tirabbadnaan *m.f.dh eeg tirabbadan*. *ld tirabbadnaansho*.

tirabbadnaansho *m.l/dh ld tirabbadnaan*.

tirabbeel *m.l* Wax tiradoodu xadkii dhaافتay.

tirabbuur *m.l* Wax ama dad meel wada jooga dhanka tiradoodu u badantahay.

tirada dadka *m.l (-oyin, ml.)* 1. Ikoolajii ahaan, koox isku sinji ah oo meel ku wada nool. 2. Tirada wadarta sinjiyo ama bah kale oo noole ah oo ku nool meel la yaqaan.

tiradhaaf *m.l/kh* T. ah: wax xadkii tiradooda dhaafay.

tirakoob¹ *m.l/dh (-byo, m.dh)* Habka loo helo ama lo tirsho tira guud.

tirakoob² *fg1 (-bay, -btay)* Wax inta tiradoodu tahay helid.

tirakoobid *m.f.dh eeg tirakoob²*.

tiran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax tirmo leh ahaansho.

tirasho *m.f.dh eeg tiro²*.

tiratoomi *fg2 (-iyay, -isay)* Wax tiradooda qaldid.

tiratoomin *m.f.dh eeg tiratoomi*. *ld tiratoomis*.

tiratoomis *m.l ld tiratoomin*.

tarbi *m.dh* Asluub.

tirci *fg2 (-iyay, -isay)* Nafley si tartiib ah u wadid. *ld turci*.

tircid *m.f.dh eeg tirci*. *ld turcid*.

tircin *m.f.dh eeg tirci*. *ld turcin*.

tiri *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Wax inta ay ka koobaniyihiin xisaabid. 2. Gabay, hees iwm curin. 3. Ku t.: wax meel in ay ku sugan yihiin u malayn. 4. Ku t.: wax rasaas ku furid.

tiric *f.mg1 (-rcay, -ricday; -rci)* Tartiib u socosh.

tirid *m.f.dh eeg tir*. *ld tiris², tirniin*.

tirigonometri *m.l (xis.)* Laanta xisaabta ee ku saabsan furfurista saddex-xagallada iyada oo la adeegsanaayo fansaarro tirignometiyeed. Waxa ay qiime aad waxtar leh u leedahay maadooyinka sida: injineeriya, nakhshadaynta, sahminta badmaax, cilmfalag iwm, waxaa loo qaybiyya laba qaybood oo kala ah: tirignometeriga sallaxa oo ku saabsan saddex-xagallo sallaxaha iyo tirignome-tiriga kubbadeed oo ku saabsan saddex-xagallo kubbadeed. Fansaarrada tirigo-nometeriyeed waxaay kaalin muhiim ah ka qaataan saafidda waxaana loo adeegsadaa in lagu muujiyo birar iyo finoomino.

tirigsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Xarig si tirjis ah loo sameeyay ahaansho.

tirigsanaan *m.f.db eeg tirigsan. ld tirigsanaansho.*

tirigsanaansho *m.l/dh ld tirigsanaan.*

tirigsasho *m.f.db eeg tirigso.*

tirigso *f.g3 (-saday, -satay)* Xarig saddex dhudood ah soohasho. *ld tirjiso.*

tiriig *m.l (-gyo, m.l)* 1. Koronto. 2. Siraad gaas lagu shubo oo la neefiyo oo iftiin xoog badan bixiyo. 3. T. ah: xarig saddex dhudood ah oo isku soohan.

tirin *m.f.db eeg tiri. ld tiris¹.*

tiris¹ *m.l ld tiris.*

tiris² *m.db ld tirid.*

tirji *f.g2 (-iyay, -isay)* Xarig iwm oo xoog leh samayn.

tirjin *m.f.db eeg tirji. ld tirjis.*

tirjis *m.l ld tirjin.*

tirjiso *f.g3 (-stay, -satay) ld tirigso.*

tirnaan *m.f.db eeg tiran. ld tirmaansho.*

tirnaansho *m.l/dh ld tirmaan.*

tirniin *m.l ld tirid.*

tiro Afogaadro *m.db (kiim.)* Tirada atamada ama molikuyuulada ee ku jira hal mool oo walax ah. Qiimaheeduna waa 6.022 x 10 ; waxa hore loo oran jiray tirada Afogaadaro, waxaana lagu asteyaa sum-madda NA ama L.

tiro atameed *m.db (-dyo, m.db)* Summad Z. Tirada borotoonno ee ku jira bu'da atam, le'egna tirada elektaroonnada ku dul wareegaya bu'da, marka atamku uu yahay dhedhexaad.

tiro dhaban *m.db (xis.)* Abyoone haraa la'aan u qaybsama tirada laba; ama waa tiro idil oo aan ahayn kisi. Tusaale ahaan 6, 14 ama 24 waa tirooyin dhaban ah, waayo, 2 haraa la'aan bay qaybisaa tirooyinkaasi.

tiro kisi *m.db (xis.)* Haraa la'aan tirada aan u qaybsami karin labo.

tiro lakab *m.db (xis.)* Tiro maangal ah oo loo qori karo abyone ahaan ama qaybta laba abyone. Tusaale ahaan, 1, 7, 540, 1/2 iyo 3/4 waa tirooyin lakab ah. (Barbardhig tiro lakab la').

tiro maangal *m.db (xis.)* Summad R: urur ka kooban dhammaan tirooyinka lakab ah iyo kuwa lakabka la'.

tiro murakab *m.db (xis.)* Tiro leh sansaanka a + ib, taas oo a iyo b ay yihiiin tirooyin maangal ah oo i=V-1 (ama i2=-1) a waxa la yiraahdaa qaybta maangalka ah, ib-na qaybta khyaaliga ah.

tiro¹ *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Hab lagu garto kolka mid mid loo soo qaado kaddib, inta inood oo wax ka koobanyahay. 2. Ari ka

kooban boqol (100) neef. 3. T. iyo tayo: caddad iyo qaayo.

tiro² *m.db (-ooyin, m.l)* 1. (xis.) Summado loo adeegsado tirinta iyo cabbirid-da. Tirooyinka hadda guud ahaan la adeegsado waxa ay ku salaysanyihiin habdhis salkisu yahay Hindi-Carab. 2. (xis.) Tiro kasta oo ah maangal ama murakab waxa jiro noocyoo badan oo tirooyin ah: (b) tirsiiimo (abyoone togan) (t) tiro idil (j) abyoneyaaasha (x) tiro lakab ah (kh) tiro lakab la'. 3. (nax.) Koox naxweed oo waxqabadkeedu yahay in ay tilmaanto cadad dad, xayawaan iyo shay oo giddigooda ah tirsamayaal. Tus. "Kow, labo, qof"; tirada lidka isku ah waa keli iyo wadar (mid/dhawr).

tiro³ *f.g3 (-rtay, -ratay)* Wax meel ka ba'sasho.

tirobeel *m.l* 1. (xis.) (Summad '8') xadla'aan ka weyn tiro ama soohdin kasta oo maguuraan ah. Tusaale ahaan, ururka tirooyinka idil. 2. (xis.) Qiimaha xaddi oo u kordha xad la'aan. Tusaale ahaan, haddii y = 1/x, markaa y waxa ay sigaysa tirobeel marka x ay siqdo 0.

tirobeel-yare *m.l (xis.)* Doorsoome uu xadkiisu yahay eber. Laba doorsoome sida x iyo y oo mid kasta ku dhowaado eber, waa tirobeel yare oo isku heer ah haddii saamiga x uu yahay koobane oo aan ku dhowaan eber. Haddii x/y --> 0, x waxa ay leeyahay tirobeel yare heekiisa ka sarreyya kan y iyo haddii x/y --> '8?', xi waxay leedahay heer ka hooseeya kan y.

tiro-dhalasho *m.db* Lambarka dhallaanka nool oo sannad gudihiis dhasha 1000 kii naagood da'doodu u dhhexeysa (15-44) sano da'da dhalidda.

tiro-dhimasho *m.db* Tirada dhimashada dadweynaha ee muddo cayinan dhexdeed. Tirada dhimasho sanadeedka waa tirada inta dhimatay oo diiwaangashan ee sannad gudihiis oo lagu dhuftay (x) 1000 loona qaybshay tirada dadka uu le'egyahay sannadka bartamiiisa.

tirooyinka lakab la' *m.l (xis.)* Tiro maangal ah oo aan loo qori karin abyone ahaan ama aan loo qori karin qaybta la'aa abyone. Tirooyinka lakabka la' waa akoobane, jajab tobanie aan soos noqnoqon.

tirooyin-khayaali *m.l (xis.)* Tiro murakab ah oo leh sansanka a+bi oo b aan la' ekayn eber, aas oo, a iyo b yihiiin tirooyin maangal ah, iyo i = -1. Ama waa tiro labajibbaardeedu uu yahay tabane.

tirosin aritmatig *m.db (xis.)* Tirosinka aritmatig ee urur ka kooban n-tiro waa

wadarta n-da tiro oo loo qaybiyey tirada tirooyinka. Tusaale ahaan, tirosinka aritmatig ee ururka {1, 4, 3, 0, 1, 2, 1, 4} waa (1+4+3+0+1+2+1+4): 8 = 16 : 8 = 2.	tixnaan <i>m.dh ld taxnaan</i> . tixnaansho <i>m./dh ld taxnaan</i> . tixraac ¹ <i>m.l ld tixraacid</i> . tixraac ² <i>f.g1 (-cay, -cday)</i> Qoraal, hadal iwm xigasho. tixraacid <i>m.f.dh eeg tixraac². ld tixraac¹</i> . tixri <i>m.l ld dixiri</i> . tixsi <i>m.l ld duqsi</i> . tiyaaq ¹ <i>m.l ld tiyaaqid</i> . tiyaaq ² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> U t.: cid meel fog kala hadlid. tiyaaqid <i>m.f.dh eeg tiyaaq². ld tiyaaq¹</i> . tiyaatar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Gole leh gaab wax lagu jilo iyo fadhi daawadayaal.
tirsame <i>m.l Magac oggolaada in uu noqdo wadar, wuxuuuna tilmaamaa wax tirsama. Tus. "buug, qalin, qof, iwm".</i>	tiyin <i>m.l Xayr hargaha la mariyo oo lagu jilciyo.</i>
tirsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax la tiriye ahansho. 2. Ka t.: wax, wax kale ka mid ah ahansho. 3. Ku t.: wax, wax kale ku jira ahansho.	toban <i>m.l.t. Tirada u dhhexysa sagaal iyo koob iyo toban; "10". ld toman</i> .
tirsanaan <i>m.f.dh eeg tirsan. ld tirsanaansho</i> .	tobanaad <i>m.l.t,j</i> Tirada jagaale, keeda u dhigma tobanka. <i>ld tobnaad</i> .
tirsanaansho <i>m./dh ld tirsanaan</i> .	tobaneeye <i>m.l.t</i> Tiro qiyaasteedu toban ku dhowdahay. <i>ld tobaneeyo</i> .
tirsasho <i>m.f.dh eeg tirsasho. ld tarsi (2)</i> .	tobaneeyo <i>m.dh.t ld tobaneeyo</i> .
tarsi <i>m.l</i> 1. Tiro taxan mid ka mid ah. 2. <i>ld tirsasho</i> .	toban <i>m.l</i> Warqad turub oo ay ku sawiranyihiiin toban calaamadood.
tirsimo <i>m.l.u (-ooyin, m.)</i> Abyooneyaasha togan ee 1 ,2 ,3... ayaa lagu magacaabaa tirooyinka tirsimo, waxa kale oo la yiraahdaa tirooyinka wax lagu tirsado ama abyoneyaasha togan (<i>eeg abyone</i>).	tobbog <i>m.l</i> 1. Geedaha mid ka mid ah 2. Qof dheer oo jirkiisu isku tigtigan.
tirsii <i>m.dh (-syo, m.dh)</i> Xoolaha inteeda dheddig ee xilliga rimi karta.	tobbogsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Qof dheer oo jirkiisu isku tigtiganyahay ahaansho.
tirso <i>f.g/mg3 (-saday, -satay)</i> 1. (<i>f.g</i>) Wax xisabasho. 2. (<i>f.g</i>) Ka t.: cid xumaan u geysasho. 3. (<i>f.g</i>) Ka t.: cid xil kala wareegid. 4. (<i>f.mg</i>) La t.: qof la caytamid.	tobbogsanaan <i>m.f.dh eeg tobbogsan. ld tobbogsanaansho</i> .
tirtire <i>m.l (-rayaal, m./dh)</i> 1. Geed mayrax ka samysan oo kolka cunnada la cuno faraha lagu tirtiro. 2. Wax kasta lagu tirtiro.	tobnaad <i>m.l.t,j ld tobanaad</i> .
tirtirsi <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Ku t.: qof wax ku khasbid.	tobograafiyad <i>m.dh ld tobograafiyi¹</i> .
tirtirsiin <i>m.f.dh eeg tirtirsi</i> .	tobograafiyo¹ <i>m.dh</i> 1. Qoraal faaahfaafsan iyo muuqaallo muujinaya dhismaha iyo samayska dhul gaar ah. 2. Cilmiga lagu barto qaab dhismeedka dhulka. <i>ld tobograafiyad</i> .
tixi <i>m.l ld dixiri</i> .	tobograafiyo² <i>m.dh (juqr.)</i> Qeexid faahfaahsan ama bandhig muuqaallobde-deed, dabiici iyo sanaaci, labadaba ee meeled, sidaasoo kale ayaa laga rabaa khariidad, toobograafiyeed.
tis¹ <i>m.l.u</i> Ood la gooyey oo is-haysata oo hal mar qof qaadi karo; jebis.	toddob <i>m.l Roobka ugu horreya uu gu'ga da'a</i> .
tis² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> Tis meel isugu keenid.	toddoba <i>m.dh.t</i> Tirada lixda iyo siddeedda u dhhexysa; "7". <i>ld toddobo</i> .
tisid <i>m.f.dh eeg tisid</i> .	toddobaad <i>m.l</i> 1. (<i>t.j</i>) Tirada jagaale, keeda u dhigma toddobada. 2. Toddoba beri oo isku xigta.
tisqaad¹ <i>m.l ld tisqaadid</i> .	toddobaadle <i>m.l (-layaal, m./dh)</i> Joornaal, wargeys iwm oo toddobadii beri mar soo baxa.
tisqaad² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> 1. Hanaqaadid (qof). 2. Badasho (xolo).	toddobaale <i>m.l (-layaal, m./dh)</i> Warqad turub oo ay ku sawiranyihiiin toddoba calaamadood.
tisqaadid <i>m.f.dh eeg tisqaad². ld tisqaad¹</i> .	
tix <i>m.dh</i> 1. Ereyo qaafiyad iyo miisaan leh. 2. Gabay dhowr beyd ka kooban.	
tixan¹ <i>f.mg1 (-xmay, -xantay; -xmi)</i> <i>ld taxan¹</i> .	
tixan² <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> <i>ld taxan²</i> .	
tixgel¹ <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid qaddarin.	
tixgelin <i>m.f.dh eeg tixgelin. ld tixgelis</i> .	
tixgelis <i>m.l ld tixgelin</i> .	
tixid <i>m.f.dh eeg tax²</i> .	
tixinti <i>m.l (-yo, m.dh)</i> Waddo yar oo ka samaysanta halka ay marto quraanjada.	
tixiri <i>m.l ld dixiri</i> .	
tixmid <i>m.dh ld taxmid</i> .	

- toddobaataamaad** *m.l.tj ld* **toddobaata-naad.**
toddobaataameeye *m.l.t*. Tiro toddobaatan ku dhow. *ld* **toddobaataameeyo.**
- toddobaataameeyo** *m.dh.t ld* **toddobaataameeye.**
- toddobaatan** *m.l.t*. Tiro ka kooban toddoba meelood oo min tobah ah; “70”.
- toddobaatanaad** *m.l.tj* 1. Tirada jagaalaha ah, kan u dhigma toddobaatan. 2. Sannada-ha u dhexeeya toddobaatanka iyo siddee-tanka. *ld* **toddobaatamaad.**
- toddbabax¹** *m.l Xaflad laba qof oo is aroosay toddoba beri kaddib loo sameeyo.*
- toddbabax²** *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* Laba qof oo is aroosay toddobaadkii arooska ka bixid.
- toddbabixi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Laba qof oo is aroosay toddobaadkii arooska u shaqayn.
- toddbabixid** *m.f.dh eeg toddbabax².*
- toddbabixin** *m.f.dh eeg toddbabixi. ld toddbabixis.*
- toddbabixis** *m.l ld toddbabixin.*
- toddbamaggaarto** *m.dh (daaw.)* Cudur dadka iyo xoolaha ku dhaca, murqaha iyo seedaha kojiya oo si dhaqso ah u dila; kojiye; teetano.
- toddobo** *m.dh.t ld toddoba.*
- tog yare** *m.l (-rayaal, m.ll/dh)* (juqr) Meel hoos u dhax dhuuban oo dheer oo laga helo dhulka dushiisa, oo ka yar dooxo kana ballaaran qaranqaar.
- tog¹** *m.l (-gag, m.l)* Meel godan oo biyo mareen ah.
- tog²** *m.l (-gag, m.l) (juqr.)* Biyo mareen lama degaan kaas soo badanaa engegan, oo biyo leh kaliya xilli roob badan kaddib. Togaggu waxay guud ahaan ku baaba'aan lamadegaanka dhexdiisa, waxa laga yaabaa inay ka siilaabmaan lamadtegaanka laftiisa, ama dhalaalidda barafyada ee buuro fog.
- tog³** *f.g/mg1 (-gay, -gtay)* 1. (*f.g*) Wax kala taagid. 2. (*f.mg*) Tog ku dhex socosho.
- togan¹** *f.mg1 (-gmay, -gantay; -gmi)* Wax la togay noqosho.
- togan²** *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* 1. Wax la togay ahaansho. 2. (*xis.*) Wax eber ka badan ahansho.
- togane¹** *m.l (-nayaal, m.ll/dh)* Tiro xisaabeed oo eber ka badan.
- togane²** *m.l (-nayaal, m.ll/dh)* (*kiim.*) Labada saldanab, isla eg oo walxuhu leeyihiiin middood oo aan elektaroonno xambaarsanayn.
- togasho** *m.f.dh eeg togo.*
- togayo** *m.dh* 1. Soocidda. 2. Wax middooda xulka ah.
- togid** *m.f.dh eeg tog³.*
- togmid** *m.f.dh eeg togan¹.*
- tognaan** *m.f.dh eeg togan². ld tognaansho.*
- tognaansho** *m.ll/dh ld tognaan.*
- togo** *f.g3 (-gtay, -gatay)* 1. Xoolo iwm oo meel tuban wax ka doorasho. 2. Xarig iwm jiidasho.
- togox** *m.l Dhaxyaraanta qof dhex yaryahay.*
- togtogan** *m.l Teetano.*
- tol¹** *m.l (-lal, m.l)* 1. Dad xiriir wada dhalasho amo sheegasho ka dhexeyyo. 2. Qaran.
- tol²** *f.g1 (-olay, -oshay)* 1. Laba wax oo kala go'an ama kala dillaacsan wax is kula qabasho. 2. Hal ilmo diiddey qallacid.
- tolan¹** *m.l (-anno, m.dh)* Liilan dheer oo saamaha laga jeexo oo kabaha lagu tolo. *ld tolon.*
- tolan²** *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la tolay ahaansho.
- tolay** *m.l* Weel qabo (geed), caw, argeeg iwm ka samaysan. *ld tolayo.*
- tolayn** *m.f.dh eeg tolee.*
- tolayo** *m.dh ld tolay.*
- tolee** *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Wax tolka leeyahay ka dhigid.
- tolid** *m.f.dh eeg tol². ld tolniin.*
- tolla'aan** *m.dh* 1. Qaraabo la'aan. 2. Kaalmo la'aan.
- tolla'ay** *e.d Hayaay!, waawareey!, ciidamoow!*
- tollimo** *m.dh* 1. *ld tolmo.* 2. *ld tolnimo.*
- tolmo** *m.dh* Tolidda wax la tolo. *ld tolliimo, tolniin.*
- tolnaan** *m.f.dh eeg tolan². ld tolnaansho.*
- tolnaansho** *m.ll/dh ld tolnaan.*
- tolniin** *m.l ld tolid; tolmo.*
- tolnimo** *m.dh* Tol ahaansho. *ld tolliimo.*
- tolo** *f.g1 (-toshay, -tolatay)* Laba wax oo kala go'an ama kala dillaacsan wax iskula qabsasho.
- tolon** *m.l (-ommo/-lmo, dh)* *ld tolan¹.*
- toloobid** *m.f.dh eeg tolow.*
- tolow** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Qof tolkisiin ka carooday tol kale ku biirid.
- tolweyne** *m.l (-nayaal, m.ll/dh)* 1. Tol badan intiisa curaddada ah. 2. Qabiilkha oo dhan. 3. Dad isku dan, diin, iyo mabda' ah; qaran.
- toman** *m.l.t ld toban.*
- too¹** *mu.ac.dh kuwo, w* 1. Magacuyaal aan cayinnayn oo dhaddig ah oo cid ama wax maqan tilmaama. 2. *ld mid.* Tus. “Roob iyo barwaqaqo toona ma arag”.

- Too²** *mu.ti.db* Mgacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax qofka hadlaya aad uga fog oo farta la isugu fiiqayo lagu tilmaansado.
- toob¹** *m.l (-bab, m.l)* Nooc ka mid ah cambuurada dumarku qaataan.
- toob²** *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Oogada, inta la saro, toobin dhiig kaga keenid. 2. Soo jiidid, soo uruurin; soo yarayn.
- toobad** *m.db* U noqosho Ilahay addeciddiisa loo noqdo. *ld tawbad.*
- toobadkeen¹** *m.l / 1. T. ah:* qof toobadkeenaya. 2. *ld toobadkeenid.*
- toobadkeen²** *f.mg1 (-nay, -ntay)* Ilahay addeciddiisa u noqosho.
- toobadkeenid** *m.f.db eeg* toobadkeen². *ld toobadkeen¹ (2).*
- toobadla'aan** *m.db* Ku sugnaanta lagu sugnaado cibaado la'aan.
- toobalcaaro** *m.db* Wax cid laga soo ergado.
- tooban** *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la toobay ahaansho.
- toobboon** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax habbon ahaansho.
- toobboonaan** *m.f.db eeg* toobboon. *ld toobboonaansho.*
- toobboonaansho** *m.l / db ld toobboonaan.*
- toobe** *m.l (-bayaal, m.l / db)* Geed ka soo baxa jirrid dhulka hoostiisa ah, ka dibna baninaanka u soo baxa, isaga oo ka soo baxaya meel ka durugsan jirriddii hore. Wuxuu gal ah inuu xidid la baxo oo uu geed goonniya noqdo.
- toobid¹** *m.db* Qalab gees lo'aad ka sameysan.
- toobid²** *m.f.db eeg* toob².
- toobin¹** *m.l (-nno, m.db)* 1. Gees ama qalab kale oo u eg oo oogada, inta la saro, dhiigga buka lagaga toobo, lagaga soo saaro. 2. Shaxan joomitiri oo leh qaabka koombada.
- toobin²** *m.l (daaw.)* Koob ama gees go'an oo la kululeyay marka lagu qabto jirka meel ka mid ah kaddibna soo dhuuqa dhiigga oo jirku soo fooco markaas la sarsaro maqaarka oo dhiig laga keeno, dhiigaas oo loo haysto mid faasid ah sidaasna lagu daaweysmayo.
- toobin³** *m.l (xis.)* Adke salkiisu yahay xood sallax oo oodan, kuna dhammaada bar gees dibedda ka ah sallax saleedka.
- toobin⁴** *m.l 1. (bot.)* Botani ahaan: dhisme taran oo laga helo ubaxla'da dhexdooda iyo qaar ka mid ah betri dhoofaytayda, loona yaqaanno istaroobilas. 2. *(c.nafl.)* Dhinaca anatomiga xayaanka: nooc unug qaabile ah oo xasaasi u ah ilayska, lagana helo ratiinaha lafdhabarleyda dhexdhiisa.
- toobiye** *m.l (-yayaal, m.l / db)* Jid toosan oo aan leexleexad lahayn; waddooyin meel wada taga tan ugu gaaban.
- toobkac¹** *m.l / db ld toobkicid.*
- toobkac²** *f.mg1 (-cay, -cday; -kici)* Cid dhibaato ka gudbin.
- toobke** *m.l / Haruubgaal;* gaawe. *ld doobi.*
- toobkicid** *m.f.db eeg* toobkac². *ld toobkac¹.*
- toobnaan** *m.f.db eeg* tooban. *ld toobnaansho.*
- toobnaansho** *m.l / db ld toobnaan.*
- toobte** *m.l / db doobi.*
- tooci¹** *m.l* Bannaan furan oo aan lahayn gabbaad.
- tooci²** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax xoog u ereyid.
- toocin** *m.f.db eeg* tooci².
- tood¹** *m.l / kh* Neef irmaan oo aan la maali karin; toojo. *ld toojo.*
- tood² (-tood)** *dk.lh.db ld tooda².*
- tooda¹** *mu.lh.db (kuwooda, w)* Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax iyagu (qofka saddexaad ee wadarta ah) ay leeyihiin. Tus. "Tooda u yeel!".
- tooda² (-tooda)** *dk.lh.db* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax iyagu (qofka saddexaad ee wadarta ah) ay leeyihiin. Tus. "Nimankaas beertooda aaya miro badan leh". *ld tood.*
- toodibo** *m.db* Heegan. *ld toodimo.*
- toodimo** *m.db ld toodibo.*
- toodoobid** *m.f.db eeg* toodow.
- toodow** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Tood noqosho (xoolo).
- toodraac¹** *m.l / db toodraacid.*
- toodraac²** *f.g1 (-cay, -cday)* Neef tood ah lisid.
- toodraacid** *m.f.db eeg* toodraac². *ld toodraac¹.*
- toog** *m.db (-go, m.l)* 1. Kol; mar. 2. In kol naas laga dhijiyo. 3. Roob yar.
- toog** *m.db* 1. Aqonta liishaanka. 2. Arrin fulinteedu hagaagtay ama meelmartay.
- toogad** *m.l / db toogasho.*
- toogasho** *m.f.db eeg* toogo². *ld toogad.*
- toogaysasho** *m.f.db eeg* toogayso. *ld toogaysi.*
- toogaysi** *m.l / db toogaysasho.*
- toogayso** *f.g3 (-stay, -satay)* Kaltan gelid.
- tooggo** *m.db ld toogo¹.*
- tooghay** *f.mg2 (-yay, -ysay)* U t.: wax dhicitaankooda u diyaargaroobid.
- tooghayn** *m.f.db eeg* tooghay.
- toogo¹** *m.db* Muraad, qasad, hadaf, tooggo. 2. Kol; mar. *ld tooggo.*
- toogo²** *f.g3 (-gtay, -gatay)* 1. Nafley rasaas ku ridid. 2. Wax liishaamid.
- tooje** *m.l* Inta caano naasaha ku jira lisidda ka hor.

toojo *m.db* Neef irmaan aan si fiican loo fara barin oo dhib iyo shiddo lagu liso; aan hebed ahayn. *ld tood¹*.

tookh¹ *m.l* Faan, ammaan.

tookh² *f.mg1 (-khay, -khday)* Ku t.: faan iyo istustus samayn.

tookhid *m.f.db eeg tookh²*.

toolin *m.l/kh* T. ah: caano la soo uruuriyey oo la siyyo reero aan xoolo u irmaanayn.

toolmoon *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Qof laf iyo hilis isla eg leh oo qurxoon ahaansho. 2. Arrin habboon in la yeelo ahaansho. *ld toolmoonsan*.

toolmoonaan *m.f.db eeg toolmoon*. *ld toolmoonaansho, toolmooni, toolmoonsanaan*.

toolmoonaansho *m.l/db ld toolmoonaan*.

toolmoonayn *m.f.db eeg toolmoonee*.

toolmoonee *fg2 (-neeyay, -naysay)* Wax qurxin ama hagaajin.

toolmooni *m.db ld toolmoonaan*.

toolmoonsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld toolmoon*.

toolmoonsanaan *m.db ld toolmoonaan*.

toolmoonsanaansho *m.l/db ld toolmoonaan*.

toomigaan *m.l (-nno, m.db)* Nooc buntukhda ka mid ah oo darandoori u dhaca.

toomman *m.l/kh* T. ah: bishu marka ay 29 beri ku dhammato.

toon¹ *m.l* 1. Miro is qabsaday oo dhuuban. 2. Geela la tolo, saaladiisa isqabqabsata oo wax kuusan noqota.

toon² *m.l (nax.)* Marka shay lagu dhawaqaqyo codku wuxuu noqon karaa mid dheer ama mid gaaban ama mid dhedhexaad ah.

toon³ *m.db* 1. Dhir urursan oo meel ku wada taal. 2. Geed yar oo buruqdisu ka mid ah kuwa cuntada lagu darsado oo lagu carfiyo.

toonbaakh *m.db ld tubaako*.

toor¹ *m.l* 1. Beer iyo hilis la yar yareeyey oo la isku shiilay. 2. Bun duban, caano, daango iwm oo la isku daray.

toor² *fg1 (-ray, -rtay)* 1. Bun duban, caano, daango iwm isku darid. 2. Beer, hilis iyo xayr isku shiilid.

tooran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* 1. Bun, daango, caano iwm wax la isku daray ahaansho. 2. Beer, hilis iyo xayr wax la isku shiilay ahaansho.

toorasho *m.f.db eeg tooro*.

tooratoore *m.l (-rayaal, m.l/db)* Bir dhuuban oo meel la qabsado leh oo buntukha lagu cabbeeyo.

toorayn *m.f.db eeg tooree*.

toore *m.l (-rayaal, m.l/db)* 1. Waddo yar oo xooluhu bixiyen. 2. Raad xoolo badan oo is daba socda sameeyaan.

tooree *f.mg2 (-reeyay, -raysay)* 1. Nafley toore samayn. 2. Xoolo badan si isdaba joog ah u socosho.

toorid *m.f.db eeg toor²*.

toornaado *m.db (juqr.)* Dhulka Guinea ee Afrikada-galbeed, waa duufaan xoog leh oo badanaa loo yaqaan “tornaadada Afrikaanka”. Waxay ka kooban tahay dabayl cod leh oo ka timid dabayl onkod xoog leh, waxay inta badan ku bilaabantaa si kedis ah waqtii yarna ku eg, laakiin waxay geystaa burbur weyn dhulka iyo baddaba, waxa inta badan la socda roob biyo dhaca.

toornaan *m.f.db eeg tooran*. *ld toornaansho*.

toornaansho *m.l/db ld toornaan*.

tooro *fg3 (-rtay, -ratay)* 1. Bun duban caano, daango iwm ku darasho. 2. Beer, hilis iyo xayr isku shiilasho.

toorrey *m.db (-yo, m.l)* Mindi af godan leh oo labada dhinac wax ku goysa, caarad dhuuban, daab xardhan oo gees ama caag ka samaysan iyo gal leh oo raggu qaato. *ld toorri*.

toorri *m.db ld toorrey*.

toos¹ *m.l (fk)* T. u soco: qalqallooc iyo leexleexad la aan u soco. 2. *ld toosid*.

toos² *f.mg1 (-say, -stay)* 1. Nafley hurdo ka kicid. 2. Wax aan qalqallooc lahayn noqosho. 3. Qalad, wanaag ku beddelid.

toosan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax aan qalqallooc ama leex-leexad lahayn ahaansho. 2. Wax aan qalad lahayn ahaansho.

toosi *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Nafley hurdo ka kicin. 2. Wax qalqallooc ka bi'in. 3. Cid qalad ka leexin.

toosid *m.f.db eeg toos²*. *ld toos¹ (2)*.

toosin *m.f.db eeg toosi*.

toosnaan *m.f.db eeg toosan*. *ld toosnaansho*.

toosnaansho *m.l/db ld toosnaan*.

tootir *m.db* 1. Xiddig aan saadaal wanaagsanayn. 2. Hilis jilicsan ee ka laaallaada shaqfasha dadka da'da ah.

toox¹ *m.l* 1. Ballac, baaxada, ballaar. 2. *ld tooxid*.

toox² *fg1 (-xay, -xday)* 1. Dhar ballac u cabbirid. 2. Qaanso boqon ku gijjin.

tooxan *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* 1. Wax la tooxay ahaansho. 2. Wax godan ahaansho.

tooxasho *m.f.db eeg tooxo*.

tooxi *fg2 (-iyay, -isay)* Qaanso boqon ku gijjin.

tooxid *m.f.db eeg toox²*. *ld toox¹ (2)*.

toxin <i>m.f.db eeg</i> toxi.	
tooxnaan <i>m.f.db eeg</i> tooxan. <i>ld tooxnaansho.</i>	
tooxnaansho <i>m.ll/dh ld</i> tooxnaan.	
tooxo <i>f.g3 (-xday, -xatay)</i> Qaanso boqon ku giigasho.	
tooxsasho <i>m.f.db eeg</i> tooxso. <i>ld tooxsi.</i>	
tooxsi <i>m.l ld</i> tooxsasho.	
tooxso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Qof hawl keli qabasho.	
tooxweyn <i>m.db (-nno, m.db)</i> Nooc maryaha la guntado ka mid ah oo ballac weyn leh.	
tooyasho <i>m.f.db eeg</i> tooyo.	
tooyo <i>f.g3 (-yaday, -yatay)</i> Cid hayteeda weyddiin.	
toqfal <i>m.db (-llo, m.db)</i> Shaqfal.	
toqli <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof meel uu ka xanxantoonayo ka taabasho.	
toqlin <i>m.f.db eeg</i> toqli. <i>ld toqlis.</i>	
toqlis <i>m.l ld</i> toqlin.	
toqlo <i>m.db</i> Xatxatada qofka jirkiisu dareemo.	
toqloo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Toqlo dareemid.	
toqlood <i>m.f.l eeg</i> toqloo.	
torobosfeer <i>m.l (juqr.)</i> Lakabada hoose ee gibilka, sida kuwa ka hooseeya toraatosfeerka, kuwaasoo ka soocan torobosfeerka, wuxuu dherer ahaan fidsanyahay 11 Km ilaa oogada dhulka ee jiidda dhedhexaadka ah.	
tororog <i>m.db</i> Hadal badan oo aan macna lahayn.	
tororoglee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Hadal badan oo aan macna lahayn sheegid.	
tororogleyn <i>m.db eeg</i> tororoglee.	
tortor¹ <i>m.l</i> 1. Wax qurun ka batay darti, la googo'ay, la mataataxay. 2. <i>ld tortorid.</i>	
tortor² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Wax tortor ah noqoshoo.	
tortorid <i>m.f.db eeg</i> tortor ² . <i>ld tortor¹ (2).</i>	
tow <i>f.g1 (-way, -wday)</i> <i>ld teb.</i>	
towid <i>m.db ld</i> tebid.	
towntow <i>m.db</i> War aan murti lahayn.	
towxiid <i>m.l ld</i> tawxiid.	
toxob <i>m.db (-bo/-byo, m.l)</i> 1. Cadad yaryar oo xalkalleefsan oo dusha iska saarsaaran oo kalluunka iyo haqa qaarkii dhawraarin ahaan, korka kaga rogan. 2. Dadka dubkiisa hollob ka kacda. 3. Lakab taxane ah oo xabagaysan: kaas oo daboola qaybta hawada u baxsan ee geedka. Wuxuu dhiijiya dubduleedka, shaqadeeda ugu muhiimsanina waxa weeye ka hortagga biyo lunka geedaha.	
trobosfeer <i>m.l ld</i> torobosfeer.	
tu <i>mu.ac.db (kuwo, w)</i> Magacuyaal aan cayinnay oo dhaddig ah oo cid ama wax	
	maqan tilmaamaya; mid. Tus. "Tu wanaagsan baan ku toosay".
	tu' <i>m.dh</i> 1. Cudur xoolaha ku dhaca. 2. <i>ld tuu.</i>
	tub <i>qorraxeed</i> <i>m.l (-bbo ..., m.l)</i> Jidka qorraxdu ay u muuqanayso inay marayso.
	tub¹ <i>m.db (-bo, m.l)</i> Dhabbe; waddo.
	tub² <i>m.db (c.fal.)</i> Jidka ay maraan walxaha samaddu marka ay dulalaatiga dhex jiirayaan iyadoo loo firinayo bar la doortay. Tubta dhulku waa jidka uu maro dhulku marka uu ku meereysanayo qorraxda.
	tub³ <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Wax badan meel isugu keenid.
	tubaako <i>m.db</i> Buuri. <i>ld tabaako, toonbaakh.</i>
	tubaal <i>m.l (-llo, m.db)</i> 1. Wax badan oo meel wada tuban. 2. Dab aad u weyn.
	tuban <i>f.mg1 (-bmay, -bantay)</i> Wax la tubay ahaansho.
	tubayn <i>m.f.db eeg</i> tubeey.
	tubbasho <i>m.f.db eeg</i> tubbo.
	tubbo <i>f.mg3 (-baday, -batay)</i> Ku t.: meel ku hagaagid.
	tubee <i>f.g2 (-beeyay, -baysay)</i> 1. Wax meel dhoobid. 2. Xoolo badan meel marid.
	tubi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Xoolo wadid.
	tubid <i>m.f.db eeg</i> tub ³ .
	tubiiste <i>m.l (-tayaal, m.ll/db)</i> Farsamoyaqaanka tubooyinka.
	tubin <i>m.f.db eeg</i> tubi.
	tubkujoog <i>m.l kh</i> 1. T. ah: qof socdaal ah oo aan dhabbaha ka leexanayn. 2. T. ah: Qof safar ku jira oo weli aan gaarin meeshii uu u safraayay; jid-kujoog.
	tubnaan <i>m.f.db eeg</i> tuban. <i>ld tubnaansho.</i>
	tubnaansho <i>m.ll/dh ld</i> tubnaan.
	tubsi <i>m.l</i> Meesha ugu fog oo wax laga nishaabo.
	tubul <i>m.l</i> Wax ama dad isu tegey oo meel dheer ka muuqda oo aan si fiican loo arkin.
	tuduc <i>m.db (-dco, m.l)</i> 1. Harag la soohay oo laba ama saddex la isugu qabto middood. 2. Dhawr tix oo gabay ah oo isku mowduuc ka hadlaya.
	tuf¹ <i>m.db</i> 1. Cudur lafaha gala; riix. 2. Duco; karaamo. 3. Kasoobbx halis ah.
	tuf² <i>m.db (daaw)</i> Cudur aalaaba caruurga ku dhaca iyo dhallinyarada wuxuuna ka kacaa infekshin qaybta neefsashada inteeda sare oo uu keeno baktiiriyyada "haemolitic streptococci". Astaamo: qandho, xubnolac, marbamarka ka dambezsa xubin saameynaya, baro cascias ee maqaar ka kuuskuus yaryar oo aan xanuun lahayn ama lafo soo baxsan sida xusulka, dhaqdhaqaq ogaan la'aan oo aan caadi ahayn ee addimada

- oyo madaxa (chorea) iyo hallamacood wadnaha gufalkiisa iyo xuubka ku daboolan (pericardium).
- tuif** *f./mg1 (-fay, -ftay)* 1. (*f.g*) Wax afka ku jira dibad u soo saarid. 2. (*f.mg*) Ku t.: cid u ducayan.
- tufaax** *m.l* Geed dhalo miro aad u macaan oo midabkiisu guduudyahay ama cagaar iyo cillaan isku darsan.
- tufan** *f.mg4 (-fnaa, -fnayd)* Wax la hibeeeyah ahaansho.
- tufid** *m.f.dh eeg tuif*.
- tufnaan** *m.f.dh eeg tufan. ld tufnaansho.*
- tufnaansho** *m.l/ld ld tufnaan.*
- tuf-xubno-holac** *m.l (daaw.)* Nooc xubnolac, kan labaad ee ugu badan cudurrada tufta waxa ka horreeya lafoxubnolac (osteo artritis) waxay gaar ahaan saameysa xubnaha faraha, xubin isgoyska gacanta iyo dhuuhunka, lugaha, canqowyada, miskaha iyo garbaha: xubnoisgoysyada si siman ayaa labada dhinacba cudurku ugu dhacaa waana kala silloonyihiin.
- tugaar** *m.l Shillin.*
- tugumbee** *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Cid tugumbo la dhicid.
- tugumbeyn** *m.f.dh eeg tugumbee.*
- tugumbo** *m.dh* Faraha gacanta oo hoos isku duuban oo wax loogu dhufro; tantoonyo.
- tuhman** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la tuhmay ahaansho.
- tuhmanaan** *m.f.dh eeg tuhman. ld tuhmanaansho.*
- tuhmanaansho** *m.l/ld ld tuhmanaan.*
- tuhmee** *f.g2 (-meeeyay, -maysay)* *ld tuhun².*
- tuhmeyn** *m.dh ld tuhmid.*
- tuhmeysi** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid tuhun ku abuurid.
- tuhmeysiin** *m.f.dh eeg tuhmeysi.*
- tuhmid** *m.f.dh eeg tuhun². ld tuhmeyn.*
- tuhun¹** *m.l* Shaki; male; bidaal; dareen.
- tuhun²** *f.g1 (-hmay, -huntay; -hmi)* Ku t.: fal inuu dhacay malayn.
- tuhunsan** *f.g4 (-naa, -nayd)* Cid wax tuhun ku jiro anaansho.
- tuhunsanaan** *m.f.dh eeg tuhunsan. ld tuhunsanaansho.*
- tuhunsanaansho** *m.l/ld ld tuhunsanaan.*
- tuhunsii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid tuhun ku abuurid.
- tuhunsiin** *m.f.dh eeg tuhunsii.*
- tu'i** *f.g2 (-iyay, -isay)* Awr fadhiisin. *ld ju'i, tuji.*
- tu'in** *m.f.dh eeg tu'i. ld ju'in, tu'is, tujin.*
- tu'is** *m.l ld tu'in.*
- tuji** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. (*dii.*) Dad dukanaya imaan u noqosho. 2. *ld tu'i. ld duji, tuki.*
- tujin** *m.dh 1. ld dujin, dujis, tukin. eeg tuji. 2. ld tu'in.*
- tujis** *m.l ld tujin.*
- tukad** *m.l ld tukasho.*
- tukadhaamis** *m.l.u* Qaajer.
- tukahariye** *m.l.u* Riciraha tunka oo u dhexeeya afweynata iyo araxda.
- tukallalmis** *m.l* Geed miracaska ka mid ah; odajecel.
- tukanuug** *m.l* Hal hebed ah oo qof kasta iska maali karo; hayaaye. *ld tukenuug.*
- tukasho** *m.f.dh eeg tuko. ld dukad, dukasho, tukad.*
- tuke** *m.dh (-kayaal, m.l/dh)* Shimbir madow oo hilbka cuna.
- tuke-ku-xaar** *m.l* Kuruska geela meesha ugu sarreysa oo baarka ku yaal; haadfuul.
- tukenuug** *m.l ld tukanuug.*
- tukhaan** *m.dh.u* Dhigle. *ld kutaan.*
- tukhunktukhayn** *m.dh ld takhantakhayn.*
- tukhunktukhee** *f.g2 (-kheeyay, -khaysay)* *ld takhantakhee.*
- tukhunktukhi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld takhantakhee.*
- tukhunktukhin** *m.dh ld takhantakhayn.*
- tukhunktukho** *m.dh ld takhantakho.*
- tukhunktukhoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld takhantakhoo.*
- tukhunktukhood** *m.l ld takhantakhood.*
- tuki** *f.g2 ld tuji.*
- tukin** *m.dh ld tujin.*
- tuko** *f.mg3 (-kaday, -katay)* (*dii.*) Cid waajib salaad gudasho. *ld duko.*
- tukub¹** *m.l ld tukubid.*
- tukub²** *f.mg1 (-bay, -btay)* 1. Nafley socod tartiib iyo tabar yari leh socosho. 2. Ku t.: ul ku luuidid.
- tukube** *m.l (-bayaal, m.l/dh)* Ul lagu tukubo.
- tukubid** *m.f.dh eeg tukub². ld tukub¹.*
- tukulush** *m.l* Dabaggalle; uunrays; soongur.
- tulima(a)d** *m.l ld tulimaad*
- tulimaad** *m.l* Waa dhigidda uu dhigo wakil dabiici ihi adke uu sidey oo uu ka keenay meel kale ama fog. Tusaale, webiyadu waxa ay tuulaan dhoobo iyo quruurux, dabayluhuna ciid badan iyo boodh.
- tulud** *m.dh (-ddo, m.l)* Neef geel ah.
- tulux¹** *m.dh* Buro weyn oo oogada ka baxda.
- tulux²** *m.dh (daaw.)* Gal aan caadi ahayn oo ay biyo ama wax kale ka buuxaan.

tulux-ugxeeye *m.l (daaw.)* Kiish biyo ka buuxaan, mid ama ka badan, oo ka dhix sameysma ugxeeyaha.

tuma *mu.we.dh (kuwama, w)* Magacuyaal weyddiimeed oo dhaddig oo wax ama qof lagu hubsado; waa ayo? yaa waaye?.

tumaal¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. Qof biraha farsameeya. 2. Sab.

tumaal² *m.dh* Naag tumaal ah.

tumaali *m.dh.kh (-iyaal, m.l/dh)* T. ah: wax gacan lagu farsameeyay (bir).

tuman *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* Wax la tumay ahaansho (bir, qof, xiniinyo iwm).

tumasho *m.f.dh eeg* tumo.

tumay *m.l (-yo, m.dh)* 1. Orgi ama wan la dhufaanay. 2. Caws la tumay oo dirmaha laga sameeyo. 3. Roob aan xoog lahayn.

tumayo *m.dh* Qare la miiray gufarka ka hara.

tumbuc *m.l(-cyo, m.dh)* Buur yar oo ciid ah.

tumbul¹ *m.l* Nooc geed-saarka ka mid ah oo udgoon.

tumbul² *m.dh* Dad ama xoolo aan badnayn oo meel tuuran.

tumbur *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax tumburo ku dhufasho. *ld* **tumburyee**.

tumburi *m.l (muus.)* Shareero.

tumburid *m.f.dh eeg* tumbur. *ld* **tumburyeyn**.

tumburo *m.dh* Gacanta faraheeda oo duuban oo hoos wax loogu dhufuto. *ld* **tumburo**.

tumburyeeyn *m.dh* *ld* **tumburid**.

tumburyo *m.dh* *ld* **tumburo**.

tumid *m.f.dh eeg* tun².

tummaati¹ *m.l/dh* Nabar waran oo toos iyo gacanqabsi ah.

tummaati² *f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)* Waran, mindi iwm iyadoo daabka la haysto qof ku mudid.

tummaatiyid *m.f.dh eeg* tummaati².

tummun *m.l.t (-nno, m.dh)* Rubuc laba loo dhigay meel; fallar.

tumnaan *m.f.dh eeg* tuman. *ld* **tumnaansho**.

tumnaansho *m.l/dh* *ld* **tumnaan**.

tumo *f.g/mg3 (-untay, -umatay)* 1. (*f.g*) Bir qalab ka samaysasho. 2. (*f.mg*) Wan dhufan ka dhigaasho. 3. (*f.mg*) Qof wuxuu jecelyahay ku raaxaysasho. 4. (*f.mg*) Ku t.: qof korkii ama wax kale ku durdurin, ku baabbacayn; cagaha la dhicid.

tumun *m.l (-nno, m.dh)* Wax siddeed meelood oo is le'eg loo qaybshey, meeshood; fallar. Tus. "T. kiilo bariis ah". *ld* **tummun**.

tumuujayn *m.f.dh eeg* tumuujee. *ld* **tumuuj**.

tumuujee *f.g2 (-jeeyay, -jaysay)* Cid tantoomo la dhicid.

tumuujjo *m.dh ld* **tumuujayn**.

tun¹ *m.l* Luqunta dhabarkeeda; jeegada hoosteeda.

tun² f.g1 (-umay, -untay; -umi) 1. Badar iwm buushe ka saarid. 2. Cid ul la dhicid. 3. Wan dhufaanid. 4. Sacab t.: sacab isku garaacid. 5. U sacab t.: cid ballan ka qaadid ama taageerid.

tundura *m.dh (juqr)* Bannaanada aan dhirta lahayn ee woqoyiga maraykanka iyo woqoyiga yurayshiya, oo inta badan ku yaal goobada Aartik iyo dhinaca woqoyi ee kaynaha caleen irbadleyda, ma jiro gobol weyn oo dhigmaa kubbad-badhka koonfureed. Sannadka intiisa badan celceliska heerkul bileedku wuu ka hooseeyaa barta biyuhu ku barafoobaan, jiilaaladuna aad bay u dheeryihii una qabow yihii, dhulkana waxa qariya baraf, xagaayadu way gaabanyihii oo diiranyihii, laakiin xataa luulyo celceliska heerkul bileedku kor uma dhaafio 10° C ah.

tunjileec *m.l* Tabar darro cid lagu dareemay oo lagu haadsado.

tunjileecsasho *m.f.dh eeg* tunjileecso. *ld* **tunjileecsi**.

tunjileecsi *m.l* *ld* **tunjileecsasho**.

tunjileecso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid tabardaran maagid.

tunsii *f.g2 (-iiyay, iisay)* Ku t.: ku tumasho.

tunsiin *m.f.dh eeg* tunsiin.

tunuug *m.dh.w eeg* teneg.

tuqtuq *m.dh* Si tabar yar oo loo socdo.

tuqtuqlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Cid si tabar yari ku jirto u socosh.

tuqtuqleyn *m.f.dh eeg* tuqtuqlee.

tur *f.mg1 (-ray, -rtay)* U tur: cid u naxariisasho.

turaab *m.dh* Carro laga soo qaado shiikh la qaddariyo xabaashiisa si barako looga helo.

turaal *m.l* Naxariis cid loo galoo. *ld* **turniimo, turniin, turniinsho**.

turaanturayn *m.dh ld* turunturayn.

turaanturree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* *ld* turunturree

turaanturro *m.dh ld* turunturayn.

turaanturyayn *m.dh ld* turunturayn.

turaanturyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* *ld* turunturree.

turbi *m.l* 1. Gurbaan yar. 2. T. ah: qof xoog badan.

turbid *m.f.dh eeg* turub².

turci *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **tirci**.

turcid *m.dh ld* **tircid**.

turcin *m.dh ld* **tircin**.

turid <i>m.f.db eeg tur.</i>	turunturayn <i>m.f.db eeg turunturree. ld turaanturayn, turaanturro, turaanturyayn.</i>
turjubaan ¹ <i>m.l (-nno, m.db)</i> Afceliye; afhayn. <i>ld turjumaan¹.</i>	turunturree <i>f.g2 (-reecay, -raysay)</i> Qof socda hore u ridid. <i>ld turaanturree, turaanturyee.</i>
turjubaan ² <i>f.mg1 (-nay, -ntay)</i> 1. Laba af isku beddelid. 2. Ka t.: laba qof oo aan is af garanayn is af garadsiin. <i>ld turjumaan².</i>	turunturro <i>m.db ld turunturayn.</i>
turjubaanid <i>m.f.db eeg turjubaan². ld turjumaanid.</i>	turunturroo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Cid socota hore u dhicid.
turjubaannimo <i>m.db Turjubaan ahaansho. ld turjumaannimo.</i>	turunturrood <i>m.f.l eeg turunturroo.</i>
turjumaan ¹ <i>m.l ld turjubaan¹.</i>	turuq ¹ <i>m.l (-qyo, m.db)</i> 1. Murqo waaweyn oo dadku yeesho. 2. Tolmo halhalluuq ah oo foolxun. 3. <i>ld turqid.</i>
turjumaan ² <i>f.mg1 (-nay, -ntay) ld turjubaan².</i>	turuq ² <i>f.mg1 (-rqay, -ruqday, -rqi)</i> Qalab af fiiqan wax ku mudid.
turjumaanid <i>m.db ld turjubaanid.</i>	turxaan <i>m.db Iin; cillad.</i>
turjumaannimo <i>m.db ld turjubaannimo.</i>	turxaanbixin <i>m.db Xumobixin, cilladbixin.</i>
turjumad <i>m.db ld tarjumo.</i>	tus ¹ <i>m.l Humri kulul oo dhaca waqtiga kulaylah; hogo.</i>
turjuman <i>f.mg4 (-mnaa, -mnayd) ld tarjuman.</i>	tus ² <i>f.lg1 (-say, -stay)</i> 1. Cid wax farta ugu fiiqid. 2. Is t.: laba qof isu keenid.
turjume <i>m.l ld tarjume.</i>	tusaalayn <i>m.f.db eeg tusaalee. ld tusaalays.</i>
turjumid <i>m.db ld tarjumid.</i>	tusaalays <i>m.l ld tusaalayn.</i>
turjumnaan <i>m.db ld tarjumnaan.</i>	tusaale <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> Matal; masal; misaal. <i>ld tusaalo.</i>
turjumnaansho <i>m.l/dh ld tarjumnaan.</i>	tusaalee <i>f.mg2 (-leeyay, -laysay)</i> 1. Cid talo u jeedin. 2. Cid wax uga digid.
turjumo <i>m.db ld tarjumo.</i>	tusaal-kalgalka <i>m.l (-layaal ..., m.l/db) (kiim.)</i> Tuse muujinaya curiyeyaasha oo u habaysan hananna ku salaysan korodhka tirada borotonnda si loo arko xiriirkha dhaqanka kiimikaad ee ka dhexeeya curiyeyaasha.
turjun <i>f.g1 (-umay, -untay; -umi) ld tarjun.</i>	tusaalo <i>m.db ld tusaale.</i>
turmaag <i>m.l.kh T. ah: wax ama qof si toos ah oo aan dhaqaaq lahayn u taagan.</i>	tu'sasho <i>m.f.db eeg tu'so.</i>
turmaagan <i>f.g4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax, si toos ah oo aan dhaqdhaqaaq lahayn u taagan ahaansho.	tusbax <i>m.l (-xyo, m.db) (dii.)</i> Iniino ka samaysan kuul ama qori oo dhexda ka daloola o dhuun iskula taxan oo lagu werdiyo.
turmaagnaan <i>m.f.db eeg turmaagan. ld turmaagnaansho.</i>	tusid <i>m.f.db eeg tus².</i>
turmaagnaansho <i>m.l/dh ld turmaaggnaan.</i>	tusmayn <i>m.f.db eeg tusmee.</i>
turniimo <i>m.db ld turaal.</i>	tusmaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la tusmeeay ahaansho.
turniin <i>m.l ld turaal.</i>	tusmaysnaan <i>m.f.db eeg tusmaysan. ld tusmaysnaansho.</i>
turniinsho <i>m.db ld turaal.</i>	tusmaysnaansho <i>m.l/dh ld tusmaysnaan.</i>
turqan <i>f.g4 (-naa, -nayd)</i> Wax la turqay ahaansho.	tusmee <i>f.g2 (-meeyay, -maysay)</i> 1. Wax tusmo u yeelid. 2. Buug tusmo u samayn.
turqanaan <i>m.f.db eeg turqan. ld turqanaaansho.</i>	tusmo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Hab reer miyigu u dego meel cusub. 2. Calaamat la dhigo meel la degi rabo. 3. Taxanaha cinwaanada buug.
turqanaansho <i>m.l/dh ld turqanaan.</i>	tu'so <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Awr fadhiisisasho.
turqasho <i>m.f.db eeg turqo.</i>	tuu <i>e.d Juu!. ld tu' (2).</i>
turqid <i>m.f.db eeg turuq². ld turuq¹ (3).</i>	tuubbo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Qalab dhuubar oo dhexda ka daloola oo dareeraha,hawada iwm ay maraan.
turqo <i>f.g3 (-qaday, -qatay)</i> Wax mudasho.	
turraaxad <i>m.db Maro midab leh oo sariiraha lagu goglo ama la huwado.</i>	
turub ¹ <i>m.l Xaashiyo cayaaro badan oo kala jaad ah lagu cayaaro oo afar cuntub u qaybsan: hadhiin, dheemman, karaawil iyo isbig.</i>	
turub ² <i>f.mg1 (-rbay, -rubtay; -rbi)</i> Turub cayaarid.	
turuc <i>f.mg1 (-cay, -cday) ld tirc.</i>	
turug <i>m.l (-gyo, m.db)</i> 1. Muruq. 2. Meel taag ah.	
turumbo <i>m.db (-ooyin, m.l) (muus.)</i> Bigil.	
turumbuukh <i>m.db.u</i> Kiddig-badeed.	

tuud *m.dh* (-dyo, *m.dh*) Heen.

tuudi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Hal la rabo in la oogada in ay rimantahay foori ugu yeerid. 2. Laf heen ka bixin.

tuudin *m.f.dh eeg* tuudi. *ld* **tuudis.**

tuudis *m.l ld* **tuudin.**

tuudsasho *m.f.dh eeg* tuudso. *ld* **tuudsi.**

tuудси *m.l ld* **tuudsasho.**

tuudso *f.g3* (-saday, -satay) Lafo iwm tuud kala bixid.

tuug¹ *m.l* (**tuug**, *m.dh*) Nin wax xadid caadaystay.

tuug² *m.db* Wax baryo lagu keenay.

tuug³ *f.g1* (-gay, -gtay) Wax baryid; yaboohsasho.

tuugannimo *m.dh* Tuug ahaansho. *ld* **tuugnimo.**

tuugid *m.f.dh eeg* tuug². *ld* **tuugmo.**

tuugmo *m.db* *ld* **tuugid.**

tuugnimo *m.dh* Tuug ahaansho. *ld* **tuugannimo.**

tuugo *m.db* 1. Wax xadidda; tuugnimo; xatooyo. 2. Qof dheddig ah oo keli ah wax xadda. 3. Koox wax xaddo.

tuugsad *m.l ld* **tuugsasho.**

tuugsasho *m.f.dh eeg* tuugso. *ld* **tuugsad**, **tuugsi.**

tuugsi *m.l ld* **tuugsasho.**

tuugso *f.mg3* (-saday, -satay) Cid sadaqo weyddiisasho.

tuugtamid *m.f.dh eeg* tuugtan². *ld* **tuugtan¹.**

tuugtan¹ *m.l ld* **tuugtamid.**

tuugtan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Si aad ah wax u baryid.

tuiji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax jilicsan oo diismaya calaacasha iyo faraha ku dhuujin si dheecaan iwm looga keeno. 2. Ooga bugta ama daallan daliigid ama rixid.

tuujin *m.f.dh eeg* tuuji.

tuujis *m.l* (*c.nafj.*) Wejiga garaaca wadnaha, marka caloolyarooyinka wadnuhu isku soo ururaan si ay dhiigga ugu tuuraan halbowlayaasha.

tuul¹ *m.l ld* **tqur¹.**

tuul² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **tqur³.**

tuulan *f.mg4* (-rmaa, -rnayd) *ld* **tquran.**

tuulid *m.db ld* **tqurid.**

tuulimaad *m.l* 1. (*taar.*) Qaybta ka mid ah oogada dhuulka iyo gibilkusa ee ay nafleydu ku noolan karto, amase, ay nafley du ku nooshahay. 2. (*jool.*) Dhigidda uu dhigo wakiil dabiici ihi adke uu sidey oo uu ka keenay meel kale ama fog. Tus. “Webiyadu waxa ay tuulaan dhoobo iyo quruurux, dabayluhuna ciid badan iyo boodh”.

tuulimaad-badeed *m.l* (-dyo ..., *m.l*) (*jool.*) Tuulimadyada la dhigo meelaha bad weynnada ama harooyinka guntooda badweynnada ugu hooseeya, waxyaabaha la tuulay asalkoodi waxay ka yimaadeen haraayaal yaryar oo ka haray noole hore ugu oolaan jiray qaybta badda ama harada ee uu ka dhacay tuulimaadku.

tuulimaad-mool *m.l* (-dyo ..., *m.l*) (*jool.*) Maatarka adag ee daboola gebiska gobolka ugu hooseeya ee badda.

tuulnaan *m.db ld* **tqurnaan.**

tuulnaansho *m.l ld* **tqurnaan.**

tuulo *m.db* (-ooyin, *ml.*) Magaalo yar oo meel miyi ah ku taal.

tuumi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax meel ku uruurin.

tuumin *m.f.dh eeg* tuumi. *ld* **tuumis.**

tuumis *m.l ld* **tuumin.**

tuunsamid *m.f.dh eeg* tuunsan¹.

tuunsan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Alaab wax meel la isugu uruuriyey noqosho.

tuunsan² *f.mg4* (-rää, -nayd) Wax meel ku uruur noqosho.

tuunsanaan *m.f.dh eeg* tuunsan². *ld* **tuunsanaansho.**

tuunsanaansho *m.l ld* **tuunsanaan.**

tuunsasho *m.f.dh eeg* tuunso. *ld* **tuunsi.**

tuunsi *m.l ld* **tuunsasho.**

tuunso *f.g3* (-saday, -satay) Wax meel ku uruursasho.

tuuqsad *m.l ld* **tuuqsasho.**

tuuqsasho *m.f.dh eeg* tuuqso. *ld* **tuuqsad**, **tuuksi.**

tuuksi *m.l ld* **tuuqsasho.**

tuuqso *f.g3* (-saday, -satay) Si gaar ah bad u taabasho (ciyaar turub).

tuur *f.g/mg1* (-ray, -rtay) 1. (*f.g*) Wax gacanta ku gamid. 2. (*f.mg*) Ka t.: sharaab dhaqso u cabbid.

tqur¹ *m.l* 1. Timaha madaxa oo inta la daayo in yar kor u dheeraada. 2. Wax meel ta tquray qaabkiisa. *ld* **tuul¹.**

tqur² *m.db* (-ro, *m.l*) 1. Kurus. 2. Dadka gasarku ku dhaco, qaabka dhabarkoodu yeesho.

tqur³ *f.g1* (-ray, -rtay) Wax meel tubid. *ld* **tuul².**

tuuran *f.mg4* (-rää, -rnayd) Wax gacanta lagu gamay ahaansho.

tquran *f.mg4* (-rää, -rtay) Wax meel la tquray ahaansho. *ld* **tuulan.**

tuurasho *m.f.dh eeg* tuuro.

tuurbarbaar *m.l ld* **tuurfaahis.**

tuurfaahis <i>m.dh</i> Nooc ka mid ah cawska raraada laga sameeyo. <i>ld</i> tuurbarbaar.	imaasho. 3. Timaha tuurid.
tuurid <i>m.f.dh</i> eeg tuur. <i>ld</i> tuuris, tuurniin.	tuurre <i>m.l (-rayaal, m./dh)</i> Nin tuur leh.
tuurid <i>m.f.dh</i> eeg t̄qur ³ . <i>ld</i> tuulid, t̄qurniin.	tuuryayn <i>m.f.dh</i> eeg tuuryee. <i>ld</i> tuuryo.
tuurimo <i>m.dh</i> In wada jirta oo badan; wax meel t̄quran.	tuuryee <i>f.g² (-yeeyay, -yaysay)</i> Wax tuuryo isdaba joog ah la dhicid.
tuurin <i>m.l (-innol-imo, m.dh)</i> 1. Qori yar oo af fiiqan leh oo hasha irmaan sanka looga mudo si ilmo loogu sidko. 2. Qori yar ooo af fiiqan leh oo timaha lagu t̄quro.	tuuryo <i>m.dh ld</i> tuuryayn.
tuuris <i>m.dh ld</i> tuurid.	tuutayn <i>m.f.dh</i> eeg tuutee. <i>ld</i> tuutays.
tuurmadow <i>m.dh</i> Libaax-badeed jaad ka mid ah.	tuutays <i>m.l ld</i> tuutayn.
tuurnaan <i>m.f.dh</i> eeg tuuran. <i>ld</i> tuurnaansho.	tuutee <i>f.g² (-teeyay, -teysay)</i> 1. Cid si wada jir ah wax u yeelid 2. Si degdeg ah u socosho (qof)
tuurnaan <i>m.f.dh</i> eeg t̄quran ¹ . <i>ld</i> tuulnaan, tuulnaansho, t̄qurnaansho.	tuutuu <i>m.l (-ullo, m.dh)</i> Qori shiishka lagu barto oo xabbado af fiiqan dabadana bul ku leh ay ka dhacaan.
tuurnaansho <i>m./dh ld</i> tuurnaan.	tuux <i>m.l</i> Tirsī loo adeegsado cayaarta delebka.
tuurnaansho <i>m./dh ld</i> tuurnaan.	tuwaal <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Maro culus oo duf leh oo marka la qubaysto biyaha kora looga qallajiyo, shukumaan. <i>ld</i> taweeel, tuweel.
tuurniin <i>m.l ld</i> tuurid.	tuweel <i>m.l (-llo, m.dh)</i> <i>ld</i> tuwaal.
tuurniin <i>m.l ld</i> tuurid.	tuxle <i>m.l (-layaal, m./dh)</i> 1. Qof xan badan. 2. Orod la sameeyo iyadoo la fooraro.
tuuro <i>f.g/mg³ (-rtay, -ratay)</i> 1. (<i>f.g</i>) Wax meel isugu geysasho. 2. (<i>f.mg</i>) Wax meel isugu	

U

u¹ (**u'**) *m.db* Xarafka labaatanaad ee alifba'da af soomaaliga, waana shaqal.

u² *h* (*nax.*) Qurub lagu isticmaalo falka bidixdiisa: a) qurub la xiriira jijo la aado. Tus. "Halkaa u orod!"; b) qurub la xiriira qofka loo aado. Tus. "Cali baan u tagay"; c) qurub la xiriira qof ama shay daraaddis wax loo sameeyo. Tus. "Naagta aqal u dhis!"; d) qurub la xiriira habka ama sababta wax loo sameeyo. Tus. "Si wanaagsan u sameel!", "Maxaad u soo iibsatay?"; e) ugu: qurubyoo lagu cabbiro kalasarraynta. Tus. "Wiilasha asaga ayaa ugu wanaagsan".

ubad *m.l* Dhasha yaryar ee xoolaha iyo dadka.

ubax *m.l* Qaybaha geedka qayb ka mid ah oo xubnaha dhalidda iyo abuurku soo maraan; waa caleemo midabyo badan oo qurxoon; xay; man.

ubaxaysad *m.l ld* ubaxaysasho.

ubaxaysasho *m.f.db eeg* ubaxayso. *ld* ubaxaysad, ubaxaysi, ubxaysad, ubxaysasho, ubxaysi

ubaxaysi *m.l ld* ubaxaysasho.

ubaxyaso *f.mg3* (-stay, -satay) Ubax yeelasho (geed). *ld ubxaysoso*.

ubaxdhig *m.l* Dhigidda la dhigo meelo taariikhii ah ubax.

ubaxley *m.db* (*bot.*) Dhirta ubaxa leh. Ubaxleydu waa muuqaallada dhirta shiiqisa ee maanta. Wawa laga helaa dhismayaasha ugu sareeya boqortooyada dhirta, taas oo u suurto gelisa inay ku noolaadaan sabooyin kala duwan.

ubaxoobid *m.f.db eeg* ubaxow. *ld ubxoobid*.

ubaxow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Ubax dhalid (geed). *ld ubxow*.

ubbo *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Weel badanaa argeeg ka samaysan oo sal ballaaran iyo qoor dhuubar oo weesada lagu shubto. 2. Quluc.

ubbo-ubax *m.db* (-xo, *m.db*) (*bot.*) Qaybta dheddigga ee ubaxa, taas oo ka kooban hal kaarbale, ama koox kaarbale ah.

ubuc¹ *m.db* (-cyo, *m.db*) Uurkujir. *ld oboc*.

ubuc² *m.db* (-cyo, *m.l*) Qaybta hoose ee jidhka xayawaanka. Waxay ka koobantahay caloosha, mindhicirrada iyo organnada qashinsaarka iyo taranka.

ubur *m.db* (-rro, *m.db*) Xumbo adag, oo cad, oo awrka qooqan afkiisa ka timaadda. *ld abur*.

uburi *f.g2* (-iyay, -isay) Awr qooqan, ubur afka ka keenid. *ld aburi*.

uburin *m.f.db eeg* uburi. *ld aburin*.

ubxaysad *m.l ld* ubaxaysasho.

ubxaysasho *m.f.db ld* ubaxaysasho.

ubxaysi *m.l ld* ubaxaysasho.

ubxayso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld ubaxayso*.

ubxi *f.mg2* (-iyay, -isay) Ubax yeelasho (geed).

ubxin *m.f.db eeg* ubxi. *ld ubxis*.

ubxis *m.l ld* ubxin.

ubxoobid *m.db ld* ubaxoobid.

ubxow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) *ld ubaxow*.

udaabtahays *m.db* Geed geedaha sabuulka leh ka mid ah; gowracato. *ld ugaabdays*.

udgi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax caraf u yeelid. *ld udgoonee*.

udgid *m.f.db eeg* udug².

udgin *m.f.db eeg* udgi. *ld udgoonayn*.

udgoon¹ *m.l* 1. Ur la jeclaysi oo carfoon. 2. Waxyaba lo shito ama lays marsho oo carfoon; udug.

udgoon² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax ur la jeclaysi leh ahaansho.

udgoonaan *m.f.db eeg* udgoon². *ld udgoonaansho*.

udgoonaansho *m.l ld* udgoonaan.

udgoonayn *m.db ld* udgin.

udgoonee *f.g2* (-neeyay, -neysay) *ld udgi*.

udgoonsad *m.l ld* udgoonsasho.

udgoonsasho *m.f.db eeg* udgoonso. *ld udgoonsad*.

udgoonso *f.mg3* (-saday, -satay) Udgoon isku shubid.

udo *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Saxaro. 2. Cudur geela dhabxanagga kaga dhaca.

udub *m.l (-dbo, m.)* 1. Tiir xooggan, farraarro leh oo dhismaha aqal soomaaliga lagu adkeeyo. 2. Tiirar badan oo meel wada yaal. 3. Summad geela lagu dhigo, qaab udub kor u jeeda ah leh oo meelo kala duwan looga dhigo; kabaal. 4. Dhigo.

udubcad *m.l* Qoys markaas aqal galay.

udubdhexaad *m.l (-do/-dyo, m.db)* Udub dheer oo aqlka dhexdiisa la suro si uu u adkeeyo dhismaha aqalka.

udubxoog *m.l (-gyo, m.db)* Labada udub oo irridda aqalka lagu dhiso midkood.

udug¹ *m.l* 1. Ur la jecleysto. 2. Wax ur la jecleysto leh oo la shito ama lays mariyo.

udug² *f.mg1 (-dgay, -dugtay)* Wax caraf la jeclaysko yeelasho.

udullub¹ *m.l* Socod cagajiid ah oo ay sameeyaan dad jirro, caro iwm hayso.

udullub² *f.mg1 (-bay, -btay)* Qof jirro, caro iwm la cagajiid.

udullubi *fg2 (-iyay, -isay)* Nafley jirran si tartib ah u wadid.

udullubid *m.f.db eeg udullub²*.

udullubin *m.f.db eeg udullubi. ld udullubis.*

udullubis *m.l ld udullubin.*

uduuf *m.db* Gufar; qashin.

uduufaa *m.l.kh* 1. Neef yar (siiba nayl) oo caato ah. 2. Cunug yar oo caato ah.

uduufo *m.db* Wax kasta intiisa liidata.

uf¹ *m.db* Faddare; qurun.

uf² *e.d* Eray la dhaho kolka ur qurmuun la dareemo.

ufaayow *m.l.kh* Cudur raagay.

ufo *m.db (-ooyin, m.)* Dabaysha roobka ka soo horreysa.

ufoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* 1. Ka siqasho; ka yaqyaqsasho. 2. Ka u.: wax ka tanaasulid ama ka fogaanshoo.

ufood *m.f.eeg ufoo.*

ufuq *m.l (-qyo, m.db) (juqr.)* Xarriiqaa lagu sheegi karo inay wareegsantahay oo xadeysa aragga eegaha, kaas oo ah dhulka dushiisa ama badda dusheeda, meesha dhulka ama baddu ay u muuqdaan inay cirka kula kulmaan. Ogaanta ufuqu waxay ku xirantahay joogga eegaha.

ug *fg1 (-gay, -gtay)* Ku u.: wax dab ku qallajin.

ugaabdays *m.db ld udaabtahays.*

ugaadhsade *m.l (-dayaal, m.l/db)* Xayawan u ugaadhasada xayawaannada kale cunto ahaan.

ugaar¹ *m.db.u* Nafley banjoog ah oo hilbkeeda la cuno sida biciidka, deerada, iwm.

ugaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Ugaar dilasho (qof). *ld ugaarso.*

ugaarasho *m.f.db eeg ugaarso. ld ugaarsasho, ugaarsi.*

ugaareyn *m.f.db eeg ugaaree.*

ugaaree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Dabjoob in ay ugaar noqoto gayeysiin.

ugaarid *m.f.db eeg ugaar².*

ugaaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* *ld ugaarso.*

ugaaroobid *m.f.db eeg ugaarow.*

ugaarow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Ugaar noqoshoo.

ugaarsad *m.l ld ugaarasho.*

ugaarsasho *m.db eeg ugaarso. ld ugaarasho.*

ugaarsato *m.db.u* Dad ugaarta ugaarsada.

ugaarsi *m.l ld ugaarasho.*

ugaarso *f.g3 (-saday, -satay)* Ugaar doonasho. *ld ugaaro.*

ugaas *m.l* Nin tol madaxnimadiisa loo caleemasaaaray.

ugaasee *f.g2 (-seeyay, -seysay)* Qof ugaas (is)ka dhigid.

ugaaseyn *m.f.db eeg ugaasee.*

ugaasnimo *m.db* Ugaas ahaansho.

ugan *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Weel wax dab lagu qallajiyey ahaansho.

ugar¹ *m.l* 1. Inan. 2. Harag xoolaad oo la idiomay.

ugar² *m.db (-ro, m.)* Kiish ama boorso harag ka samaysan.

ugax¹ *m.db.u (-gxaan, m.db)* 1. Shay kakoonsan, qolof adag oo ay dhasho nasleyda inta aan naasleyda ahayn, oo uu ku jiro abuurka ilmaha iyo nafaqadii korin lahayd; ukun. 2. Unug dheddig oo ka soo go'a ugxiyaha naasleyda dheddig oo marka uu bacrimiyo unugmaniga labi ilmo ka abuurmaan.

ugax² *m.db (ugxanno, m.db) (baay.)* Unug taran oo qaangadh ah oo laga helo xayawaanka dheddig, kaasi oo uu saarood ugxsiduhu.

ugaxlay *m.db (c.nafl.)* Xubinta taranka ee ugu muhiimsan xagga dheddigga oo soo saarta unug-ukumeed iyo hormoonnada istroojinka kaltan toosan kaddib markii ay ku dhacaan hormoonnada goonadotroofin loo yaqaan oo laga siidaayo qoqobka hore ee qanjirdhiqa bitiwariga waxa jira laba ugxeeye oo ku yaal qaybta hoose ee uurkjirtada, labada dhinac ee ilmosidaha.

ugbaad *m.l* 1. Dhir roob ku da'ay oo baxday oo aan cidi daaqin. 2. Dhul welii ugub ah.

ugbaadsasho *m.f.db eeg ugbaadso. ld ugbaadsi.*

ugbaadsi *m.l ld ugbaadsasho.*

ugbaadso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Qof ugbaad doonasho.	ujeeddo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> 1. Macnaha looga danleeyahay hadal, fal, hadaf iwm. 2. Dulucda qoraal rasmi ah ama dood. <i>ld ulajeeddo.</i>
ugbaan <i>m.f.dh eeg ugub².</i> <i>ld ugbaansho.</i>	ujro <i>m.dh</i> Lacag ama wax kale oo qiimo leh oo shaqo la qabtay lagu bixiyo ama laga qaato. <i>ld ujuuro.</i>
ugbaansho <i>m.l/dh ld ugbaan.</i>	ujuuro <i>m.dh ld ujro.</i>
ugeyb <i>m.l</i> Riyaha intooda jirta sannad ka kor dhalmara aan gaarin.	ukun <i>m.dh.u (-umo, m.l)</i> Shay kakoonsan, qolof adag oo ay dhasho nafleyda inta aan naasleyda ahayn, oo uu ku jiro abuurkii ilmaha iyo nafaqadii korin lahayd.
ugid <i>m.f.dh eeg ug.</i>	ul <i>m.dh (-lo, m.l)</i> 1. <i>(-lo, m.l)</i> Qori dhuubar, geedaha laga goosto oo loo qaato in laysku daafaco ama xoolaha lagu raaco. 2. Lo' tiradeedu boqol (100) gaartay. 3. Tiro lo' ah oo gaar isula soofta.
ugnaan <i>m.f.dh eeg ugan.</i> <i>ld ugnaansho.</i>	ulaaxi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Sida neef caato ah oo biyo ka dhergey uu u socdo, u socosho.
ugnaansho <i>m.l/dh ld ugnaan.</i>	ulaaxin <i>m.f.dh eeg ulaaxi.</i> <i>ld ulaaxis.</i>
ugu hooseeye¹ <i>m.l</i> Qiimaha ugu yar ama ugu hooseeya.	ulaaxis <i>m.l ld ulaaxin.</i>
ugub¹ <i>m.l.kh</i> 1. Dhul dihin oo aan weli laga xoojin; cusayb. 2. Naflay dheddig oo aan weli curan.	ulajeeddo <i>m.dh ld ujeeddo.</i>
ugub² <i>f.mg4 (-gbaa, -gbayd)</i> Wax aan weli curan ahaansho.	ulakac <i>m.l/fk</i> Samaynta fal kas iyo ogaal loo sameeyo.
ugubi <i>m.dh</i> Shimbir yar oo midabkeeda bey ah oo dhulka uun ku socota.	ulayn <i>m.f.dh eeg ulee.</i> <i>ld ulays.</i>
ugubnimo <i>m.dh</i> Ugub ahaansho.	ulays <i>m.l ld ulayn.</i>
uguf <i>m.l (-fyo, m.dh)</i> Sabuul meseggo, oo qaaday cudur ama biyo la'aan heshay awgeed, oo aan yeelan badar fiican.	ulaysi-dagiiran <i>m.l</i> Waddo halka ay ka billaabansaya u ballaaran, halka ay ku dhammaanaysana u cirriyoon oo dagiirranka lagu soo qumiyo si ay ugu ururaan edegga. Mur-dagiran.
ugufaa <i>m.l</i> Dibi laba jir ah.	ulee <i>f.g2 (-leeyay, -laysay)</i> Wax ul la dhicid.
ugu-hooseeye² <i>m.l (-yayaal, m.l/dh)</i> (xis.) Bar ku taalla garaaf fansaar taas oo leh qiimaha ugu hooseeya ee ku dhex jira gaalis. Haddii fansaarku yahay xood si joogta ah isu haysta, u hooseeyaha fansaarku waa bar noqod; taas oo ah tiirada taabatha marka loo eego xoodka ay si joogto ah isaga beddesho min togane ilaa tabane iyada oo maraysa eber.	uleex <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Aayar u socosho.
ugunji <i>m.l</i> Liin, bambeelmo.	uleexid <i>m.f.dh eeg uleex.</i>
ugxaan <i>m.dh.w eeg ugax¹.</i>	ulootamid <i>m.dh ld ultamid.</i>
ugxanayn <i>m.dh (baay.)</i> Sii daynta ugxpanta ka timaada ugxsandidha. Unug ugxneedka ku dhex koraya goonkiisa wuxuu tegaa ugxsandidha dushiisa; marka uu qaangaadho waxa laga soo daayaa goonka iyada oo lagu sii daynayo moqorka jidhka, halkaas oo laga gudbiyo marin ubxaneedka.	ulootan¹ <i>m.l ld ultamid.</i>
ugxandhalid <i>m.dh (baay.)</i> Taran ugxpanta bacrinsani ay ku korto kuna dillaacdoo marin ugxneedka hooyada.	ulootan² <i>f.mg1 (-amay, -antay)</i> <i>ld ultan².</i>
ugxanside <i>m.l (-dayaal, m.l/dh)</i> 1. <i>(c.naf.)</i> Organka taranka ee dheddigga xayawaanka kaas oo soo saara ugxpanta. 2. <i>(bot.)</i> Salka hulan ee kaarbalka ubaxa, kaas oo ka kooban hal ama in ka badan oo ugxn side yare. Bacriminta kaddib, derbiga ugxsandidhu wuxuu u koraa xagga midhaha isaagoo daboolaya iniiyaha.	ultamid <i>m.f.dh eeg ultan².</i> <i>ld ulootamid,</i> <i>ulootan¹, ultan¹.</i>
ugxanside-yare <i>m.l (-rayaal, m.l/dh)</i> <i>(bot.)</i> Qayba organnada taranka dheddigga ee iniiyaha geedka, taas oo ka kooban bu'da, kiish uurjiif iyo lakab ugxneedya.	ultan¹ <i>m.l ld ultamid.</i>
	ultan² <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Laba qof ama ka badan cayaar ulo yaryar laysla dhacayo ku tartamid. <i>ld ulootan².</i>
	ultansii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Laba qof ama ka badan ula yaryar oo laysla dhaco ku tartansiin (ciyaar).
	ultansiin <i>m.f.dh eeg ultansii.</i> <i>ld ultansiis.</i>
	ultansiis <i>m.l ld ultansiis.</i>
	uluufaad <i>m.l.t</i> Tiro kumanyaal gaarta.
	umaad¹ <i>m.l</i> Geeri, mawd, dhimasho.
	umaad² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Nafley dhimasho.
	umaadad <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Si hanti loo unko wax meel dhigid. <i>ld amaamud.</i>
	umaadid <i>m.f.dh eeg umaad².</i>
	umaamad <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Maal aruursasho.

umaamadan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) *ld*
amaamudan.
umaamade *m.l ld* amaamude.
umaamadid *m.f.dh eeg* umaamad. *ld*
amaamudid.
umaamudnaan *m.dh ld* amaamuudnaan.
umaamudnaansho *m.ll/dh ld* amaamudnaan.
uma¹ *m./Caro ciilqab ah.*
umal² *f.mg1* (-mlay, -mashay; -mli) Caro
ciilqab leh dareemid. *ld umashoo.*
umashoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qof
dareema caro ciilqab ah noqosho. *ld umal².*
umashood *m.f.l ld umlid.*
umlid *m.f.dh eeg umal².* *ld umashood.*
ummaag *m.dh* Xirmo ah cawska rarada laga
sameeyo.
ummad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Dad meel wada
deggan oo dhaqan iyo dhaqaale wadaag ah.
2. Dad.
ummadnimo *m.dh* Ummad ahaansho.
ummi *m.l.kh* U. ah: qof aan wax qori karin
waxna akhrin karin.
umminnimo *m.dh* Ummyi ahaansho.
ummiya *m.db* Shareero.
ummu¹ *m.db* (-lo, *m.l*) Qof dumar ah oo
kolkaas ilmo dhashay.
ummul² *f.mg1* (-ulay, -ushay) Ilmo uur ku
jiray dhalid.
ummuladdoox *m.l* (-xyo, *m.dh*) 1. Dilaa aan
cidna u nixin oo wuxuu arkaba dila.
2. Colaad aan cidna la reebin.
ummulbax¹ *m.l* Dhammaadka afartanka casho
ee ugu dambeeya kolka ay hooyadu
ummusho.
ummulbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi)
Afartanka casho ee ummusha lagu jiray
dhammaysasho.
ummulbixi *fg2* (-iyay, -isay) Hooyo dhashay,
intay afartanka casho ee ummusha ka
dhammaysanayo u adeegid; nafaqgayn.
ummulbixid *m.f.dh eeg* ummulbax².
ummulbixin *m.f.dh eeg* ummulbixi.
ummuli *fg2* (-iyay, -isay) Ilmo ka dhalin.
ummulid *m.f.dh eeg* ummul².
ummulin *m.f.dh eeg* ummuli. *ld ummulis.*
ummulis *m.l ld* ummulin.
ummuliso *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Haweeney
aqoon u leh sida loo dhaliyo naagaha.
ummuliye *m.l* (-yayaal, *m.ll/dh*) Nin yaqaan
sida loo dhaliyo ummuliyo haweenka
ummulaya.
ummulow *m.l* Cudur ku dhaca dumarka
ummula.
ummulraac¹ *m.l* Geerida ku timaada
haweeney ummulaysa ama ummushay.

ummulraac² *f.mg1* (-cay, -cday) Haweeney
ummushay dhimasho. *ld ummulraaco.*
ummulraacasho *m.dh ld* ummulraacid.
ummulraacid *m.f.dh eeg* ummulraac².
ummulraaco *f.mg3* (-cday, -catay) *ld*
ummulraac².
ummuur *m.dh ld* ammuur².
ummuuraysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld*
ammuureysan.
ummuuraysnaan *m.dh ld* ammuureysnaan.
ummuuraysnaansho *m.ll/dh* *ld*
ammuureysnaansho.
uneexo *m.dh ld* aneexo.
unfaxyee *f.mg2* (-yeeyay, -yeysay) Neef ari ah
unfaxyo keenid.
unfaxyeyn *m.f.dh eeg* unfaxyee.
unfaxyo *m.dh* Dhiig ka yimaada neef ari ah oo
bilihi ugu horreyyay dhiciyay.
unfo *m.dh* Qarandi, saddexsulley.
unkad *m.l ld* unkasho.
unkamid *m.f.dh eeg* unkan¹.
unkan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax la
unkay noqosho.
unkan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la unka
ahaansho.
unkanaan *m.f.dh eeg* unkan². *ld unkanaansho.*
unkanaansho *m.ll/dh ld* unkanaan.
unkasho *m.f.dh eeg* unko. *ld unkad.*
unkid *m.f.dh eeg* unug².
unko *fg3* (-kaday, -katay) Weel toliddiisa
ama caw, harrar iwm falkintooda billaabid.
unkod *m.l ld* onkod¹.
unsar *m.l* Wasakh yar oo ku jirta weel hoore
ku jira salkiisa. *ld usar.*
untiye *m.l ld* yibir.
unug¹ *m.l* (-gyo, *m.dh*) Wax aan hore u jirin
oo la curinayo, bilawga ugu horreyya.
unug² *m.l* (-gyo, *m.dh*) (baay) Halbeegga salka
nolosha ee maatar iyo tamarina ka soo
uunmaan, ku beddelmaan, ku kaydsaman,
kuna isticmaal galaan. Unug kastaa wuxuu
ka koobanyahay walxo cufan oo borotiin ah
(borotobalaasam), kuwaas oo u meesiyoobey
walax xab oo kale ah (saytobalaasam) iyo bu',
kaas oo ay ku jirto DNA.
unug³ *f.g1* (-nkay, -nugday; -nki) Unug
samayn.
unug-dareen-dhaqaaq *m.l* (-gyo ..., *m.dh*)
(*c.naf1*) Unug ama organ soo saara jawaab
fisiyoolojyiyeed marka uu nashaad iyo guyo
dareen wade. Tus. "Muruqyada iyo
qanjidhada".
unug-dareen-wade *m.l* (-dayaal, *m.ll/dh*)
(*c.naf1*) Unug dheeraaday oo faracyo leh,
kaasi oo ah halbeegga aasaaska u ah

- habdhiska dareenwadka, gaarna u ah gudbinta gujooyinka.
- unugga cad ee dhiingga** *m.l eeg liyuukoosayt.*
- unugga Daaniyal** *m.l (fis.)* Unug aasaasi ah (sida unugga foot), xoog danab wadihiisuna yahay 1.08 V, lehna qotino maar (+) iyo naxaas ah (-). Unuggan waxa uu leeyahay gudbiye naxaro saltaytaah iyo milanka maar saltay oo kahortaga daahneefeed ka dhaca unugga.
- unug-gudeed** *m.l (-dyo, m.db) (c.nafl.)* Unugyada inta u dhaxaysa.
- unug-maskaxedka dhaqaaqa** *m.l (c.nafl.)* Unugyada sameeya mareennada u dhaxeyya maskaxda iyo xubinta dhaqaaqa, (muruqa, lafaha) midkood.
- unug-waailid** *m.l (-gyo ..., m.db) (c.nafl.)* Unugga ay ka soo farcamaan ama ka samaysmaan unugyada kale marka qaybsanka unugga dhaco.
- unugyada dhiingga ee cas cas** *m.db eeg iritaroosayt.*
- unugyo badane** *m.l.u (-nayaal, m.db)* Noole ka kooban unugyo badan.
- ununush** *m.l.u* Waxaruhu marka ay geedo daaqidda bilaabaan.
- unuun** *m.l* 1. Madax; kur. 2. Geed faalala oo qaraha u eg oo bixiya miro dacarta ka sii kharaar oo laysku dhaweyyo.
- unuungoo** *f.g2 (-ooyay, -oysay)* Nafley madaxa ka jarid.
- unuungoyn** *m.f.db eeg unuungoo.*
- unuunuf** *m.l* Af-ku-urursiga cunta yar oo dhulka daadsan afka lagu uruursado. *ld anaanuf¹*
- unuunuf²** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Nafley cunto yar oo dhulka ku daadsan uruursasho. *ld anaanuf².*
- unuunufid** *m.f.db eeg unuunuf². ld anaanufid.*
- uq** *m.db ld cuq.*
- ur¹** *m.l (-rar, m.l)* 1. Wax sanku jecleysto ama necbaysto ee uu dareemo. 2. Quran.
- ur²** *m.db* 1. Dabay lixdii bilood doc ka timaadda; necaw; dabayl. 2. Dhanka dabayshu ka dhacayso. 3. *ld ur¹.*
- ur³** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Ur qurmuun yeelasho. 2. U u.: wax nicid. 3. U u.: wax ur qurmuun leh dareemid.
- uraa** *m.l* Geed-quwaax ur sillan oo aad u lifaaqoon leh: ur cayayaanka iyo bahal-hoosaadka lagu laayo.
- uraad** *m.db* Saaca iyo waxtarka daaqua leeyahay. *ld urshi.*
- urdhac** *m.l* Jihad daabayshu u socoto. *ld urdhicid.*
- urdhicid** *m.db ld urdhac.*
- urduf** *m.l (-fyo, m.db)* Wax tabar daran oo aan muuqaalkisu fiicnayn.
- ureed** *m.l (-dyo, m.db) (baay.)* Dareenka urta ama dariiqadda wax lagu uriyo; tani oo lagu helo qaabilayaasha urta ama qaabilayaasha ku jira organnada ureed, sida sinka, kuwaas oo xasasi u ah hawada ama kiimikooyinka ka dhasha biyaha. Nashaadinta qaabilayaashaasi waxay sababtaa inay u gudbiso wararka maskaxda iyaga oo siii maraya dariiqa dareen wadaha ureed.
- urgumo** *m.db* Uurkuhayn; cadaawad.
- urgun** *m.l (-unno, m.db)* Hoore adkaaday oo weel salkisa ku haray, gufar.
- uri** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax urkooda dareemid. 2. Wax qurmin. Tus. "Kallunkii bakhtivey baddii buu uriyey".
- urid** *m.f.db eeg ur³.*
- urin** *m.f.db eeg uri.*
- uris** *m.l* Cudur carruurta ka ballaariya madaxa.
- uriso** *m.db* Wax loo akhriyo in laysku nacsiyo laba qof oo israbta ama is jecel.
- urre** *m.l* Aboorka kiisa labka.
- ursad** *m.db* 1. Cudur ku dhaca eyga iyo naasleyda la bahda ah oo ay calaamo u tahay biyonid iyo laystaannimo. 2. *ld ursasho.*
- ursamo** *m.db* Dabayshu xagga ay u dhacayso.
- ursasho** *m.f.db eeg ursuo. ld ursad, ursi.*
- ursato** *m.db* Cayayaanka jaad ka mid ah oo doorshaanka ka sii yaryar kana fudfudud oo aan wax qaniiniin.
- urshi** *m.db ld uraad.*
- ursi** *m.l ld ursasho.*
- ursii** *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* 1. Wax ur leh ciid sinka u saarid. 2. U ursii: nafley wax nacsiin.
- ursiin** *m.f.db eeg ursii.*
- urso** *f.g3 (-saday, -satay)* Wax ur leh sinka saarasho.
- uruf** *m.l* U. ah: qof jin yar oo gaaban.
- urug** *m.db* Cudur dadka, xoolaha iyo shimbiraha ku dhaca oo sambabada waxyeeleeya oo xummad badan iyo qufac leh; qaaxo; feero.
- urugo** *m.db* Uurkutaallo; tiiraanyo; caloolxumo.
- urugoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Tiiraanyo dareemid.
- urugood** *m.f.eeg urugoo.*
- urun** *m.l* Xarig dhuuban, dun ka samaysan oo wiilasha yaryar dhexda loogu xiro kaddib marka la gardaadiyo.
- urur shaqaale** *m.l (-rro ..., m.db) (taar.)* Urur mataala xoogsatada, rabo in uu wax ka

baddelo xaaladda nolosha, mushaarada iyo lacaga.

urur¹ *m.l (-rro, m.db)* 1. Seddax horimood oo ciidan ah. 2. Dad aragti siyaasadeed ku midoobay. 3. Tiro isku wax ka hadlaysa oo is buuxinaysa.

urur² *m.l (-rro, m.db)* 1. (*kiim.*) Marka la eego tusaha falgalka curiyayaasha, waa tax curiyayaal ah oo kiimika ahaan isu'eg lehna ratibaad elektaeroonikaad oo isu'eg. Ururku waa curiyayaasha joog u taxan ku wada jira ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Marka la eego kiimikada orgaanikada ah, waa atam ama koox atamyo ah oo xukuma astamaha gaarka ah ee molikiyuulada ku wada jira bah gaar ah. 2. (*kiim.*) Úrurinta walxo nooc kasta leh. Walxaha sameeya urur waxa lagu magacabaa kutirsanyaasha ama xubnaha urur.

urur³ *m.db* Xiddigo dhawr ah oo meel isugu yimaada oo isla socda.

urur⁴ *f.mg1 (-ray, -rtay)* Nafley tiro badan meel isugu imaan sho. *ld urursan¹.*

ururi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax meel isugu keenid. 2. U tu: kaalmo cid la siinayo dad kala duwan uga qaadid. *ld aruuri.*

ururid *m.f.db eeg urur³.* *ld aruurid.*

ururin *m.f.db eeg ururi.* *ld aruurin, ururis.*

ururis *m.l ld aruurin, ururin.*

Ururkii Qaramada *m.l* Urur la sameeyey dagaalkii adduunka ee kowaad kaddib, kasoo loo dhisay horumarinta Iskaashiga caalamiga iyo ka hortagga dagaal, wuxuuna burburiyey dagaalkii II ee Adduunka.

urursamid *m.f.db ld ururid.*

urursan¹ *f.mg1 (-amay, -antay)* Wax la ururiyay noqosh. *ld urur⁴.*

urursan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax la ururiyey ahaansho. 2. Wax aan kala daadsanayn ahaansho.

urursanaan *m.db eeg urursan².* *ld aruursanaan.*

urursanaansho *m.l/dh ld aruursanaan.*

urursasho *m.f.db eeg ururso.* *ld aruursasho.*

ururso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax kala firirsan meel isugu keensasho. *ld aruурso.*

uruuri *f.mg1 (ray, -rtay)* *ld aruuur².*

uruuri *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld aruuri.*

uruurid *m.db ld aruurid.*

uruurin *m.db ld aruurin.*

uruuris *m.l ld aruurin.*

uruursad *m.l ld aruursasho.*

uruursan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld aruursan.*

uruursanaan *m.db ld aruursanaan.*

uruursanaansho *m.l/dh ld aruursanaan.*

uruursasho *m.db ld aruursasho.*

uruurso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld aruurso.*

us *e.d Aamus!*

esar *m.l ld unsar.*

usduurad *m.db ld usduuro.*

usduuro *m.db (-ooyin, m.l)* Dhacdo taariikheed oo sooyaal ah, oo wax laga beddelay qaabkeeda hore. *ld asduurad, usduurad.*

uskag *m.l* Wasakh ku taal jir dad ama dhar. *ld uskug.*

uskagayn *m.f.db eeg uskagee.*

uskagee *f.g2 (-geeyay, -gaysay)* Wax uskag u yeelid.

uskag-galeen *m.l* Jir dad meesha wasakh qabatinka leh.

uskagoobid *m.f.db eeg uskagow.*

uskagow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Uskag yeelasho.

uskug *m.l ld uskag.*

ustaad *m.l (-dyo, m.db)* Macallin; bare. *ld astaad.*

usur *m.l (-rro, m.db)* Dhul jiq ah oo aan la mari karin.

utun *m.db* Godob weyn; aano.

uu¹ *mu.dhmy* Magacuyaal tilmaamaya qofka saddexaad ee kelida lab ah (kan laga hadlayo). Tus. "Wuxuu rabaa inuu wax ka barto"

uu² *e.d* Erey dareen oo tilmaamaya wax kedo ah ama wax naxdin ah, iwm.

uub *m.db (-bo, m.l)* 1. Carun ka yimaad xubinta taranka ee nafley dhashay. 2. (-bo, m.l) God dhuuban oo hoos u dheer.

uubatee *f.mg2 (-teeyay, -teysay)* 1. Sida uubatada u ciyid. 2. Qaylo dheer cid maqashiin.

uubateyn *m.f.db eeg uubatee.*

uubato *m.db.u (-ooyin, m.l)* 1. Bahal eeyga u eg: yey; yeey; uuley. 2. Qaylo dheer.

uubo *m.db ld uub.*

uud *m.l* Daaq; caws.

uufannaa *m.l ld uufannays.*

uufannays *m.l* 1. U. ah: maroodi markaa dhashay ama beriyo jiray. 2. (*m.l.u*) U. ah: dad aan meel loogu hagaago lahayn. *ld uufannaa.*

uugaabid *m.f.db eeg uugaw².*

uugaabo *m.db* Qaylo kicin iyo tirtarsi leh oo dad loo jeediyo; guubaabo.

uugaami *f.g2 (-iyay, -isay)* Geel in uu uugaan sameeyo ku kallifid.

uugaamid *m.f.db eeg uugaan².*

uugaamin *m.f.db eeg uugaami.* *ld uugaamis.*

uugaamis *m.l ld uugaamin.*

uugaamo *m.db ld uugaan.*

uugaan¹ <i>m.l</i> 1. (<i>m.l.u</i>) Daruuro cokan. 2. Yabaq, buuq. <i>ld uugaamo.</i>	uumitee <i>f.g2</i> (-tgeeyay, -teyay) Hilib uomito ka dhigid.
uugaan² <i>f.mg1</i> (-aamay, -aantay; -aami) 1. Daruuro cukan cir ku dedmid. 2. Yabcqid; buuqid.	uumiteyn <i>m.f.dh eeg</i> uomitee.
uugaw¹ <i>m.l</i> Uugaan.	uumito <i>m.dh</i> Hilib uumi kulul lagu bisleeyey.
uugaw² <i>f.mg1</i> (-way, -wday) Uugaan samayn (geel).	uumo <i>f.g3</i> (uuntay, uumatay) Ilaah wax abuurasho.
uugo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Dhawaqaq wiilka geela jiraa sameeyo markuu rabo inuu isu ururiyo. <i>ld uujo.</i>	uun¹ <i>m.l</i> 1. Wax kastoo Alle uomay. 2. Uumi.
uuij <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Uugaan ka keenid (geel).	uun² <i>f.g1</i> (uumay, uuntay; uumi) Eebbe wax abuurrid.
uujin <i>m.f.dh eeg</i> uuji. <i>ld uujis.</i>	uun³ <i>fk.</i> 1. Keliya. Tus. "Carruurta uun caanaha sii". 2. Mid kastaba ha ahaadee. Tus. "Nin uun weyddii". 3. Mid aan cayinnayn, mid aan la garanayn. Tus. "Wil uun baa noo sheegay".
uujis <i>m.l ld uujin, uugaw¹.</i>	uunmid <i>m.f.dh eeg</i> uuman ² .
uujo <i>m.dh ld uugo.</i>	uunnaan <i>m.f.dh eeg</i> uuman ³ . <i>ld uunnaansho.</i>
uulayn <i>m.f.dh eeg</i> uulee.	uunnaansho <i>m.l/dh ld uunnaan.</i>
uulee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Qaylo dheer samayn.	uunrays <i>m.l</i> Dabagaalle; tukulush.
uuley <i>m.dh</i> Yeey, uubato.	uunsad <i>m.l ld uunsasho.</i>
uuman¹ <i>m.l</i> 1. Jin, rooxaan. 2. <i>ld uun¹.</i>	uunsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Wax uunsi lagu shiday ahaansho. 2. Wax la uomiyey ahaansho.
uuman² <i>f.mg1</i> (uunmay, uumantay; uunmi) Wax la abuuray noqosho.	uunsanaan <i>m.f.dh eeg</i> uunsan. <i>ld unsanaansho.</i>
uuman³ <i>f.mg4</i> (uunnaa, uunnayd) Wax la abuuray ahaansho.	uunsanaansho <i>m.l/dh ld uunsanaan.</i>
uumasho <i>m.f.dh eeg</i> uumo.	uunasho <i>m.f.dh eeg</i> uunso.
uumi saarid <i>m.dh</i> (<i>bot.</i>) Biyo lunka dhirta kaas oo ay ku sii daayaan gibilkha. Biyo lunku badanaa wuxuu ka dhacaa caleemaha iyaga oo ka baxaya daloolada istomaataha, kaasi oo shaqadiisa ugu weyni tahay isdhaafsiga neefaha.	uunsi <i>m.l</i> Walxo laysku dardaray oo laysku kariyey, udgoon oo loo qijiyo in lagu carfiyo jir, dhar ama meel; khumkhum. <i>ld uunsasho.</i>
uumi¹ <i>m.l</i> 1. Humri kulul. 2. Kul; diirimaad.	uunso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Uunsi shidasho.
uumi² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dab ku diirin.	uur <i>m.l</i> 1. Inta u dhaxaysa bogga miskaha iyo laba kelliyyod waxa ku jira: beerka, caloosha, xiidmaha iwm. 2. Ilma galeenka cunuggu ku jira kolka uu dusha ka muuqdo oo calool weyn u ekaado. 3. Laabta.
uumibax¹ <i>m.dh</i> (-xyo, <i>m.dh</i>) 1. (<i>fiis.</i>) Isbedelka wejiga hoorku ku noqdo neef ama uumi. Uumibixinta waxay ku dhici kartaa heerkul kasta, dhakhsaheeduna wuxuu la kordhaa heerkulka. 2. (<i>fiis.</i>) Dariiqadda walaxi isaga beddesho dareere isuguna beddesho heerka uomiga ama biyaha hawada ku jira.	uurayn <i>m.f.dh eeg</i> uree.
uumibax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) Hoore la kululeeyey qiiq bixid.	uuraysasho <i>m.f.dh eeg</i> uurayso.
uumibixid <i>m.f.dh eeg</i> uomibax ² .	uurayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Uur yeelasho.
uumibiyood <i>m.l</i> Hoore la kululeeyey qiiq ka baxay oo qabow taabtay awgiis biyo isu beddeley.	uurbays <i>m.dh</i> (-syo, <i>m.l</i>) Xirmo qaad ah oo ka kooban dhawi laamood.
uumid <i>m.f.dh eeg</i> uun ² .	uurdhagax <i>m.l</i> Qare adag oo aan la jebin karin.
uumihoorow <i>m.l</i> (<i>fiis.</i>) Isbeddelka uumi ama neef ay ku noqoto hoor. Weji-gaddoonkaasi waxa wehesha kul baxa.	uurdhagaxoobid <i>m.f.dh eeg</i> uurdhagaxow.
uumin <i>m.f.dh eeg</i> uumi. <i>ld uumis.</i>	uurdhagaxow <i>f.mg1</i> (-xoobay, -xowday) Uurdhagax noqosho (qare).
uumis <i>m.l ld uumin.</i>	uurdoox <i>m.l</i> Cunugga aan sida caadiga ah u dhalane bogga hooyadiisa laga soo saaray; bogdoox.
	uuree <i>f.g/mg2</i> (-reeyay, -raysay) 1. Uur u yeelid (siiba naag aan la qabin). 2. Uuro kicin.
	uurgubyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Tiiraanyo aad ah dareemid.
	uurgubyood <i>m.f.l eeg</i> uurgubyoo.

uurjiif¹ *m.l (-fyo, m.dh)* Ilmaha weli uurka ku jira.

uurjiif² *m.l (-fyo, m.dh)* (*baay.*) Heerka ugu horreeya ee koritaanka xayaawaanka, laga soo bilaabo marka ugxanta bacrintay ay bilowdo inay qaybsanto, iyada oo ku jirta organnada taranka ee hooyada ilaa ay ka dillaacayso ama ka dhalanayso.

uurkoole *m.l* Magac ay caan ku yihiin herinta ugaarsatada ah, wuxuna tilmaamaya in ay yihiin isku uur oo aanay wax kala qarsan.

uurkubaalle *m.l.kh (-layaal, m.l/dh)* 1. Qof hibo loo siyey in uu ogaado waxa dhici doona. 2. Faras ama nin aad u dheeereya.

uurkucirroole *m.l (-layaal, m.l/dh)* Nin xaakiim ah ama waayoaragnimo dheeraad ah leh.

uurkuhar *m.l.kh* Ilmo aabiihiis dhintay iyagoo uurka ku jira.

uurkujir *m.dh* Inta uurka ku jirta, sida: beerka, kelyaha, caloosha iwm; uusley.

uurkummaanle *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof waxgaradnimo iyo caqli badan leh oo la moodo in uu la socdo waxa qofka la hadlayaa ku fekerayo.

uurkuqaad *m.l* Illaabi waayidda la illaabi waayo wax lays yeelay. *ld* **uurkusiddo**.

uurkusiddo *m.dh* Utun iyo ciil uurka ku raaga.

uurkutaallaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax uirkutaallo hayso ahaansho.

uurkutaallaysnaan *m.f.dh eeg* uirkutaallaysan. *ld* **uurkutaallaysnaansho**.

uurkutaallaysnaansho *m.l/dh* *ld* **uurkutaallaysnaan**.

uurkutaallo *m.dh* Dareen iyo uirkumo gocasho ku dheehan tahay leh.

uurkutaalloo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Uirkutaallo dareemid.

uurkutaallood *m.f.l eeg* uirkutaalloo.

uurmaran *m.dh* Naasley aan uirkeeda ilmo ku jirin.

uuro *m.dh* 1. Boor ama qiiq madow oo kacsan. 2. Biyo dhoobo ku qasantahay oo aad u calawsan. 3. Midab xooluhu yeeshaan oo madow, guduud iyo cawl isugu dhafan.

uuroobid *m.f.dh eeg* uurow.

uuroowid *m.l (baay.)* Xaalad uirqaadid, marka shahwada labku bacrimiso ukunta dheddigga dhuunta falloobiyo dhexdeda.

uurow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Uur qaadid ama yeelasho.

uurqaad *m.l.kh* U. ah: gaaridda neef dheddig uu gaaro da'u ku rimi karo; awrqaad. *ld* **awrqaad.**

uurrays *m.l* 1. Dabaggaalle. 2. Ubad geel ama dad oo diifeysan ama korriimmadii ka xumaatay.

uursamaan *m.f.dh eeg* uursan. *ld* **uursamaansho**.

uursamaansho *m.l/dh ld* **uursamaan**.

uursami *m.dh* Dabci wanaagsan oo qof leeyahay oo u diida in uu xumaan uurka ku hayo.

uursan *f.mg4 (-amaa, -amayd)* Qof uurfiyow ahaansho.

uurweynaad *m.l* Cudur dadka ku dhaca oo beeryarada barariya, uirkana weyneeyaa. *ld* **caloolweynad.**

uurxaad *m.l* Geednagaar dooxooyinka ka baxa oo xooluhu daaqaan.

uurxaaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Qof aan cidna xumaan qalbiga ugu hayn ahaansho.

uurxaarnaan *m.f.dh eeg* uirxaaran. *ld* **uurxaarnaansho**.

uurxaarnaansho *m.l/dh ld* **uurxaarnaan**.

uurxumaan *m.f.dh eeg* uirxun. *ld* **uurxumaansho**.

uurxumaansho *m.l/dh ld* **uurxumaan**.

uurxumi *m.dh ld* **uurxumi**.

uurxumo *m.dh* Dabci aan wanaagsanay oo qof leeyahay oo u diida in uu illaabo waxa loo geysto. *ld* **uurxumi**.

uurxun *f.mg4 (-xumaa, -xumayd)* Qof aan cidna sama ka filaneyn ahaansho.

uuryaal *m.l (-llo, m.dh)* 1. Xanuunka ay ummusu dareento marka ilmasidaheedu isku soo uruurayo. 2. (-llo, m.dh) Uurjiif. 3. Wax indhuhu aanay qaban karin.

uuryaro *m.dh* Uur aan caloosha ka muuqan wallacna dhaafay; bilayaro.

uus *m.l* Cunnada nafaqada laga baxay oo ku jirta caloosha iyo xiidmaha (xoolaha daaqa).

uuslaho *m.dh ld* **uusley**.

uusley *m.dh* Caloosha xoolo daaqa; uuskujir. *ld* **uuslaho**.

uusmiir¹ *m.l ld* **uusmiirid**.

uusmiir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Neef geel ah oo la qalay calooshiisa biyo ka miirid.

uusmiirad *m.l ld* **uusmiirasho**.

uusmiiran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay)* Wax la uusmiiray noqosh.

uusmiiran² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la uusmiiray ahaansho.

uusmiirasho *m.f.dh eeg* uusmiiro. *ld* **uusmiirad.**

uusmiirid *m.f.dh eeg* uusmiir². *ld* **uusmiir¹**.

uusmiirmid *m.f.dh eeg* uusmiiran¹.

uusmiirnaan *m.f.dh eeg* uusmiiran². *ld* **uusmiirnaansho**.

uusmiirnaansho *m.l/dh ld* **uusmiirnaan.**

uusmiiro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Neef geel ah oo la
qalay calooshiisa biyo ka miirasho.

uusxabaal *m.l (-llo, m.dh)* Qof tuug ah oo

ariga uu qasho hilibkiisa inta uu cuno
mooyaane inta kale qarsha.

uuyo *m.dh* Meesha sagaaradu saaladeeda ku
uruuriso.

uyaal *m.l* magacuyaal.

W

w (wa') *m.dh* Xarafka kow iyo labaatanaad ee alifba'da af soomaaliga waana shibbane.

waa¹ *qr.dd* Qurub lagu muujiyo waxa laga sheego yeelaha weerta. Tus. 'Cali waa yimid'; Ninkanu waa macallinka cusub ee dugsiga'.

waa² *fg1* (-aayay, -aayday; -aayi) 1. Wax helid la'aan. 2. La w.: yool aad tooganaysay riddadii. Garab la marid.

waa³ *m.l* (-aayo, m.l) 1. Maalinta gelinkeeda hore billaawgiisa; subax; arooryo. 2. Xilli; waqtii; jeer; goor.

waa⁴ *m.l* (-aayo, m.l) (*jool*) Mid ka mid ah qaybaha waaweyn ee taxanaha waqtiga jiyoolojiyeed (ee ka dambeeya kambiriyanka horreyyaha). Waaga, laf ahaantiisa waxaa loo kala aqoonsanyihiin saddex waa - aaliyo - soyik, mesosoyik iyo saynsoyik, kuwaas oo ku fidsan ilaa 6 (lix) milyan sano ee la soo dhaafay.

waab¹ *m.l* (-bad, m./**waab**, *m.dh*) 1. Dhis yar oo la harsado. 2. Dhis dadka buka la jiifiyo ama lagu daweeyo. 3. Hoose birta lagu tumo.

waab² *fg1* (-bay, -btay) Geed, dhisme aan hoos fiicanlahayn wax korka kaga dedid.

waabaay *m.dh* *ld* **waabaayo**.

waabaayayn *m.f.dh* *eeg* waabaayee.

waabaayaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la waabaayeeyey ahaansho.

waabaayaysnaan *m.f.dh* *eeg* waabaayaysan. *ld* **waabaayaysnaansho**.

waabaayaysnaansho *m.l/db* *ld* **waabaayaysnaan**.

waabaayee *fg2* (-yeeyay, -yaysay) 1. Nafley sumayn. 2. Waran, fallaar iwm waabaayo marin.

waabaayo *m.dh* Dhacaan laga helo geedka waabay oo haddii wax yar laga, cabbo ama si kale oogada u gaarana loo dhinto ama bukoodo; sun; mariid. *ld* **waabaay, waabay²**.

waabaayoobid *m.f.dh* *eeg* waabaayow.

waabaayow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi)

Dad, xoolo iwm wax waabaayo hayso noqosho.

waaban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la waabay ahaansho.

waabari *m.l* Kolka waagu dillaaco; arooryo; oog. *ld* **waabberi**.

waabariisasho *m.f.dh* *eeg* waabariiso. *ld* **waabberiiso**.

waabariisi *f.mg2* (-iiyay, -iisay) U w.: inta waagu ka dillaacayo cid ama wax u kaadin. *ld* **waabberiisi**.

waabariisiin *m.f.dh* *eeg* waabariisi. *ld* **waabberiisiin**.

waabariiso *f.mg3* (-stay, -satay) Wax meel waagu ugu baryid. *ld* **waabberiiso**.

waabasho *m.f.dh* *eeg* waabo.

waabay¹ *m.l* Geedka xididkiisa laga sameeyo waabaayada.

waabay² *m.dh* *ld* **waabaayo**.

waabberi *m.l* *ld* **waabari**, **waabberi**, **waaberi**.

waabberiisasho *m.f.dh* *ld* **waabariisasho**.

waabberiisi *f.mg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **waabariisi**.

waabberiisiin *m.f.dh* *ld* **waabariisiin**.

waabberiiso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld* **waabariiso**.

waaberi *m.l* *ld* **waabbari**.

waabi *fg2* (-iyay, -isay) 1. Cid ama wax socday hakin. 2. Wax dagaal u taagan ama u soo socda nabar uu la hakado ama uu ku gabbado u taagid; baacin.

waabid *m.f.dh* *eeg* waab².

waabin *m.f.dh* *eeg* waabi.

waabis *m.l* Xeelad la rabo in ugaarta la isugu keeno meel lagu hodayo, iyadoo lagu orrinayo.

waabjiif *m.l.kh* Qof buka oo waab jiifa laguna daaweyyo.

waabnaan *m.f.dh* *eeg* waaban. *ld* **waabnaansho**.

waabnaansho *m.l/db* *ld* **waabnaan**.

waabo *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Waab dhisasho. 2. Ka w.: nabar kugu soo socda ka gabasho ama wax halis ah dib uga noqoshos.

waaceen *m.dh* Naq aan badnayn oo ku baxay roob yar.

waaceenshao *m.f.dh eeg* waaceenso. *ld waaceensi.*

waaceensi *m.l* 1. Doonidda qof doonayo in uu aarsado. 2. *ld waaceenshao.*

waaceenso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Cid wehel, garab iwm ka dhigasho. 2. Aanayso.

waaciidsasho *m.f.dh eeg* waaciidsos. *ld waaciidsi.*

waaciidsi *m.l ld waaciidsasho.*

waacidso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid kaalmaysasho.

waadi *m.l (-yo, m.dh)* Tog engegan oo kolka roob da'o kaliya biyo qaadaan.

waaf *m.l (-faf, m.l)* (*c.naf.*) Xubin neefsasho oo ay isticmaalaan xayawaannada biyaha ku nooli, si ay uga soo qaataan ogsajiinta biyaha dhexdooda.

waafajii *f.lg2 (-iyay, -isay)* Laba arrimood oo kala duwan is haleeshiin. Tus. "Labadaas arrimood is waafajii."

waafajin *m.f.dh eeg* waafajii.

waafaq *f.g1 (-qay, -qday)* 1. Arrin jirta arrin kale haleelid. 2. Ku w.: hadal cid kale tiri ku raacid ama taageerid.

waafaqid *m.f.dh eeg* waafaqid.

waafaqsan *f.g4 (-naa, -nayd)* Wax, wax kale raacsan ahaansho.

waafaqsanaan *m.f.dh eeg* waafaqsan. *ld waafaqsanaansho.*

waafaqsanaansho *m.l/dh ld waafaqsanaan.*

waafi *m.l.kh* W. ah: cabbir, qiyas miisaan iwm aan wax ka dhinayn ee weliba buro weheliso.

waag¹ *m.l* Socod badan oo wax lagu baadigoobayo

waag² *f.g1 (-gay, -gtay)* Socod badan samayn iyadoo wax la baadigoobayo.

waageer¹ *m.l ld maageer¹.*

waageer² *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld maageer².*

waageeran *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld maageeran.*

waageerasho *m.dh ld maageerasho.*

waageerid *m.dh ld maageerid.*

waageernaan *m.dh ld maageernaan.*

waageernaansho *m.l/dh ld maageernaan.*

waageero *f.g3 (-rtay, -ratay)* *ld maageero.*

waageersan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld maageeran.*

waageersanaan *m.dh ld maageernaan.*

waageersanaansho *m.l/dh ld maageernaan.*

waagid *m.f.dh eeg* waagid.

waagii baahiyosooik *m.l (waayahii ..., m.l)* (*jool.*) Waagii hore ee nolosha, waa kan ugu horreeya saddex qaybood ee waaweyn ee taxanaha waqtiga jiyoolojiyed (ee ka dambeyay kambiriyan-ka-horreeyaha). Kolkaas oo muddooyinka taariikhda dunida ka mid ah kana horreeyay waagii mesosooingga wuxuu kalabaxsanyahay laga billabo 600 oo milyan ilaa 200 oo milyan oo tagtay.

waagii barafka *m.l (waayahii ..., m.l)* (*jool.*) Waa jiyoolojiyed oo baraf gogollo ah iyo baraf weyneyal ay daboolleen badad badan oo qaaradaha ah, meelaha qaarkoodna barafku wuxuuba gaaray badaha, wuxuuna hoos u dhigay heerkulkii badweynyeasha.

waagii birta *m.l (waayahii ..., m.l)* (*taar.*) Waagii ka dambeyay waagii macdanka, markaas oo birtu ay beddeshay macdanka xagga hubka iyo qalabka kale; waaga birtu wuxuu astaamiya heer dhaqameed bani'adam oo ka dhxeeyaa dadyowga kala duwan ee ma astaamiyo muddo cad oo waqtiyasan.

waagii dhagaxa *m.l (waayahii ..., m.l)* (*taar.*) Waqtigii aadamigu isticmaalay qalabka iyo warmaha dhagaxa ka sameysan, ee ka horeysey markii ugu horreysey ee helaan ay bir ceedhiin.

waagii dhagaxa ee hore *m.l (taar.)* Waagii hore ee dhagaxa, dadkuna dhagaxa ay u adeegsan jireen qalab ama hub ahaan.

waagii dhagaxa-dambe *m.l (taar.)* Wuxuu sheegayaan waxyabaha la xiriira waqtigii taariikhda ka horeeyey, markii ay dadku bilaabeen beerashada, laakiin dhagaxa ay waqtigaaas u isticmaali jireen qalab ahaan, waqtigaaas oo dhamaaday 9000-6000, dhalashadii Nebi Cise horti koofur-galbeed Aasaiya, 4000 ilaa 2400 Nabi ciise horti ee Yurub.

waagii dhuxusha *m.l (waayahii ..., m.l)* (*jool.*) Waqtigii dhuxul-dhagaxda inteeda badani samaysantay.

waagii macdanka *m.l (waayahii ..., m.l)* (*jool.*) Waagii dadku qalabka iyo hubka ay isticmaalaan ka samaysan jireen maar iyo tiin la isku dhafay. Waagani ma sheegayo waqtii go'an oo taariikhed oo si taxane ah ugu xidhiidhsan dhacdooyin ka horreeyay; hase ahaatee, waagani wuxuu tilmaamaya marxalad dhaqameed oo dadyow badan oo dunida ku nooli soo mareen, marka la eegayo horumarkii ay soo sameyeen laga soo billaabo waagii alabka dhagxaanta laga

samaysan jiray ilaa laga soo gaaro waqtigii la bartay qalabka xadiidka.

waagii mesosooik *m.l (waayihii ..., m.l) (jool.)*

Waagii dhexe ee nolosha, ahna midka labaad saddexda qaybood ee taxanaha waqtii jiyolojiyeedka wixii ka dambeeyay kambiriyan-ka-horeeyaha; muddaddas ka mid ah taariikhda dhulka ee u dhexeysa aayada baaliyosoyigga iyo saynasoyigga, waxay kala baxsantahay muddo ah 200 milyan ilaa 70 milyan sannadood ee tagtay.

waagii senosayka *m.l (waayahii ..., m.l) (jool.)*

Waqtiga saddexaad ee waayaha jiyoolojiyada; waxaana lagu asteeyaa billowgii naafleyda nasleyda ah; waagani wuxuu ku xigay oo ka dambeeyay kambiriyan-ka-horeeye.

waago *m.db* Marka karoorka badarka la tumo ee maseggadu sabuulka ka baxdo dufalka soo hara.

waajib¹ *m.l (-baad, m.l)* 1. Shaqo go'an oo qof u xilsaaranayahay oo laga doonayo inuu guto. 2. Wax Alle amray oo lays faray oo ka tegiddisu dambi yahay; faral; farli.

waajib² *f.mg1 (-bay, -btay)* Ku w.: cid inay wax samayso ku khasbanaansho.

waajibaysasho *m.f.db eeg* waajibayso.

waajibayso *f.g3 (-stay, -satay)* Qof wax samayntooda waajib isaga dhigid.

waajibi *f.g2 (-iyay, -isay)* Waajib ka dhigid (wax).

waajibid *m.f.db eeg* waajib².

waajibin *m.f.db eeg* waajibi.

waajih *f.g1 (-hay, -hday)* *ld wejih.*

waajiji *f.lg2 (-iyay, -isay)* *ld wejiji.*

waajihad *m.db* *ld wejihad.*

waajihin *m.db* *ld wejihin.*

waal *f.g1 (-aalay, -aashay)* 1. Qof wax maskaxda lagaga jiro ka dhigid. 2. Is w.: qof waalan iska dhigid. 3. Qalabka matoorrada mid ka mid ah oo qarxinta shidaalka ka qaybgala.

waallow *m.l* Welwel; walaac.

waalan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* 1. Qof waalli hayso ahaansho. 2. U w.: cid wax si xad dhaafa ah u jecel ahaansho.

waalasho *m.f.db eeg* waalo².

waalay *m.l (-yo, m.db)* Qaalin, dib markii ugu horraysay qooqay; qooqan.

waalaysasho *m.f.db eeg* waalayso.

waalayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Waalo cayaarid.

waali¹ *m.l (-yo, m.db)* Nin madax ka ah qaybaha dal u qaybsamo midkood; naa'ib beeldajji; barasaab.

waali² *f.g2 (-iyay, -isay)* Ka w.: nafley meel si ba'an uga caajin.

waalid¹ *m.l (-diin, m.db)* Laba qof oo wax dhashay waxa ay ilmahooda u yihiin. *ld waarid.*

waalid² *m.f.db eeg* waal.

waalli¹ *m.db* 1. Cudur kasta oo kartida wax lagu kala garto baabi'ya, dhantaala ama wax u dhima. 2. *(-ijo, m.l)* Gogol ka samaysan weylo yaryar hargahooda layskuna tolo; weylalilis.

waalli² *m.db (daaw)* Isbeddel daran ee dhimirka oo caan ku ah habka fakaridda oo aan dhammaysn iskuna xirneyn; abbaaridda dhabta oo beddelan; iyo jawaab celin caadifi ah.

waalo¹ *m.db* Cayaar cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka ka mid ah, raggu cayaaro oo labo saf oo iska soo horjeeda, tira isla egsa ah, iyadoo jilbajabsan gacmahana lagu cayaaro hees iyo jiibna leh; hellem.

waalo² *f.mg3 (-aashay, -aalatay)* 1. Wax waalan noqosh. 2. Ka w.: meel cabsi awgeed uga cararid.

waalwaal *f.g1 (-aalay, -aashay)* Is w.: qof waalan iska dhigid.

waalwaalid *m.f.db eeg* waalwaal.

waama *e.we* Goorma.

waan *m.db* Meel dhul ah oo bannaan.

waanbe *m.l* Jaad badarka ka mid ah oo ay ininihiisu aad u yaryaryihiin.

waani *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid waano u jeedin.

waanin *m.f.db eeg* waani.

waano *m.db.u* Hadallo talo ah oo cid loo jeediyoo iyadoo wax lagu faraayo ama wax looga reebaayo.

waansan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Cid wax la waaniyey ahaansho.

waansanaan *m.f.db eeg* waansan. *ld waansanaansho.*

waansanaansho *m.l/db ld* waansanaan.

waanshee *f.mg2 (-sheeyay, -sheysay)* Dan la'aan meel u tegid.

waansheyn *m.f.db eeg* waanshee.

waantoobid *m.f.db eeg* waantow.

waantow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)*

1. Qof wax waano qaataay noqosh. 2. Ka w.: wax aad samayn lahayd oo xumaani ku jirto ka noqosh.

waanwaan *m.db* 1. Nabad yar oo ay kala dhigtaan laba qolo oo ay colaadi dhex tiil, heshiis nabadeed oo ku meel gaar ah. 2. Rajo.

waaq *m.l* Magac ay Soomaalidu waagii hore ay u tigii Ilaah. *ld waq.*

waaqdhacain *m.l* Xoolo farabadan oo alla-bari ahaan loo qalo.

waaqla' *m.db.kh* W. ah: meel aan cidi degganyn; cidla ciirsila'.

waaqlayn *m.f.db eeg* waaqlee.

waaqlee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* Qof, tuke iwm qaylo dheer aad ugu qaylin.

waaqsasho *m.f.db eeg* waaqso.

waaqso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ka w.: dhib ama waxyello hore ka so kabasho.

waar¹ *m.l (-rar, m.l)* Cabbir dhererka lagu cabbiro oo la mid ah seddax cagood ama soddon iyo lix hiish ama 0.914 mitir.

waar² *u.j ld* **waryaa**.

waar³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Cimri aan dhimasho lahayn ku noolaan. 2. Wax muddo dheer jirid.

waaran *m.l (-nno, m.db)* 1. Warqadda lagu oggolaado lacag la doonayo in la bixiyo. 2. Warqad maxkamaddu ku oggolaato qof in la xiro ama in wax la baaro.

waaray *m.l* Nooc ka mid ah mariidka oo laga isticmaalo meelaha uu ka soo bilowdo webiga Shabeelle iyo agagaarka magaalada limey. Qubleey, maanyo, manyiikay, libin.

waardive *m.l (-yaalaal, m.l/db)* Qof xafis, guri iwm ilaaliya; ilaaliye.

waari¹ *m.l* Sheekada haabeenkii lagu soo jeedo, dhafar; dabjeex.

waari² *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Waar ku cabbirid. 2. Wax waaro ka dhigid.

waarid¹ *m.l ld* **waalid¹**.

waarid² *m.f.db* waarr². *ld* **waaris**.

waarid³ *f.g1 (-day, -dday)* Soo w.: badeeco dibadda ka keenid.

waaridid *m.f.db eeg* waarid³.

waaridnimo *m.db ld* **waalidnimo**.

waarig *m.db ld* **waariko**.

waariko *m.db* Jaad likaha ka mid ah oo badanaa dundumooyiinka agtooda ka soo fuuro; barkiwarabe. *ld* **waarig**.

waarikow *m.l* Shaah aan sonkor lahayn.

waarin *m.f.db eeg* waari².

waaris *m.db ld* **waarid²**.

waarri *f.mg2 (-iyay, -isay)* Socod aayar ah oo lugaha la kala fogeeyo cudur dartii socoshio.

waarrin *m.f.db eeg* waarri.

waasac *m.l.kh* W. ah: aan cirrii ahayn, wax badan qaada, ballaaran.

waashman *m.l (-nno, m.db)* Gogle; ilaaliye.

waasici *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax ballaaran oo aan cirrii ahayn ka dhigid.

waasicin *m.f.db eeg* waasici.

waasii *f.lg2 (-iiay, -iisay)* Cid wax ay heli lahayd gefsiin. *ld* **weysii**.

waasiin *m.f.db eeg* waasii. *ld* **weysiin**.

waat *m.l (-tyo, m.db) (fiis.)* Summad W. Halbeegga caalamiga (H.C.) ee awoodda, waxana loo qeexaa awood le'eg hal juul halkii seken (Juul/seken).

waawaray *e.d* Erey dareen oo tilmaama yaab, naxdin ama baahi oo kaalmo ah.

waax *m.db (-xyo, m.db)* 1. Wax afar meelood oo is le eg loo qaybiyey meeshood; rubuc, rubi. Tus. "Hasha la qaley waax iga si". 2. Qaybaha waaweyn ee kala duwan ee hay'ad maamul u qaybsantahay middood.

waaxayn *m.f.db eeg* waaxee. *ld* **waaxyayn**.

waaxaysasho *m.f.db eeg* waaxayso.

waaxayso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Wax afar meelood u kala qaybsasho. 2. Wax qaybo isla eg ka dhigasho. *ld* **waaxyeyso**.

waaxee *f.g2 (-xeeyay, -xaysay)* Wax afar meelood u qaybin. *ld* **waaxyee**.

waaxid *m.l* 1. W. ah: kali ah, aan cidi wehelin (Ilaah). 2. Mid ama kali.

waaxyayn *m.db ld* **waaxayn**.

waaxyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* *ld* **waaxee**.

waaya-arag *m.l.kh* W. ah: qof leh aqoon dheeraad ah oo laga kasbado shaqo, dad la dhaqan, farsamo iwm. *ld* **waayo-arag**.

waaya-aragnimo *m.db* Waaya-aragnimo ahaansho; khibrad. *ld* **waayo-aragnimo**.

waayadii *dhexe* *m.db (taar.)* Wax la xiriira waqtayadii dhexe intii u dhexeeysay 1100 Ciise kaddib gaar ahaan taarikhada Yurub.

waaye *qr.dd ld* **weeye**.

waayee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* Ilmo si uu u seepdo ruxid.

waayeeel¹ *m.l (-llo, m.db)* Qof fil weyn ama wax garad ah.

waayeeel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* *ld* **waayeeelow**.

waayeelid *m.db ld* **waayeeeloobid**.

waayelnimo *m.db* Waayeeel ahaan.

waayeeelow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Waayeeel noqosho.

waayeyn *m.f.db eeg* waayee.

waayid *m.f.db eeg* waarid². *ld* **waayis**.

waayir *m.l (-rro, m.db)* Xarig macdan ah; silig.

waayis *m.db ld* **waayid**.

waayo¹ *m.l.w* 1. Waqtii hore oo la soo dhaafay. 2. Dhacooyin la soo joogay; wacaal. 3. Arrin; xaal; sah. 4. Dhibaha adduunka; tabaalo.

waayo² *xi. (nax.)* Erey lagu xiriiryo weer sababley ah; sababtu waxaa weeye, maxaajira, maxaaawacay, maxaayeelay. Tus. "Xasan wuu iska tegay, waayo, waad ka caraysiisay".

waayo³ *e.we* 1. Waa ayo?, waa kuma? 2. Sababtu maxay tahay?

waayo-arag <i>m.l.kh ld waaya-arag.</i>	wacan <i>f.mg⁴ (-cnaa, -cnayd)</i> 1. Wax wanaagsan ahaansho. 2. Ugu w.: sabab u ahaansho (wax).
waayo-aragnimo <i>m.dh</i> Aqoon ama fikrad la xiriirta shaqo gaar ah taasoo laga helay muddadii dheerayd ee laga shaqaynayay hawshaas.	wacanri <i>m.dh ld wacaari.</i>
waayo-waayo <i>m.l</i> Waayo kale geddisan oo la soo maray.	wacays <i>m.l</i> Samaan; wanaag.
wab¹ <i>m.l</i> Sabley; feero; uur; wadne.	wacdaro <i>m.l.w</i> Wax la yaab leh.
wab² <i>m.l</i> Wabar, ugaas.	wacdi¹ <i>m.l</i> Waano; hanuunis.
wabar <i>m.l</i> 1. Nin qolo ama tol madax u ah. 2. Mid quman, wanaagsan, suuban.	wacdi² <i>fg1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)</i> Waano diimeed oo xumaha laysaga reebayo samahana laysku farayo dad u jeedin; waanin; hanuunis.
wabas <i>m.l(-syo, m.dh)</i> Nin gaaban oo bar yar.	wacdin <i>m.dh ld wacdiyid.</i>
wabax¹ <i>m.l.kh</i> Biyo ka dhergidda (xoolo).	wacdiyid <i>m.f.dh eeg wacdi².</i> <i>ld wacdin.</i>
wabax² <i>f.mg1 (-bxay, -baxday; -bxi)</i> Xoolo biyo ka dhergid. <i>ld wabaxso.</i>	wacnaan <i>m.f.dh eeg wacan.</i> <i>ld wacnaansho.</i>
wabaxguul <i>m.l</i> W. ah: xoolo wabax ah oo baryey xeradoodii meel aan ahayn.	wacnaansho <i>m.l.dh ld wacnaan.</i>
wabaxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax wabxay ahaansho (xoolo).	wacyi <i>m.l</i> Heerka fahamka nolosha bulshada.
wabaxsanaan <i>m.f.dh eeg</i> wabaxsan. <i>ld wabaxsanaansho.</i>	wacyigelin <i>m.dh</i> Heerka fahamka nolosha bulshada kor u qaadiid, khordin.
wabaxsanaansho <i>m.l.dh ld wabaxsanaan.</i>	wad <i>fg/mg1 (-day, -dday)</i> 1. (<i>f.g</i>) Xoolo, dad iwm meel ay joogeen ka kaxeyn. 2. Gaadid (markab, baabuur, iwm) meel ka kaxayn. 3. (<i>f.g</i>) Hawl la hayey sii fulin. 4. (<i>f.mg</i>) Ku w.: wax mala-awaalid. Tus. “Waxaan ku wadaa in uu maanta cali imaan doono”.
wabaxsasho <i>m.dh eeg</i> wabaxso. <i>ld wabxib.</i>	wadj <i>m.l ld wed¹.</i>
wabaxso <i>f.g2 (-saday, -satay)</i> Xoolo biyo badan siisasho.	wada <i>qr.fk</i> 1. Qurub tilmaamaya wax isla samayn. Tus. “Aan w. hadalno waa aan heshiinno”. 2. Qurub tilmaamaya in aan wax wax ka maqnayn. Tus. “Waa w. yimaadeen”; “Wargeysyada w. qaadol”.
wabaxtaraar <i>m.l</i> Neefka biyaha ka dherga oo iska dhaqaqa.	wada <i>noolaansho</i> <i>m.dh</i> Isdhex gal ka dhex dhaca laba xayawaan ama laba sinji oo geedo ah, kuwaas oo wada nool, oo mid kamid ahi isdhex galloodaa ka faaidaysanayo, ka kalena wax dhibaato ahi ka soo gaadhayn.
wabxi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Xoolo biyo ka dhergin.	wadaad <i>m.l (-ddo, m.l)</i> Nin diinta islaamka wax ka bartay kuna camalfala oo dhowsran.
wabxit <i>m.f.dh eeg</i> wabax ² . <i>ld wabaxsasho.</i>	wadaaddee <i>f.mg2 (-deeyay, -deysay)</i> Wadaad iska dhigid ama isu ekeyn.
wabxin <i>m.f.dh eeg</i> wabxi.	wadaaddeyn <i>m.f.dh eeg</i> wadaaddee.
wac¹ <i>m.dh.sh.r</i> Iftiin xoog leh oo si kedis ah dad u cawiro.	wadaadnimo <i>m.dh</i> Wadaad ahaansho.
wac² <i>f.g1 (-cay, -cday; -wici)</i> 1. Cid u yeerid. 2. Isu w.: cid meel ku uruurin.	wadaag¹ <i>m.l</i> Wax dad badan ka dhhexeeya oo aanu qofna gaar u lahayn.
wacaal <i>m.dh</i> Wax jira; war; xog. Tus. “War iyo w. midna uma hayo”.	wadaag² <i>fg1 (-gay, -gtay)</i> La w.: wax qaybsashadooda ama manaaftacaadsigooda ciid kale la qaybsasho.
wacaari <i>m.dh</i> Geed aan qodax lahayn oo leh mayrax iyo asal iyo miro la cuno. <i>ld wacanri.</i>	wadaage <i>m.l (-gayaal, m.l.dh)</i> 1. Wax wareegsan sida garangarta, gadawga iwm meesha kala barta. 2. Meesha waxyaalo badan oo isku xirani isugu yimaadaan ama iska haystaan. 3. Meesha dhudaha caynaanku isaga yimaadaan (heense).
wacad <i>m.l</i> Ballan adag oo la galo.	wadaagid <i>m.f.dh eeg</i> wadaag ² .
wacadfur¹ <i>m.l</i> Wacad la dhigat oo la jabsho.	wadaaji <i>f.lg2 (-iyay, -isay)</i> 1. Dad wax ka dhhexeyiin. 2. Wax qaybin.
wacadfur² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Ku w.: ballan adag oo la galay ka bixid.	
wacadfurid <i>m.f.dh eeg</i> wacadfur ² . <i>ld wacdfuryo.</i>	
wacadfuryo <i>m.dh ld wacdfurid.</i>	
wacadqabe <i>m.l</i> Qof wacad u galay ka baxay oo inkaar qaba.	
wacal¹ <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Wiil aan meher xalaal ah ku dhalan. <i>ld wecel¹.</i>	
wacal² <i>m.dh (-lo, m.dh)</i> Gabar aan meher xalaal ah ku dhalan. <i>ld wecel².</i>	
wacalnimo <i>m.dh</i> Wacal ahaansho.	

wadaajin *m.f.dh eeg* wadaaji.

wadaal *m.dh.kh* 1. W. ah: la socoshada neef labi neef dheddig oo orgeysan raaco ama ka hari waayo. 2. Xoolo tirsan oo gooni loo wado.

wadaali *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Lab xoolaad oo qooqan dheddigiiisa oo deggan la socosh. 2. Neef tabar daran aayar u wadid.

wadaalin *m.f.dh eeg* wadaali.

wadaamaggoys *m.dh ld* wadaamaggoysyo.

wadaamaggoysyo *m.dh* Cutub xiddigo oo ka mid ah kuwa koonfur, waa if xiddigood afar baase ah u iftiin badan oo ishu si fudud u qaban kartaa, afartu waxay u egylhiin istalaab oo waxaa loo yaqaan istallaabta koofur, waxayna u dhowyihiiin awrka cir; wadaamaqubo. *ld* wadaamaggoys, wadaamaqubo.

wadaamagooye *m.l (c.fal.)* Koox afar xiddigood ah oo laga arki karo kubbabdhka koonfureed, oo u habeysan qaab laanqayreed, dhilibka ugu dheer ee barahooduna uu yahay koonfur; haddii dhidibkaas la fidiyo 4 jeer dherekiiisa, waxa soo baxaya bar u dhowr cidhifka koonfureed. Marka kooxdaa xiddigaha ah waxa lagu isticmaalaa kubbab-badhka koofureed, sida xiddig cidhifeedka kubbab-badhka waqooyi, si jihada loo ogaado.

wadaamaqubo *m.dh ld* wadaamaggoysyo.

wadaamaxoor *m.dh ld* wadaamaxoro.

wadaamaxoro *m.l* Wadaamaggoys. *ld* wadaamaxoor.

wadaan *m.dh (-aamo, m.dh)* Weel harag, cinjir iwm ka samaysan oo gadaw iyo daddoobbo leh oo inta dawlis lagu xiro ceelasha lagu shubo ama biyaha loogala soo baxo.

wadahadal¹ *m.l (-llo, m.dh)* Dood dhex marta laba qof ama ka badan.

wadahadal² *f.mg1 (-dlay, -dashay; -deleen)* Laba qof ama ka badan dood isweydaarasho.

wadahadalsii *f.g2 (-iiyay, -iiay)* Laba qof ama in ka badan in ay wadahadlaan isu keenid.

wadahadalsiin *m.f.dh eeg* wadahadalsii.

wadahadlid *m.f.dh eeg* wadahadal².

wadajir¹ *m.l* Wax wada socda.

wadajir² *m.dh (-ro, m.l)* 1. Xisaab laba tiro ama ka badan oo laysku daray waxa ka soo baxa. 2. Naxwo, hal wax ka badan.

wadar¹ *m.dh* Tiro ama in mid ka badan. Tus. "W. iyo waaxid".

wadar² *m.dh (xis.)* Jawaabta la helo marka laba ama dhawr tiro ama xaddi la isugeeyo.

wadar³ *m.dh (nax.)* Lidka ereyga kelid ah.

wadar-xigsineed *m.dh (-dyo, m.dh)* (xis.)

Wadar xigsineedka fansaar ee dhawr doorsoome, f(x1, x2, x3,...) waa fansarka ku siinaya wadarta tibxaha (df/dx2) dxi taas oo i ay u dhexayso 1 ilaa n.

wadasho *m.f.dh eeg* wado.

wadataal *m.dh ld* wadataal¹.

wadataal¹ *m.l* Dad isku xeer ah oo degaan si nabagelyo ah ugu wada nool. *ld* wadataal.

wadataal² *m.dh* 1. Kiddo. 2. Xirmo furayaal ah.

wadci *m.l (-iyo, m.dh)* Sida lagu sugarayah; xaalad; sah.

waddac¹ *m.l* 1. Lix beri oo sunno ah oo laga soomo bisha soonfur. 2. *ld* waddacid.

waddac² *f.g/mg1 (-cay, -cday)* 1. (*f.g*) Cid sagootiyid. 2. (*f.mg*) Adoo dabbaalanaya mowjad is raacin.

waddacid *m.f.dh eeg* waddac². *ld* waddac¹.

waddaddacoobid *m.dh ld* watatacoobid.

waddaddacow¹ *m.l ld* watatacoobid.

waddaddacow² *f.mg1 (-oobay, -owday;-oobi)* *ld* watatacow².

waddan *m.l (-nno/-ammo, m.dh)* Dhul leh xuduud, xukun iwm oo u gaar ah.

waddani *m.l (-iyiin, m.dh)* Qof waddankiisa aad u jecel.

waddaninnimo *m.dh* Waddani ahaansho.

waddaniyad *m.dh* Jeelaan siyaasadda madax-banaan ee dalka.

waddar¹ *m.l ld* waddarid.

waddar² *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Cid si khayaano ama xoog badan ku dilid. 2. Ambin; luggoyn. *ld* wedder².

waddarid *m.f.dh eeg* waddar². *ld* waddar¹, wedder¹, wedderid.

waddayn *m.f.dh eeg* waddee.

waddaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Badeeco wax si nadaamsan isu dulsaaran ahaansho. 2. Meel wax waddo laga dhigay ahaansho.

waddaysnaan *m.f.dh eeg* waddaysan. *ld* waddaysnaansho.

waddaysnaansho *m.l/dh ld* waddaysnaan.

waddee *f.g/mg2 (-deeyay, -daysay)* 1. (*f.g*) Badeeco si nadaamsan u rasayn. 2. (*f.mg*) Dhul waddo ka bannayn. 3. (*f.mg*) Cid dhabbe qoodayn ama marmarid.

waddo *m.dh (-ooyin, m.l)* Dhul falan oo la maro; jid; dhabbe; marin; hilin; daw.

waddo-caanood *m.dh* Waddo isku xirta guriga iyo xerada geela. *ld* waddo-hunguri.

waddo-dhaan *m.dh* Dhabbaha dhaanku maro.

waddo-halaq *m.l* Waddada ay maraan xamaaratadu.

waddo-hunguri *m.l ld* waddo-caanood.

waddoohiye *m.l.kh* W. ah: jid aad u ballaaran ama aad loo maro.

wade *m.l (-dayaal, m.l/db)* 1. Qof baabuurtta wadi yaqaan. 2. Meel dad badan isugu yimaadaan, ninka dadka gaarsiiya hadalka qofka hadalka jeedinaaya.

wadeecayn *m.f.db eeg* wadeecee.

wadeecee *f.g2 (-ceeyay, -caysay)* 1. Wax waxaan Ilaahay mooyee cid kale ilaalinayn ka dhigid. 2. Wax dayicid.

wadeeco *m.db* 1. W. ah: wax Ilaahay mooyee aan cid kale ilaalinayn. 2. Wax la dayacay.

wadeecobid *m.f.db eeg* wadeecow.

wadeecow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax wadeecooabay noqosho.

wadey *m.l (-yo, m.db)* Jaal; saaxiib; rafiq.

wadid *m.f.db eeg* wad.

wadiiqo *m.db (-ooyin, m.l)* Jid yar, dhuuban oo gaaban.

wadki-arag *m.l* Cantalyaa, coomaadi. *ld wedki-arag.*

wadnabbaab¹ *m.l* Dhicid iyo miyirdoorsan yar oo tabarxumo ama dhiigyaridu sababto.

wadnabbaab² *f.mg1 (-bay, -btay)* Baahi ama tabar yaro darteed la diidid.

wadnabbaabit *m.f.db eeg* wadnabbaab².

wadnafow *m.db ld wadnafug.*

wadnafug *m.l* Cabsi aad u badan. *ld wadnafow.*

wadnala' *f.mg4 (-'aa, -'ayd)* Qof cabsi badan ahaansho.

wadnala'aan *m.f.db eeg* wadnala'. *ld wadnala'aansho.*

wadnala'aansho *m.l/db ld wadnala'aan.*

wadnaqabad *m.l* 1. W. ah: qof aad u dhib badan oo la karaahiyysto. 2. *ld wadnaqabasho.*

wadnaqabasho *m.f.db eeg* wadnaqabo. *ld wadnaqabad (2).*

wadnaqabo *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Cid wadnaha xanuuunayaa ahaansho. 2. Qof wadnaqabad ah ahaansho.

wadnaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax dhaawac halis ah qaba ahaansho.

wadnaysnaan *m.f.db eeg* wadnaysan. *ld wadnaysnaansho.*

wadnaysnaansho *m.l/db ld wadnaysnaan.*

wadne *m.l (c.nafl)* Xubin muruq ka samaysan, hoos ka daloosha oo leh qaab toobineed kuna sugar bartamaha saableyda, afkiisuna uu yarahaa bidix u janjeero, ahna xubin dhexaadka dhiigga jirka u gudbisa. *ld wadno.*

wadnejoogsi *m.l (daaw.)* Joogsashada garaca wadnaha oo badanaa dhacda marka

muruqyada bilaabaan inay si dhakhsa badan u garaacaan dhiigna ayan soo saareyn (fibrilleshin) ama wadnahuba joosado.

wadne-roor *m.l (daaw.)* Garaaca wadnaha oo ka bata qiyaastii caadiga ahayd.

wadne-wareen *m.l (daaw.)* Xaalad cudureed ku timaada qayb ka mid ah muruqa wadnaha oo u dhimata dhiig la'an awgeed. Astaamo: xanuu aad u xoog weyn oo lama filaan ah oo laga dareemo sida badan naaska bidixeet hoostisa, wuxuuna u fidi karaa xagga garabka, gacanta iyo luqunta.

wado *f.g3 (-atay, -adatay)* 1. Xoolo, dad, gaadiid iwm kaxaysasho. 2. Hawl la qabanaayey sii fulin.

wafdi *m.l (-iyo, m.db)* Dad maamul ka mus'uul ah oo meel loo diro. *ld wefdi.*

wagaafyo *m.l ld dalab².*

wagan *m.l* 1. Koox fardo ah oo meel wada jooga. 2. Xayn; koox.

wagarad *m.l (-dyo, m.db)* Suun kooraha fardaha docdiisa ka laadlaada, oo inta hoos iyo faraska boggiisa la soo mariyo, kooraha docdiisa kale afka loo suro ama si kale oo xoog leh loogu xiro, oo kooraha xejiya. *ld wegered.*

wagaradee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* Wagaradka u xirid ama giijin (faras). *ld wegeredee.*

wagaradeyn *m.f.db eeg* wagraddee. *ld wegeredeyn.*

wagdo *m.l* Qaabxumo yar oo lugaha gasha oo ay gedow ama labo qaanso oo afafka isku haya oo kale u ekaadaan. *ld hogfo, wegdo.*

wah *e.d* Erey dareen oo yaabka tilmaama.

wah *m.db.sh.r* 1. W. dheh: ballaqmid. 2. W. ka sii: wax ballaqid (albaab).

wahab *m.l* 1. Qabow qoyaan reeba oo habeenkii soo dhaca; dheel; nadwad. 2. Culays qof hurda fuula oo uu la kici waayo; habbis.

wahan¹ *m.l* Welwel.

wahan² *f.mg1 (-hmay, -hantay; -hmi)* Uurxumo iyo walaac dartii isla hadlid ama caloolyoobid.

wahmid *m.f.db eeg* wahan².

wahsad *m.l ld wahsasho.*

wahsasho *m.f.db eeg* wahso. *ld wahsad, wahsi¹.*

wahsi¹ *m.l* 1. Daal ka cararid darteed hawsha culays laga dhigo oo laga cagajiido. 2. *ld wahsasho.*

wahsi² *m.l (fiis.)* Astaan maatarku leeyahay, ee sababta in ay walaxi iska caabbido isbeddelka ku imaan kara xaaladdeeda socod ama negi.

wahso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Hawl caajisnimo darteed la qaban waayid.	wakiil <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Qof si sharci ah u maamula hawlo cid kale leedahay.
wahwah <i>m.dh.sh.r</i> Eyga cigiisa.	wakiil boqor <i>m.l (-llo ..., m.dh)</i> (<i>siyaa.</i>) Qofka wax u xukuma sida boqorka.
wajac <i>m.l</i> 1. Xanuu yar. 2. Cudur weylaha ku dhaca oo ay la jibaadaan.	wakiilasho <i>m.f.dh eeg</i> wakiilo.
wajacsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax wajac hayo ahaansho.	wakiilnimo <i>m.dh</i> Wakiil ahaansho.
wajacsanaan <i>m.f.dh eeg</i> wajacsan. <i>ld</i> wajacsanaansho.	wakiilo <i>f.g3 (-iishay, -iilatay)</i> Cid kale wakiil ka dhigasho.
wajacsanaansho <i>m.l/dh ld</i> wajacsanaan.	wakin <i>m.f.dh eeg</i> waki.
wajah <i>f.g1 (-hay, -hday)</i> <i>ld</i> wejih.	wal <i>s.</i> 1. Nin w.ba: nin kastaba. 2. W.ba: kasta. <i>ld walba.</i>
wajahad ¹ <i>m.dh (-do, m.l)</i> Dhinaca hadba aqalku u sii jeedo hortiisa.	walaabi <i>m.dh (-iyo, m.l)</i> Naag si sharci darro ah loogu galmoodo ama jirkeeda iibsata; dhillo.
wajahad ² <i>m.dh (-do, m.l) (fis.)</i> Jiidda dhulka dushiisa ah ee u dhexaysa kalana saarta cuuf hawo qabow iyo mid diirran ah.	walaac ¹ <i>m.f.dh</i> Iahawareer; isla-hadal; walwal.
wajahid <i>m.dh ld wejihad.</i>	walaac ² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> 1. Laba arrin kala doorashadood ku fikirid. 2. Dhibaato yar xal degdeg ah u waayid.
wajaq ¹ <i>m.l</i> Waalli daran oo qofka lala qaban waayo.	walaacid <i>m.f.dh eeg</i> walac ² .
wajaq ² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> Waalli daran qof ku dhicid.	walaacsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax walaac hayo ahaansho.
wajaqid <i>m.f.dh eeg</i> wajaq ² .	walaacsanaan <i>m.f.dh eeg</i> walaacsan. <i>ld</i> walaacsanaansho.
waji <i>m.l ld weji.</i>	walaacsanaansho <i>m.l/dh ld</i> walaacsanaan.
wajiin <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Caajiska qabowgu habeekii jirka naafleyda geliyo.	walaahow ¹ <i>m.l</i> Jahawareer; walaac.
wajiiine <i>m.l</i> Xilli roob oo u dhexeeya bilaha nofembar iyo jannaayo oo roob ka da'o xeebaha Nugaal iyo Bari. <i>ld wejiine.</i>	walaahow ² <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax aan laga maarmiin waxna aan taray dareemid.
wajimacbuus <i>m.l.kh</i> Qof dabci xun oo had iyo jeer in uu caraysan yahay la moodo.	walaakiin <i>xi. ld laakiin.</i>
wajimacbuusnimo <i>m.dh</i> Wajimacbuus ahaansho.	walaal ¹ <i>m.l (-lo, m.dh)</i> Wiil waxa uu u yahay wiil ama gabar ay wada dhasheen.
waji-nasasho <i>m.dh (baay.)</i> Heer meertada unugga ah, oo ah marka unuggu diyaarinayo qaybsanka bu'da. Heerkan DNA-du way badataa si ay u soo saarto unugyo ku filan oo mataanaysan.	walaal ² <i>m.dh (-lo, m.l)</i> Gabar waxa ay u tahay gabar ama wiil ay wada dhasheen.
waji-tabaabulshe <i>m.l (-ayaal, m.l/dh) (baay.)</i> Heerka ugu horreeyaa qaybsanka bu'da, taas oo koromosoomyada iyo koromaatiidhyadu aad u muuqdaan halka ay bu' yarada iyo xuubka bu'du ay bilaabaan inay baaba'aan.	walaalayn <i>m.f.dh eeg</i> walaalee.
wajixumo <i>m.dh</i> Ceeb weyn. Tus. "Cali arrintii uu galay w. aaya ka raacdary".	walaalee <i>f.g2 (-leeyay, -laysay)</i> Walaalo ka dhigid (cid).
wakaakib <i>m.l</i> Xiddigaha oo laga faaliyo; kawaakib; fal; sixir.	walaalnimo <i>m.dh</i> Walaal ahaan. <i>ld</i> walaaltinnimo, walaaltooyo.
wakaalad <i>m.dh (-do, m.l)</i> 1. Hay'ad dawladeed oo hawl gaar ah u qaybsan oo wasaarad hoos tagta. 2. Warqad si sharci ah u qoran oo qofka haysta siisa karti uu dano ama hawlo qof kale leeyahay ku maamulo oo wakiil uga ahaado.	walaaloobid <i>m.f.dh eeg</i> walaallow.
wakaayo <i>m.dh</i> Hanti yar oo xoolo nool ah.	walaallow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Walaalo noqosho.
wakhti <i>m.l ld waqtii.</i>	walaaltinnimo <i>m.dh ld</i> walaalnimo.
waki <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Nafley dhutin.	walaaltooyo <i>m.dh ld</i> walaalnimo.
	walaaq ¹ <i>m.l ld</i> walaaqid.
	walaaq ² <i>f.g1 (-qay, -qday)</i> 1. Wax la rabo in ay isdhexgalan qasid. 2. Meel deggan qas ka kicin.
	walaqaan <i>f.mg4 (-qnaa, -qnayd)</i> Wax la walaaqay ahaansho.
	walaaqid <i>m.f.dh eeg</i> walaaq ² . <i>ld</i> walaaq ¹ .
	walaqaan <i>m.f.dh eeg</i> walaqaan. <i>ld</i> walaqaansho.
	walaqaansho <i>m.l/dh ld</i> walaqaansho.
	walaayati <i>m.dh</i> 1. Dhar cudbi ah oo dun caddaan iyo madow isugu jirta ka samaysan.

2. W. ah: waxyaalaha dibbadda laga keeno, sida dharka, qalabka guryaha iwm kan ugu jaad fiican; asli.
- walaayo** *m.dh* 1. Mas'uuliyadda aabbaha ka saaran mehrinta gabadhiisa. 2. Ardi w.: dhul fog; dhul shisheeey.
- walac** *m.dh* *ld walalac.*
- walaclayn** *m.dh* *ld walalaclayn.*
- walaclee** *f.mg2* (-leeyay, -laysay) *ld walalaclee.*
- walacsasho** *m.f.dh eeg walacso.* *ld walacsi.*
- walacsi** *m.l* *ld walacsasho.*
- walacso** *f.g3* (-saday, -satay) Ku w.: cid wax aan la siinayn tusid.
- walag** *m.dh* (-gyo, *m.dh*) Karid la'aanta aan la karin ereyada qaarkood.
- walagaleen** *m.l* (-nno, *m.dh*) Godod yaryar, afaf badan leh, kana samaysma meelaha didibka ah, oo bahalladu galaan.
- walalac** *m.dh.sh.r* 1. Hillaac weyn ama is-haysta muuqashadi, baalqaadki. 2. Iftiin kasta oo sida kan hilaacaas isha mar u mara. *ld walac.*
- walalaclayn** *m.f.dh eeg walalaclee.* *ld walalaclayn.*
- walalaclee** *f.mg2* (-leeyay, -laysay) Roob hillaac bixin. *ld walaclee.*
- walambo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Dhis yar, dusha ka dedan oo la harsado. 2. Aqal yar, dhismo liita leh oo dad sabool ahi ku hoydaan.
- walammad** *m.l* *ld malawad.*
- walando** *m.dh* *ld abitey.*
- walanqe** *m.l* Hilib ay baruurtiisu badantahay, sida kan legga, mudka iwm. *ld walانqe.*
- walanqo** *m.dh* *ld walانqe.*
- walasaqo** *m.dh* Nooc ka mid ah cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka soomaaliyeed oo leh or, sacab iyo jaan.
- walax** *m.dh* (-lxo, *m.l*) Shay; wax.
- walba** *s.* *ld wal.*
- walbaar¹** *m.l* Welwel, murugo.
- walbaar²** *f.mg1* (-ray, -rtay) Dareen murugo leh la gam'i waayid.
- walbahairid** *m.f.dh eeg walbaar².*
- walcad** *m.l* *ld walcasho.*
- walcan** *m.l.u* Waalid; ab; isir.
- walcasho** *m.f.dh eeg walco.* *ld walcad.*
- walci** *f.g2* (-iyay, -isay) Hoore weel ku jira qar ka daadin; balqin.
- walcin** *m.f.dh eeg walci.*
- walco** *f.mg3* (-caday, -catay) Hoore weel ku jira qar ka daadasho.
- waldaami** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax culus iyadoo labada dhinac la hayo kor u qaadir. *ld walwaal.*
- waldaamin** *m.f.dh eeg waldaami.* *ld walwaalid.*
- waldabaani** *f.mg2* (-iyay, -isay) Xoolo meel ku celcelin.
- waldabaanin** *m.f.dh eeg waldabaani.* *ld waldaanis.*
- waldabaanis** *m.l* *ld waldabaanin.*
- waleecaa** *m.l* Waxyeello; dhibaato; inkaar; hoog.
- walhasho** *m.f.dh eeg walho.*
- walho** *f.mg3* (-haday, -hatay) Wax si joogto ah hadba dhinac ugu ilasho.
- wali** *m.l* *ld wel1.*
- waliil** *f.mg1* (-iilay, -iishay) Gariirid, qarqarid, jarayn.
- waliilid** *m.f.dh eeg waliil.*
- waliimo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Martisoor weyn oo marti sharaf lagu maamuuso.
- wallaahi** *m.dh* Dhaar magaca Alle lagu dhaarto. *ld walle.*
- wallac¹** *m.l* Xanuuun ka dhaca dumarka uurka cusub leh; waxaana lagu yaqaan: madaxwareer, candhuufo badni, mantag iyo ninka qaba oo ay jamato ama ay nacdo.
- wallac²** *f.mg1* (-cay, -cday) Wallac dareemid.
- wallacid** *m.f.dh eeg wallac².*
- wallacsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Naag wax wallac hayo ahaansho.
- wallacsanaan** *m.f.dh eeg wallacsan.* *ld wallacsanaansho.*
- wallacsanaansho** *m.l* *ld wallacsanaan.*
- wallamaad** *m.l* (-dyo, *m.dh*) Neef jar ah; ahmin.
- walle** *m.dh* *ld wallaahi.*
- walo** *m.dh* Bahal yar oo jiirka u eg oo dhogor jilicsan cawl ah iyo gafuur dheer leh.
- walow** *xi.* 1. (*nax.*) Xataa, xataaba. Tus. “Walow anigu waan aqaan”. 2. (*nax.*) In kastoo. Tus. “Dadka si caddaalad wax ugu qabo, walow taa ay adag tahay”.
- walqal¹** *m.dh* Neef lagu allabaryo oo ilmo dhashay loogu duceeyo. *ld wanqal, waqlal¹.*
- walqal²** *f.mg1* (-alay, -ashay) U w.: walqal samayn. *ld waqlal².*
- walqalid** *m.f.dh eeg walqal².* *ld waqlalid.*
- walwaal** *f.g1* (-aalay, -aashay) *ld waldaami.*
- walwaalid** *m.dh* *ld waldaamin.*
- walwal¹** *m.dh* 1. Layr qabow oo xilliyyada qaarkood galabtii timaada; geyr. 2. Welwel, werwer. *ld warwar¹, welwel¹, werwer¹.*
- walwal²** *f.mg1* (-alay, -ashay) Cid walbahairid. *ld warwar², welwel², werwer².*

walwali *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof murugayn. *ld warwari, welweli, werweri.*

walwalid *m.f.db eeg walwal².* *ld warwarid, welwelid, werwerid.*

walwalin *m.f.db eeg walwali.* *ld warwarin, welwelin, werwerin.*

walwalsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ka w.: wax welwel hayo ahaansho. *ld warwarsan, welwelsan, werwersan.*

walwalsanaan *m.f.db eeg walwalsan.* *ld walwalsanaansho, warwarsanaan, warwarsanaansho, we*

walwalsanaansho *m.l/db ld walwalsanaan.*

wambar *m.l ld gambar.*

wamme *m.l* Geed yar oo jilicsan oo lugtool ah oo korna ubax qurux badan ku yeeshaa, hoosna buruq kuusan oo kulul oo biir leh, oo xoolaha lagu dhacariyo, layskuna daweyyo. *ld mawe.*

wan *m.l(-nan, m.)* Idaha kooda lab.

wanaag *m./Wixii fiican oo waxtar leh; samo.*

wanaagsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax wanaag leh ahaansho. 2. Ku w.: wax, wax gaar ah ku habboon ahaansho.

wanaagsanaan *m.f.db eeg wanaagsan.* *ld wanaagsanaansho.*

wanaagsanaansho *m.l/db eeg wanaagsanow.* *ld wanaagsanaan.*

wanaagsanow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Wax wanaag leh noqsho.

wanaagsasho *m.f.db eeg wanaagso.*

wanaagso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax si fiican u suubshasho.

wanaaji *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax wanaagsan ka dhigid. 2. Cid wanaag u samayn.

wanaajin *m.f.db eeg wanaaji.* *ld wanaajis.*

wanaajis *m.l ld wanaajin.*

wanantume *m.l (-mayaal, m.l/db)* Qori geed jilicsan ka samaysan oo leh qaab burris ama dubbe oo wananka lagu tumo; tutume.

wancad *m.l* Geed dhirta wax lagu daaweyyo ka mid ah, codbina ka baxo; soome; soomaggale.

wandhar¹ *m.l* Hilib sidii sar la dhisay loo kala baxshay, loo safay. *ld wandharid.*

wandhar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax la qalay saafid ama kala bixin.

wandharan *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Wax la wandharay ahaansho.

wandharid *m.f.db eeg wandhar².* *ld wandhar¹.*

wandharnaan *m.f.db* wandharaan. *ld wandharnaansho.*

wandharnaansho *m.l/db ld wandharnaan.*

waney *m.l/db* Neef ari ah.

wanjaaci *f.g2 (-iyay, -isay)* Ka w.: wax cid ka leexin.

wanjaacin *m.f.db eeg wanjaaci.*

wankalaali¹ *m.l* Bootin dheer oo fardaha iwm sameeyaan. *ld wankalaalis.*

wankalaali² *f.g2 (-iyay, -isay)* Faras iwm, tog ka bootin.

wankalaalin *m.f.db eeg wankalaali².* *ld wankalaali¹, wankalaalis.*

wankalaalis *m.l ld wankalaalin.*

wanniq *m.l* Geendagar caleemo yaryar iyo laamo dhuudhuuban leh.

wanqaari *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof dhibaato jir u geysho. Tus. “Caasho wiilkii bay wanqaartay”.

wanqaarin *m.f.db eeg wanqaari.*

wanqal *m.l ld waqlal.*

wanqar¹ *m.l (-rro, m.db)* Dhaawac halis ah.

wanqar² *m.l 1. (xis.)* Guud ahaan, shaxan ama tibaax waxa la yiraahdaa waa wanqaranyahay haddii qaybo ka mid ah shaxanka ama tibaaxda la isku beddel karo iyada oo aan shaxanka ama tibxaha la doorin. Shaxan joometariyed waxa uu leeyahay wanqar noqod haddii baro ku yaalla shaxanka ay leeyihiiin baro ku aaddan oo ka soo noqday bar kale oo loo yaqaan xuddun wanqareed, xarriiq wanqareed ama sallax wanqareed. 2. *(xis.)* Shaxan kasta oo loo qaybin karo laba qaybood oo middiiba midka kale uu u yahay humaag muraayadeed shaxan sallax ah waxa uu leeyahay ugu yaraan hal xarriiq wanqareed oo u qaybisa laba humaag muraayadeed. Xarafka A waa wanqaranyahay; is mana beddelo marka muraayad lagu eego. Hase yeeshe, xarafka R ma aha wanqar.

wanqar³ *f.g1 (-ray, -rtay)* Ugaar, xoolo iwm iyada oo uur-kujirta laga saarayo calool ka dillaacin.

wanqaran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Wax la wanqaray ahaansho (nafley).

wanqarid *m.f.db eeg wanqar².*

wanqarnaan *m.f.db eeg wanqaran.* *ld wanqarnaansho.*

wanqarnaansho *m.l/db ld wanqarnaan.*

wanshiir *f.mg1 (-ray, -rtay)* Nafley daalid.

wanshiirid *m.f.db eeg wanshiir.*

wansiix¹ *m.l* Caano la lulayo oo subag ama firfir billaabay markaas.

wansiix² *f.mg1 (-xay, -xday)* Caano la lulayo firfir ama subag yeelasho.

wansiixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Caano wansiix ka dhigid.

wansiixid *m.f.db eeg wansiix².*

wansiixin *m.f.dh eeg* wansiixi.
wansiixsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Caano la lulay
 wax wansiixay ahaansho.
wansiixsanaan *m.f.dh eeg* wansiixsan. *ld*
wansiixsanaansho.
wansiixsanaansho *m.ll/dh ld* **wansiixsanaan**.
wantatiir¹ *m.l ld fantatiirid*.
wantatiir² *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld fantatiir²*.
wantatiirid *m.dh ld fantatiirid*.
waq *m.l 1. ld waaq*. 2. Lifaaq xagga hore kaga
 daba karma magacuyaalka oo ka dhiga hawl
 weligeedba socota. Tus. "Waqay, waqood".
waqaf *m.l* Hanti maguурто ah oo Ilaah dartiis
 loo hibeyay.
waqaf² *f.g1 (-qfay, -qaftay; -qfi)* Hanti
 maguурто ah Ilaah dartiis u hibayn (sida
 guri).
waqal *m.l 1.* Daruur biyeysan. 2. Roob.
waqcad *m.dh 1.* Waxyello weyn. 2. Goob
 dagaal taariikhdiisa la wada hayaa uu ka
 dhacay. 3. Dagaal caan ah.
waqdhaac¹ *m.l ld waqdhaacid*.
waqdhaac² *f.g1 (-cay, -cday)* Xoolo Allabari
 dartiis u qalid.
waqdhaacid¹ *m.f.dh eeg* waqdhaac². *ld*
waqdhaac¹.
waqdhaacin *m.l (dii.)* Xoolo Ilaah dartiis loo
 qalo oo lagu ducaysto. *ld waqdhaac¹*.
waqdhis *m.l* Dhismo meel laga taago oo lagu
 xususanayo qofdhintay oo qabrigisu meel
 kale ku yaal.
waqfid *m.f.dh eeg* waqaf².
waqlal¹ *m.dh ld walqal¹*.
waqlal² *f.mg1 (-alay, -ashay)* *ld walqal²*.
waqlalid *m.dh ld walqalid*.
waqooyi *m.l ld woqooyi*.
waqt¹ *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Waa; goor; jeer;
 shin; ammin. 2. Xilli; nur. *ld wakhti*.
waqt² *m.l (fis.)* Summad t. Xaddiga sahla in
 aynu kala saarno laba dhacdo oo isku mid
 ah, kana dhacay isku meel. Gaalis u dhexeeyaa
 labadaa dhacdo ayaa ah aasaaska cabbirka
 waqtiga.
waqtilumis *m.l* 1. Waqtiga oo aan laga
 faa iiddaysan. 2. Waxyabo laysku maaweeeliyo
 oo waqtiga laysku dhaafiyo, sida shax, turub
 iwm.
waqtqaadasho *m.f.dh eeg* waqtiqado.
waqtqaado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)*
 Raaxaysasho.
war¹ *m.l (-rar, m.l)* 1. Wax aan hore loo ogeyn
 oo laysu sheego. 2. Hadal.
war² *m.dh (-ro, m.l)* Meel weyn oo la qoday
 oo biyuhu fariistaan.
war³ *u.j ld waryaa*.

war⁴ *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax qorrax iyo dabayl u
 dhigid.
waraab¹ *m.l* 1. Biyo siinta xoolo oomman biyo
 la siyo. 2. W. ah: beer aan roob ku bixin oo
 webi, il iwm laga biyo siyo. 3. *ld waraabid*.
waraab² *m.l* Ku filqinta biyaha dhulka dushiisa
 si aan dabiici ahayn, si loo fududeeyo ku
 beerista dalaggaa meel haddii aan la waraabin
 bixiddiisu aysan suurtagal ahaanlahayn,
 roobka oo ku yar awged.
waraab³ *f.g1 (-bay, -btay)* Biyo cabbid.
waraababadlow *m.l.kb* W. ah: qof qori isku
 dhufta oo waraabe isu beddel; qori-ismaris
 (sheko-baralay).
waraabalahadal *m.l (-lyo, m.l)* W. ah: qof cida
 dhurwaaga yaqaan oo fasira.
waraabaqandhis *m.l* Caano dhaynimo ka
 baxay oo aan aad u suusucin.
waraabe *m.l (-bayaal, m.l/dh)* Dhurwaa.
waraabe-ligis *m.l* Nooc waraabaha ka mid ah
 oo meesha uu qaniino aysan dhaqso bogsan.
waraabi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cid oomman
 biyo la cabbo siin. 2. Beer oomman biyo ku
 duwid.
waraabid *m.f.dh eeg* waraab². *ld waraab¹*.
waraabin *m.f.dh eeg* warabi. *ld warabis*.
waraabis *m.l ld warabin*.
waraaboobid *m.f.dh eeg* waraabow³.
waraabow¹ *m.l* Cudur xun oo laysku qaadsiyo
 isu tegidda ragga iyo dumarka ama lala
 dhasho; xabbad.
waraabow² *m.l (daaw.)* Cudur muddo dheer
 oo ka mid ah cudurrada galmada, waxaana
 keena baktiiriyyunka "trepopnema
 pallidum" oo jirka ka gala meel dhawac ah.
waraabow³ *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)*
 1. Waraabe noqosho. 2. Wax hilib badan
 cuna noqosho.
waraabsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Nafley wax
 la waraabiye ahaansho. 2. Beer wax biyo
 lagu sii daayey ahaansho.
waraabsanaan *m.f.dh eeg* warabsan. *ld*
waraabsanaansho.
waraabsanaansho *m.ll/dh ld warabsanaan*.
waraabsasho *m.f.dh eeg* warabso.
waraabso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Nafley
 oomman biyo siisasho. 2. Beer oomman
 biyo ku duwasho.
waraaq *m.dh (-qo, m.l)* 1. Baalaal xalxalleefsan,
 jilicsan oo badanaa wax lagu qorto. 2. Xaashi
 qoran oo laysu diro. *ld warqad*.
waraar *m.l (-rro, m.dh)* 1. Neef iwm oo inta
 wada jir loo qasho qiimihiiisa la qaybsado.
 2. Oogada nafleyda meel ka mid ah; duud;
 waraq. 3. Buur gollaheeda; jeex.

waraarad *m.l (-do, m.l) ld waraarasho.*

waraarasho *m.f.dh eeg waraaro. ld waraarad.*

waraari *f.g1 (-ryay, -riday; -riy)* Wax ruxid ama jiljilid (gilgilid).

waraaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Neef si wada jir ah u qalasho iyada oo qiimihiisa la wada bixinayo

waraaryid *m.f.dh eeg waraari.*

waraase *m.l ld waraasi.*

waraasi *m.dh* 1. Midab cawl ah oo lo'du yeelato. 2. Caano dhay ah, cabbaar yiil oo xoortii ka dhacday, labeenna soo yeelanaya. *ld waraase.*

warac *m.l.kh (-cyo, m.dh)* 1. Qof dhowrsoon oo xumaha ka fogaado. 2. Qof ragannimo leh; geesi ah. 3. Labada gollood ee buurta middood.

waraf *m.l (-fyo, m.dh)* Xarig qaylo dheer oo lagu ilaalsho beeraha; qawle; jacle; jeedalqawle.

wəraf¹ *m.l Welwel ama xanuun lala seexan waayay. ld weref¹.*

wəraf² *f.mg1 (-rfay, -rafday; -rfi)* Welwel ama xanuun la seexan waayid. *ld weref².*

waran¹ *m.l (-rmo, m.l)* Qalab lagu dagaallamo oo ka samaysan bir ballaaran oo labada dhinac af ku leh iyo caarad dhuuban, ul xooggan iyo taki.

waran² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* 1. Wax in la qoraxeeyo loo kala bixiyey ahaansho. 2. Badeeco iwm wax dhulka lagu fidiyey ahaansho. 3. Wax la baabi'iyey ahaansho. 4. Meel wax biyo jiifaan ahaansho.

waran-cireed *m.dh (-dyo, m.dh) (fis.)* Gobol maatar ah oo cirka ka soo dhaca, muuqdana ama la arko marka u soo galo gibirkha atmosfeerka ee inoo dhaw. Isliska hawada uu soo dhexmarayo ayaa inoo sahla aragga waran-cireedka.

warango *m.dh* Walax budo ah oo xalwada marka la samaynayo lagu daro.

warankiino *m.dh* Dareere kiimikal ah oo dharka aan midabka lahayn oo la dhaqaylo lagu cadeeyo.

waranle *m.l* 1. Qof qalabkiisu waran yahay. 2. Qof dagaal galay oo aan qori wadan.

waranley *m.dh.u* Ciidanka warmaha wata.

waranweyro *m.dh.u* 1. War iska soo daba dhacaya. 2. War in la qariyo laysku ogaa ama ku habboonaa oo dibbadda loo saaro, oo dadka looga sheekeeyo.

waraq *m.l (-qyo, m.dh)* 1. Karin laga dhaco; jeex. 2. Lafdhabarta, inteeda kelyaha la siman; waraar.

warasho *m.f.dh eeg waro.*

waraso *m.dh.u* Ubud la dhalay; awlaad; ilmo; dhal.

warato *m.dh.u* Ganacsato yaryar oo aan dukaamo lahayn oo meel bannaan ama balbalooinka hoostooda wax ku iibsada.

warayn *m.f.dh eeg waree.*

waraysad *m.l ld waraysasho.*

waraysasho *m.f.dh eeg warayso. ld waraysad, waraysi.*

waraysi *m.l ld waraysasho.*

warayso *f.g3 (-stay, -satay)* War qof uu hayo ka dhegeyso; cid wax weyddiin.

warbixi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ka w.: arrin ama xaalad lagu suganyahay sheegid ama gudbin.

warbixin *m.f.dh eeg warbixi.*

warbogasho *m.f.dh eeg warbogo.*

warbogo *f.mg3 (-gtay, -gatay)* 1. Cid xog haysa si ballaaran uga warramid. 2. Ka w.: cid xog haysa si wacan u waraysasho.

warceli *f.mg2 (-iyay, -isay)* U w.: cid u jawaabid.

warcelin¹ *m.f.dh eeg warceli.*

warcelin² *m.dh* Lammaaneynta wax soo saarka iyo wax gelinta ee hawl soohyada jirku fulinayaan. Shaqada war celinta waxay muhim u tahay hagaajinta shaqaajin dabici ah oo badan ee jirku sameeyo: hormooniska soo saariddoda, iyo falgallada ensaymisku ka hawl gaalaan.

wardi *m.l ld werdi¹.*

wardoon *m.l* 1. Qofka raadiya siraha cadowga. 2. Hay'adda ku sheqqa leh wardoonidda.

wardoonid *m.dh* Raadinta siraha cadawga la raadiyo. *ld wardoon (2).*

waree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Cid ama wax danayn.

wareeg¹ *m.l (-gyo, m.dh)* 1. Socod aan dan la haying. 2. Socod aan toos ahayn; leexad; weecad; laabad.

wareeg² *m.l (xis.)* Wadarta dhererada iyo dhinacyada shaxan jomatari.

wareeg³ *f.g/mg1 (-gay, -gtay)* 1. (f.g) Meel macno la aan u socosho. 2. (f.mg) Ka w.: wax ka leexasho. 3. (f.mg) Ku w.: wax kormeerid. 4. (f.mg) U w.: meel u beddelasho (qof). 5. (f.mg) La w.: xil ama alaab iwm cid ka guddoomid.

wareegaalaysasho *m.f.dh eeg wareegaalayso. ld wareegaalaysi, wareegaysasho.*

wareegaalaysi *m.l ld wareegaalaysasho.*

wareegaalayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Dan la'aan meelo u socosho. *ld wareegayso.*

wareegacadde *m.l* Ciyaar carruurtu ciyaarto iyagoog gacmaha iswada haysta oo isku wareegaalaysanayaa.

wareegacaddee *f.mg2 (-deeyay, -deysay)* 1. Dan la'aan u wareegid. 2. Wareegacadde samayn.

wareegacaddeyn *m.f.dh eeg* wareegacaddee.

wareegasho *m.f.dh eeg* wareego².

wareegaysasho *m.dh ld* **wareegaalaysasho**.

wareegayso *f.mg3 ld* **wareegaalayso**.

wareegid *m.f.dh eeg* wareeg². *ld* **wareeg¹**.

wareego¹ *m.dh* Xoolaha nool ee colka duullaanka ahi sahay ahaan u wato.

wareego² *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Soo w.: halkaad joogtid ka tag oo meel kale u wareeg.

wareegsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax qaab goobaabin ah leh ahaansho. 2. Ku w.: wax meel ku hareeraysan ahaansho.

wareegsanaan *m.f.dh eeg* wareegsan. *ld* **wareegsanaansho**.

wareegsanaansho *m.l/dh ld* **wareegsanaan**.

wareegasho *m.f.dh eeg* wareegso.

wareegso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Meel wax u beddelasho. 2. Ka w.: meel ama wax ka leexasho.

wareegto¹ *m.dh (-ooyin, m.l)* Warqad arrin gaar ah ka hadlaysa, gaarta meelo badan oo la rabo in si degdeg ah loo fuliyo.

wareegto² *m.dh* Ciyaar ragga u gaar ah oo laga yaqaan Shabellada Dhexe iyo Shabellada Hoose, asalkeeda horana ciyaar dagaal ayay ahayd.

wareeji *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax wareegaya ka dhigid. 2. Dhinac kale u dhaqaajin (wax ama qof) 3. Ku w.: qalab ama xil qof faraha ka saarid. 4. Badar shiidian si buunshaha looga saaro walaanwilin.

wareejin *m.f.dh eeg* wareeji. *ld* **wareejis**.

wareejis *m.dh ld* **wareejin**.

wareejisan *f.mg4 (-sanaa, -sanayd)* Badar shiidian wax buunshada laga saaray ahaansho.

wareejisanaan *m.f.dh eeg* wareejisan. *ld* **wareejisanaansho**.

wareejisanaansho *m.l/dh ld* **wareejisanaan**.

wareemato *m.dh.u* Col yar oo intay si qarsoodi ah u baxaan wax soo burburiya amaba laaya; wareento.

wareemid *m.f.dh eeg* wareen². *ld* **warmayn**.

wareen¹ *m.l* Nabar ama dhaawac waran ama hooto.

wareen² *f.g1 (-eemay, -eentay; -eemi)* 1. Cid waran ama hooto ku dhufasho. 2. Xanuun si kedis ah cid u qabasho. *ld* **warmee**.

wareento *m.dh* Cudur xanuu kulul leh oo badanaa ku dhaca feeraha.

wareeq *m.l(-gyo, m.dh)* (xis.) Fogaanta ku dul meeran shaxan kasta oo oodan. Wawa kale lagu qeexaa dhererka xood oodan.

Xoodkaasoo noqon kara siman sida goobo ama qabaal ama xood googo'an sida geesooke.

wareer¹ *m.l* Madax-xanuun; madaxwareer.

wareer² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Cid madax xanuun dareemid. 2. Cid dayoobid.

wareeri *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid wareer ku ridid.

wareerid *m.f.dh eeg* wareer².

wareerin *m.f.dh eeg* wareeri.

wareersan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax wareeray ahaansho.

wareersanaan *m.f.dh eeg* wareersan. *ld* **wareersanaansho**.

wareersanaansho *m.l/dh ld* **wareersanaan**.

wareershe *m.l (-shayaal, m.l/dh)* 1. Xarig jeegada iyo tuurinka isu haya oo neef geel ah oo ilmo lagu sidkayo lagu xiro. 2. Suuman la qurxiyey oo fardaha madaxa loo geliyo.

warfafin *m.dh* Baahinta dadweynaha war loo baahiyi. *ld* **warfidin**.

warfifi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax inta gacanta lagu qabto wareejin. 2. Wax tuurid.

warfid *m.f.dh eeg* waqraf². *ld* **werfid**.

warfidin *m.dh ld* **warfafin**.

warfidiyeen *m.l (-nno, m.dh)* Dad wargeysyo qora.

warfifin *m.f.dh eeg* warfi.

wargal *m.l.kh* W. ah: qof warkiisa lagu kalsoonaan karo.

wargalnimo *m.dh* Wargal ahaansho.

wargee *f.mg2 (-geeyay, -geysay)* U w.: war cid kale u tebin ama gaarsiin.

wargeeye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof diradiraalow ah.

wargeli *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid war aysan horay u hayn gaarsiin ama u sheegid.

wargelin *m.f.dh eeg* targeli.

wargeyn *m.f.dh eeg* wargee. *ld* **wargeys**.

wargeys *m.l* 1. (-syo, m.dh) Xaashi ama xashiyo war ku yaal oo wakhti go'an soo baxa sida maalin, toddobaad, bil iwm oo inta la daabaco la faafyo; joornaal. 2. *ld* **wargeyn**.

wargur¹ *m.l* Hab raacatada soomaaliyeed ku dhaqanto kolka ay garramayso ama wada xaajoinaysa. Qof codkar ah ayaa hadba qofka hadlaysa warkiisa qabta oo kor u qaada oo dadka wada maqalsiyya, isagoo qeexan oo quruxsan u sheegaya. *ld* **wargurid**.

wargur² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Cid hadlaysa si loo maqashiiyo ama loo ogeysiyo in lala socdo warkiisa wuxuu yiraahdaba ka daba dhihid.

wargure *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Cidda qof hadlaysa ama doodeysa warka ka koobisa.

wargurid *m.f.dh eeg* targur². *ld* **wargur¹**.

warhayn *m.f.dh eeg* warhee.

warhee *f.g/mg2* (-heeyay, -haysay) Ka w.: arrin iwm meesha ay mareyso la socosho. 2. Ka w.: cid dhaqaale u baahan taakulayn.

warhel *f.mg1* (-elay, -eshay) Ka w.: cid wax aysan horayn u ogeyn helid.

warhelid *m.f.dh eeg* warhel.

wari *f.mg2* (-iyay, -isay) War cusub tebin. *ld* *weri*.

warid *m.f.dh eeg* war⁴.

warin *m.f.dh eeg* wari. *ld* **waris, werin, weris.**

waris *m.l* 1. *ld* **warin**. 2. *ld* **weris**.

wariye *m.l* (-yayaal, *m.lldh*) Qofka wararka tebiya. *ld* **weriye**.

warjaaf¹ *m.l ld* **warjeef¹**.

warjaaf² *f.g1* (-fay, -ftay) *ld* **warjeef²**.

warjaafid *m.dh ld* **warjeef¹**.

warjeef¹ *m.l ld* **warjaaf¹**, **warjaafid**, **warjeefid**.

warjeef² *f.g1* (-fay, -ftay) Tiro badan oo nafley ah isku kol lbyn ama dilid. *ld* **warjaaf²**.

warjeefid *m.f.dh eeg* warjeef². *ld* **warjeef¹**.

warlalis *m.l* (-syo, *m.dh*) Aaladda wararka baahisa.

warmayn *m.dh ld* **wareemid**.

warmee *f.g2 ld* **wareen²**.

warnaan *m.f.dh eeg* waran². *ld* **warnaansho**.

warnaansho *m.lldh ld* **warnaan**.

waro *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Dhar ama wax la mid ah oo qoyan meel qorrax ah si uu u engeko ku kala baxsasho. 2. Badeeco si loo gato dibad dhigasho.

warqaad *m.dh ld* **warqad**.

warqab *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Ka w.: wax xaaladda ay ku sugan yihiin ogaasho. 2. Ka w.: cid dhaqaalayn ama daryeelid.

warqabe *m.l* **warrame**.

warqabid *m.f.dh eeg* warqbab.

warqad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Baalal xalxalleefsan oo jiljilicsan oo wax lagu qorto. 2. Xaashi qoran oo la isu diro. *ld* **warraaq, warqaad**.

warra¹ *m.lldh* 1. Fal samayntiisa laga xishoodo oo qofka sharaf dhaca u keena; ceebi. 2. Luggooyo; hungo. 3. Garabmar; dhinac ka dhaaf.

warra² *f.mg1* (-rra'ay, -rra'day) 1. Sharaf dhac la kulmid. 2. Ku w.: ku hungoobid; ku luggu id. 3. Garabmarid; dhinac ka dhaafid.

warraaq¹ *m.dh ld* **warraaqid**.

warraaq² *f.mg1* (-qay, -qday) Liidasho ka tmid daal, caato, jirro iwm.

warra'i *f.g2* (-iyay, -isay) Cid sharaf dhac gayeysiin.

warra'id *m.f.dh eeg* warra².

warra'in *m.f.dh eeg* warra'i. *ld* **warra'is**.

warra'is *m.l ld* **warra'in**.

warrame *m.l* Kitaab farguri ah oo ka hadlaayo falka iyo waxyaalihii ay dadkii hore ku dhaqmi jireen; warqabe.

warramid *m.f.dh eeg* warran². *ld* **warran¹**.

warran¹ *m.l* 1. Hadal; war la sheego. 2. *ld* **warramid**.

warran² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) 1. War sheegid ama ku hadlid. 2. Ka w.: cid ama arrin wax la xiriira sheegid. 3. U w.: cid xog aysan ogayn u sheegid.

warriile *m.l.u* Gorayada teeda yar.

warriiq *m.l.u* Jirriqaa.

warroon *f.mg4* (-naa, -nayd) U w.: qof, qof kale arrin uga xogogaalsan ahaansho.

warroonaan *m.f.dh eeg* warroon. *ld* **warroonaansho**.

warroonaansho *m.lldh ld* **warroonaan**.

warsasho *m.f.dh eeg* warso.

warshaqaq *m.dh* (-ooyin, *m.l*) *ld* **washaaqo**.

warshad *m.dh* (-do, *m.l*) Dhis makiinado waaweyn yaalliiin oo alaabta ceeriin lagu farsameeyo. *ld* **wershad**.

warshadayn *m.f.dh eeg* warshadee.

warshadaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la warshaddeeyey ahaansho.

warshadaysnaan *m.f.dh eeg* warshadaysan. *ld* **warshadaysnaansho**.

warshadaysnaansho *m.lldh ld* **warshadaysnaan**.

warshadhee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Alaab ceeriin warshad gelin.

warsheeg¹ *m.l ld* **warsheegid**.

warsheeg² *f.mg1* (-gay, -gtay) War qarsoon sheegid.

warsheegid *m.f.dh eeg* warsheeg². *ld* **warsheeg¹**.

warsheeko *m.dh* War in la qariyo layska ogaa oo dibadda loo saro.

warseite *m.l* (-dayaal, *m.lldh*) Wargeys.

warso *f.g3* (-saday, -satay) Cid arrin xog ka haysa wax weyddiin.

wartebi *f.mg2* (-iyay, -isay) War tebin.

wartebin *m.f.dh eeg* wartebi. *ld* **wartebis**.

wartebis *m.l ld* **wartebin**.

warwacsasho *m.f.dh eeg* warwacso.

warwacso *f.mg3* (-saday, -satay) Ku w.: dhibaato dhacday cid u eersasho.

warwar¹ *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Samayo dhuudhuuban oo dhallintu isku riddo oo gabbashada ku barato. 2. Nooc waran oo dheer.

warwar² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **walwal²**.

warwari *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **walwali**.

warward *m.dh ld* **walwalid**.

warwarin *m.dh ld* **walwalin**.

warwarsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld walwalsan.*
warwarsanaan *m.dh ld walwalsanaan.*
warwarsanaansho *m.ll/dh ld walwalsanaan.*
warxungee *m.l* 1. Jaad ka mid ah jaadadka caaraada oo waa weyn, sun aad u xun ayuuna leeyahay. 2. Diradiraale; basaas; google; jaajius.
warxunsheeg *m.l.kh* Qofka warka xun buunbuuniya.
waryaa *u.j* (w. waryaaya) Erey lala hadle labood ah dareenkiisa lagu soo jeediyoo. *ld ar, aryaa, waarr, war³, warjee.*
waryaaya *u.j.w eeg waryyaa.*
waryahaad *m.l* Afarta nooc ee xoolaha la dhaqdo ah, geela, lo'da, ariga iyo gammaanka; meesi.
waryee *u.j ld waryyaa.*
waryelasho *m.f.dh eeg waryeelo.*
waryeelo *f.mg3 (-eeshay, -eelatay)* Ku w.: wax yar oo aan nafac lahayn ku eedoobid.
waryoon *m.l.kh* W. ah: safar aan joogsi iyo nasiinyo lahayn.
was *f.g1 (-say, -stay)* Nin naag u gal mood.
wasaarad *m.dh (-do, m.l)* Qaybahaa waaweyn ee taliska dawlad u qaybsamo oo wasiir u madax yahay middood; wasaaro.
wasaaro *m.dh ld wasaarad.*
wasaayad *m.dh (-do, m.l)* 1. Dardaaran qoran. 2. Wakiilashada cid la wakiisho. *ld wisaaayad.*
wasac *m.l.kh* W. ah: meel aan ciriiri ahayn. *ld waasac.*
wasakh *m.dh* Uskag; dhusuq.
wasakhayn *m.f.dh eeg* wasakhee.
wasakhaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax wasakh leh ahaansho.
wasakhaysnaan *m.f.dh eeg* wasakhaysan. *ld wasakhaysnaansho.*
wasakhaysnaansho *m.ll/dh ld wasakhaysnaan.*
wasakhee *f.g2 (-kheeyay, -khaysay)* Wax wasakh gaarsiin.
wasakhoobid *m.f.dh eeg* wasakhow.
wasakhow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax wasakh leh noqoshoo.
wasan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la wasay ahaansho.
washaqaqo *m.dh (-ooyin, m.dh)* Dhul biyabaxo ah oo ceel gaaggaaban laga qoto. *ld warshaqaqo.*
washensi *m.l.kh* Badow; qashiin.
washir¹ *m.l ld washirid.*
washir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Doonni, markab ama gaadiid kaloo badeed samayn ama dhisid.
washiran *f.mg4 (-ruraa, -rnayd)* Wax la washiray ahaansho.
washirid *m.f.dh eeg* washir². *ld washir¹.*

washirnaan *m.f.dh* washiran. *ld washir-naansho.*
washirnaansho *m.ll/dh ld washirnaan.*
wasid *m.f.dh eeg* was.
wasiilo *m.dh* Wax wax kale loogu dhowaado ama lagu gaaro.
wasiir¹ *m.l (-rro, m.dh)* Qof wasaarad u madax ah.
wasiir² *m.dh* Ubud; dhal; carruur; ilmo.
wasiirnimo *m.dh* Wasir ahaansho.
waslad *m.dh (-do, m.l)* In yar oo is-haysata; cad (hibil).
wasladayn *m.f.dh eeg* wasladee.
wasladee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* 1. Hilib waslado u jarjarid. 2. Wax qaybo u jarjarid.
wasmo *m.dh* Galmo; isutag.
wasnaan *m.f.dh eeg* wasan. *ld wasnaansho.*
wasnaansho *m.ll/dh ld wasnaan.*
wastaad *m.l (-dyo, m.dh)* Macallinka daaraha dhisa.
wastaadnimo *m.dh* Wastaad ahaansho.
waswaas¹ *m.l.kh* Shaki; isla-hadal; laballaabow. *ld wiswis¹.*
waswaas² *f.mg1 (-say, -stay)* Qof wax uu samayn lahaa ka shakiyyid. Tus. "Cali muufadii uu lahaa buu ka waswaasy". *ld wiswis².*
waswaasi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid waswaas ku abuurid. *ld wiswis¹.*
waswaasid *m.f.dh eeg* waswaas². *ld wiswisid.*
waswaasin *m.f.dh eeg* waswaasi. *ld wiswisin.*
watabbiir *m.l* Caano raagay oo aad dhanaan u noqday.
watahsad *m.l ld watahsasho.*
watahsasho *m.f.dh eeg* watahsasho. *ld watahsad, watahsashi.*
watahsisi *m.l ld watahsasho.*
watahsso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ka w.: meel wax laga sugayey gacmo-marnaan kaga tegid.
watar *m.l* Salaad sunne ah, habeenkii la tukado oo rakkadacheedu tiro kisi ah yihiin. *ld witir.*
watatacoobid *m.f.dh eeg* watatacow². *ld waddadacoobid, waddaddacow¹, watatacow¹.*
watatacow¹ *m.l ld* watatacoobid.
watatacow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Rafaad la kulmid. *ld waddaddacow².*
watiiq *m.l.kh* W. ah: wax dhuuban.
wax *m.l (-xyaalo/-xyaabo, m.l)* 1. Shay; walax. 2. Arrin; talo; xaal.
waxa *qr.dd ld waxaa.*
waxaa *qr.dd* Qurub soo hor marinaya yeelaha, layeelahaa ama dhammeystire kale ee weerta dhexdeeda lagu muujiyo. Tus. "Waxaa yimid Xasan". *ld waxaa.*

waxad *m.db* Hanti aabbe siiyo ilmihisa midkood.

waxar¹ *m.l (-ro, m.)* Orgiga yar.

waxar² *m.db (-ro, m.)* Dhasha riyaha tooda yar.

waxarawaalis *m.l* Geed laamo dhuudhuuban oo caleemo balballaran iyo ubaxyo hurud ah leh.

waxaraxir *m.db (c.fal.)* Meerayaasho qorraxda tan ugu iftiin badan, waxayna u dhhexaysaa dhulka iyo dusaga (cuddaarka) sannakeedu waa 225 maalmood, qorraxdana waxay u jirtaa toddobaatan ku dhowaad malyuun oo mayl; xiddigta waaber; sahra.

waxarcaddeeye *m.l* Geed aan qodax lahayn oo miro la cuno cadcad oo macaan leh.

waxarey *m.db* Ukuunta shinnida iyo dhurdaha.

waxaro *m.l* Surta dhurduhu sameeyo, qaybeeda oo ka samaysan ugxaan farabbaan oo aan weli dillaacin; qayba kale waa miidda iyo gowska.

waxarxit *m.l* Mareegta waxaraha qoorta loo gelyo habeennimada.

waxash *m.l (-shyo/wuxuush, m.db)* Qof aan naxariis lahayn. *ld waxshi*.

waxashnimo *m.db* Naxariis la'aanta. *ld waxshinnimo*.

waxayn *m.f.dh eeg* waxee.

waxbarad *m.l* 1. Qof hawshiisu tahay in uu wax dhigto; arday. 2. *ld waxbarasho*.

waxbarasho *m.db* Tacliin; aqoonkororsi.

waxbarid *m.db* Tacliinbarid; aqoonbarid. *ld waxbaris*.

waxbaris *m.db ld waxbarid*.

waxbeerid *m.db* Wax abuurid, wax beerid.

waxee *f.g2 (-xeeyay, -xaysay)* Wax hagaajin; samayn.

waxgal *m.l.kh* W. ah: wax waxtara ama muhimad leh; waxtar.

waxgalmo *m.db* Waxtarmo.

waxgarad *m.l* 1. Qof garaad ama caqli leh; waxyaqaan. 2. Dad garaad leh.

waxgaradnimo *m.db* Caaqilnimo; waxgarasho.

wax-ku-ool *m.l.kh* W. ah: wax waxtara ama qimo leh.

waxmatare *m.l (-rayaal, m.l/db)* Qof aan karti iyo waxqabad lahayn.

waxooga *m.l.kh* W. ah: wax tiro ahaan aan badnayn. *ld xoogaa*.

waxqabad *m.l* Karti wax lagu fuliyo. *ld waxqabasho*.

waxqabasho *m.db ld waxqabad*.

waxsheeg *m.l ld waxsheegid*.

waxsheegid *m.db* 1. Hadlid. 2. Hamasho. *ld waxsheeg*.

waxshi *m.l ld waxash*.

waxshinnimo *m.db ld waxashnimo*.

waxsoosaar *m.l* 1. (*dhaq.*) Tirada wixii ka soo baxa warshadaha, beeraha, xoolaha, iwm. 2. (*dhaq.*) Natijada waxqabad hawleed kasta. *ld waxsoosaarid*.

waxsoosaarid *m.db* Awoodda waxqabad ee wax leeyihiin. *ld waxsoosaar*.

waxtar *m.l* 1. Qiimaha isticmaal ee wax leeyihiin. 2. Nafaqada raashin laga helo. 3. W. ah: nafley waxqabad leh. 4. *ld waxtarid*.

waxtarid *m.db* Waxgalmo. *ld waxtar, wax-tarmo*.

waxtarmo *m.db ld waxgalmo, waxtarid*.

waxwadaqabsi *m.l* Isu kaashiga dad isu kaashadaan in ay hawl wadajir u qabsadaan.

waxwalbaale *m.l.kh* W. ah: wax jaadad badan leh.

wax-walba-cune *m.l (-nayaal, m.l/db)* Xayaanka quuta cunto xayaawan iyo dhirba leh (dadka).

waxyaabo *m.l.w eeg* wax.

waxyaalo *m.l.w eeg* wax.

waxyaqaan *m.l* waxgarad.

waxyeel *m.l ld waxyeelid*.

waxyeelid *m.db* Dhibaato u geysashada cid dhibaato loo geysto.

waxyeellayn *m.f.dh eeg* waxyeellee.

waxyeellaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la waxyeelleyey ahaansho.

waxyeellaysnaan *m.f.dh eeg* waxyeellaysan. *ld waxyeellaysnaansho*.

waxyeellaysnaansho *m.l/db ld waxyeellays-naan*.

waxyeellee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Cid waxyeello gaarsiin.

waxyeello *m.db (-ooyin, m.)* Dhibaato.

waxyi *m.l* Farriin uu Alle u soo dhiibo ambiyadiisa.

waxyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ilalah waxyi cid wax ugu sheegid.

waxyood *m.f.l eeg* waxyoo.

way *e.d* Eray lagu muujiyo xanuun ama oggolaashadarro.

wayaakayn *m.f.dh eeg* wayaakee.

wayaakee *f.g2 (-keeyay, -keysay)* Hanti xoolo nool ah siin.

wayaako *m.db (-ooyin, m.)* Hanti xoolo nool ah oo aan badnayn; wayaqaal.

wayaayin *m.db (-nno, m.db)* Meel bannaan ah oo aan dhir lahayn.

waydaar *m.l (-rro, m.db)* Waddo yar.

wayeeloobid *m.f.dh eeg* waayeelow. *ld waayeelid*.

wayig *f.g1* (-gay, -gtay) Ka w.: wax la samayn lahaa ka naafasho. *ld wayigo*.

wayigasho *m.dh ld wayigid*.

wayigid *m.f.dh eeg wayig*. *ld wayigasho*.

wayigo *f.mg3* (-gtay, -gatay) Ka w.: wax la samayn lahaa ka naafasho. *ld wayig*.

wayooko *m.dh* (-oojin, *m.l*) Meel lagu gabbado, lagu dhuunto.

wayqaal *m.l* (-llo, *m.dh*) Wayaako.

waytamid *m.f.dh eeg* waytan.

waytan *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Ciil dartii way ku celcelin.

webi¹ *m.l* (-iyo, *m.dh*) Biyo xoog leh oo durudur iyo togba ka weyn oo aan badanaa go'in.

webi² *m.l* (-iyo, *m.dh*) (*juqr*) Durdur biyo macaan ah kaasoo ugu yaraan qayb sannadka ka mid ah ay ka weyntahay dur dur yar, waxayna martaa kanaal dabiici ah, oo ay dhinacyada ka xadeeyaan qarar, kuna shubma badda ama xaro, ama webi kale.

webi³ *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid wax u diyaarin. 2. Cid qaddarin la'aan u muujin.

webin *m.f.dh eeg* webi².

webis *m.l* Nooc cawska ka mid ah oo lo'du daaqdo aadna ugu cayisho.

wecel¹ *m.l ld wacal¹*.

wecel² *m.fk ld wacal²*.

wed¹ *m.l* Geeri; dhimasho. *ld wadj*.

wed² *fg1* (-day, -dday) Wax dilid.

wedder¹ *m.l ld waddarid*.

wedder² *fg1* (-ray, -rtay) *ld waddar²*.

wedderid *m.dh ld waddarid*.

wedid *m.f.dh eeg* wed².

wedki-arag *m.l ld wadki-arag*.

weecad *m.l ld weecasho*.

weecasho *m.f.dh eeg* weeco. *ld weecad*.

weeci *f.g2* (-iyay, -isay) Wax leexin.

weecin *m.f.dh eeg* weeci.

weeco *f.mg3* (-cday, -catay) Wax leexasho.

weecsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax weecday ahaansho.

weecsanaan *m.f.dh eeg* weecsan. *ld weecsanansho*.

weecsanaansho *m.l/dh ld weecsanaan*.

weecsho *m.f.dh eeg* weecso.

weecso *f.g3* (-saday, -satay) Wax leexasho.

weedhaar *m.l* (-rro, *m.dh*) Waddo dheer oo isku xirta laba beelood ama laba ceel.

weegar¹ *m.l ld maageer¹*.

weegar² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld maageer²*.

weegaaran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) *ld maageeran*.

weegaarasho *m.dh ld maageerasho*.

weegaarid *m.dh ld maageerid*.

weegaarnaan *m.dh ld maageernaan*.

weegaarnaansho *m.l/dh ld maageernaan*.

weegaaro *f.g3* (-rtay, -ratay) *ld maageero*.

weegaarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld maageeran*.

weegaarsanaan *m.dh ld maageernaan*.

weegaarsanaansho *m.l/dh ld maageernaan*.

weel *m.l* (-lal, *m.l*) Wax kasta oo gudo leh oo wax lagu shubto ama lagu rido ama lagu karsado.

weelduw¹ *m.l ld weelduwid*.

weelduw² *f.mg1* (-uway, -uday; -uwi) U w.: dad cudurrada xunxun oo lays qaadsiyo qaba, sida qaaxada iwm, weel gaar ah u yeelid, wax ku siin; faquuid.

weelduwan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la takooray ahaansho.

weelduwid *m.f.dh eeg* weelduw². *ld weelduw¹*.

weer¹ *m.l* (-rar, *m.l*) 1. Bahal dugaagga ka mid ah oo dhurwaaga u eg; dhidar. 2. Cad maro ah oo cad oo madaxa lagu xirto oo astaamaha tiiraanyada lagu muuijyo; hangal.

weer² *m.dh* (-ro, *m.l*) (*nax*) Ereyo taxan oo micne buuxa leh; yacni wadajirka khabarka iyo mawaadiicdisa; hawraar.

weer³ *f.g/mg1* (-ray, -rtay) Weer xirasho.

weeraami *f.g2* (-iyay, -isay) Weel subag ama caano fadhiyaa ku jiraan aayar u ruxid.

weeraamin *m.f.dh eeg* weeraami.

weerar¹ *m.l* Dagaalka ciidanka cadawga lagu dhufuto, lagu bilaabo ama lagu qaado.

weerar² *fg1* (-ray, -rtay) Cid duullaan ku qaadid.

weerargal¹ *m.l ld weerargelid*.

weerargal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Col weerar qaadid.

weerargelid *m.f.dh eeg* weerargal². *ld weerargal¹*.

weerarid *m.f.dh eeg* weerar². *ld weerarniin*.

weerarniin *m.l ld weerarid*.

weerasho *m.f.dh eeg* weero.

weercalaan *m.l* Bahal weerka iyo dawacada u dhxeeyea.

weerdawac *m.l* Bahal weerka iyo dawacada u dhxeeyea.

weereyn *m.dh* (*nax*) Qayb ka mid ah cilmi-afeedka oo ku shaqa leh qawaaniinta isku dhafta curiyeasha, yacni samaysanka weerta.

weerid *m.f.dh eeg* weer³.

weero *f.g/mg3* (-rtay, -ratay) Weer xirasho.

weershe *m.l* Qof iin indhaha ku leh.

wees *m.l* 1. Geed faalala oo xooluhu, siiba geelu daaquo oo ur aad u lifaaqoon leh. 2. Ballaar; waasac.

- weesaggad** *m.db* Geed ur qurmoon oo jeerinka u eg.
- weesaysad** *m.l ld* weesaysasho.
- weesaysi** *m.l ld* weesaysasho.
- weesayso** *f.mg3* (-stay, -satay) Salaad ka hor weeso qaadasho.
- weeso** *m.db* 1. (*dii.*) Mayrid la mayro xubnaha qaarkood oo faral ah, la'aanteedna ayan salaadu ansixi karin. 2. (*dii.*) Biyo yar oo xubnaha qaarkood lagu mayro si loo tukado. 3. (-ooyin, *m.l*) Ubbo. *ld weyso*.
- weetee** *f.mg2* (-teeyay, -teysay) Qof ama wax joojin.
- weeteyn** *m.f.db* *eeg* weetee.
- weeyaan** *qr.dd* *ld weeye*.
- weeye** *qr.dd* Qurub lagu muujiyo tiraab weereedka marka uusan fal ahayn. Tus. "Ninkanu macallinka cusub ee dugsiga weeye". *ld waaye, weeyaan*.
- wefdi** *m.l ld wafdi*.
- wegdo** *m.db ld wagdo*.
- wegen** *m.l* 1. Boqol fardo ah. 2. Xeyn; koox; horin.
- weger¹** *m.l* Geed qorigisu aad u bixi adagayah.
- weger²** *e.d* Erey la yiraahdo kolka la arko wax lala yaabo.
- wegered** *m.l ld wagarad*.
- wegeredee** *fg2* (-deeyay, -deysay) *ld wagaradee*.
- wegeredeyn** *m.db ld wagaradeyn*.
- wehel** *m.l* Nafley, nafley kale la jirta oo ka ilalinaya cidloodka.
- wehel¹** *f.g2* (-iyay, -isay) Qof, qof kale wehel u noqosho. *ld wehli*.
- wehelin** *m.f.db* *eeg* wehelin. *ld wehelis*.
- wehelis** *m.l ld wehelin*.
- weheliyaha fididda dhererka** *m.l* (-yayaal ..., *m.l/db*) (*fiis.*) Summad a. Korodhka dhererka adke ee hal halbeeg oo dherer ah, marka heerkulku kor u kaco hal digrii. Selsiyas (1 C°), cadaadiskuna yahay madoorsoome.
- weheliyaha isliska neg** *m.l* (*fiis.*) Summad m. Saamiga xoogga isliska ee suurtaggalka ah uguna sarreya iyo xoogga ku ligan dulaha is taabanaya m = Ff/Fn. Ff taas oo Ff - ay tahay xoog isliska, Fn - ay tahay xoog liganaha.
- weheliyaha qalloocsanka sugar** *m.l* (*fiis.*) Summad na. Saamiga keynaanka ilayska ee madhane iyo keynaanka ilayska ee dhextaal Na = C/Co taasoo C - ay tahay xawaarahaa ilayska ee madhane, Co - ay tahay xawaarahaa ilayska ee dhextaal.
- weheliyaha qalloocsanka** *m.l* (-yayaal ..., *m.l/db*) (*fiis.*) Summad n. Saamiga saynka xagal abbaarka iyo saynka xagal qalloocsanka. *Eeg* weheliyaha qalloocsanka sugar.
- wehelyeel¹** *m.l ld wehelyeelid*.
- wehelyeel²** *f.mg1* (-eclay, -eshay) U w.: wehel u ahaan, u noqosho.
- wehelyeelid** *m.f.db* *eeg* wehelyeel². *ld wehelyeel¹*.
- weheshad** *m.f.l* *eeg* wehesho. *ld weheshi*.
- weheshi** *m.l ld weheshad*.
- wehesho** *fg3* (-shaday, -shatay) Qof wehel ka dhigasho.
- wehliye** *m.l* (-yayaal, *m.l/db*) (*xis.*) Guud ahaan, taranka dhammaan isirrada ku jira tibaax marka laga reebo isir magacaaban. Tibixda 5xy; 5 waa wehliyaha xy, x waa wehliyaha 5y, y waa wehliyaha 5x, 5x waa wehliyaha y iwm. Sida badan wehliye waxa loo qaataa isirka madoorsoomaha ahee ku jira tibix.
- weji** *m.l* (-iyo, *m.db*) Madaxa dadka intiisa horay u soo jeedda ee u dhhexeya foodda ilaa iyo lafta garka, dhugta ilaa dhugta kale oo indhaha, sanka iyo afku ku yaallin; fool; jaah. *ld waji*.
- weji dhexe** *m.l* (*baay.*) Heerka ugu weyn ee qaybsanka bu'da, kaas oo xuubka bu'du uu baaba'ay, koromosoomyaduna ay imanayaan badhtanka xiddigaha, kaddibna waxa bilaabma kala durugga koromaati-dhyada.
- weji didsan** *m.l* (-iyo ..., *m.l*) (*kiim.*) Xaalad atam, molikuyuul, ama hab kale oo leh tamar ka badan tan uu leeyahay marka uu degganyahay.
- weji gebagabo** *m.l* (-iyo ..., *m.db*) (*baay.*) Heerka afraad ee qaybsanka unugga; kaas oo ah marka ay koromaati-dhyadu gaadhaan cidhifyada, saytobalaasamkuna uu qaybsamo ee uu sameeyo laba unug oo mataana ah oo kala soocan. Waxa baaba'a miiqyada iyo xiddigaha iyaadoo bu' yarada iyo xuubka bu'da ee unug mataan kastaa dib u samaysmo iyo koromosoomyada oo dib u soo ceshada qaakkoodiin dunta oo kale ahaa.
- weji ogsidhayn** *m.l* *eeg* ogsidhayn.
- wejibbax** *m.l* (-dyo, *m.db*) Weji aan furfurnay oo kolka qof la arko la duuduubo; wajikaduud.
- weji-dayaxeed** *m.l* (-iyo ..., *m.l*) (*c.fal.*) Heerarka kala duwan ama isbeddeellada muuqaalka oo dayaxu maro markuu ku wareegayo dhulka, waxaana loo yaqaannaa dayax cusub, dayax buuxa, iwm.
- wejifur** *m.l* Hadiyad gabdhaha la arooso uu siyo ninka wax aroosay kolka la gurigeeyo.

wejigarad *m.l ld wejigarasho.*

wejigarasho *m.f.db eeg wejigaro. ld wejigarad.*
wejigaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* 1. Cid aqoonsasho. 2. Cid u eexasho.

wejiggabax *m.l Madax hoos u rogidda iyo weji kaduudka ku dhaca qof uu ka horyimid qof uu horay wax ugu dhiimay; yaxyax.*

wejih *f.g1 (-hay, -hday)* 1. Wax qaabilid. 2. Meel ama cid abbaarid. *ld waajah, wajih.*

wejihii *f.lg2 (-iyay, -isay)* 1. Wax, wax kale qaabisiiin. 2. Cid meel ama cid kale aaddin. *ld waajihii.*

wejihad *m.f.db eeg wejih. ld waajihad, wajahid.*
wejihin *m.f.db ld waajihin.*

wejiine *m.l ld wajjiine.*

wejimacbuus *m.l Qof aan furfurnayan oo dad dhixgelkiisu yar yahay.*

wejitub¹ *m.l Wejimacbuus; wejikaduud.*

wejitub² *f.mg1 (-bay, -btay)* Jirxumayn darteed cid wejiga u kaduudid.

wejitubid *m.f.db eeg wejitub².*

weled *m.l 1. Beeryarada oo jirrata aadna u bararta. 2. (avlaad, m.db) Ilmo la dhalay. 3. Kasha badarka lagu tumo.*

welef *m.l Wax aad u jeclaysasho.*

weli¹ *m.l (-iyo/awliyo, m.db)* 1. Qof mu'min ah oo Ilaaah ka baqa. 2. Qof ay saaran tahay mas'uuliyadda xaaq meel deggan. *ld wali.*

weli² *m.fk 1. Ilaa hadda. 2. kol kale; haddana; misana. 3. Waa w.gay: abidkay, kolna.*

welinnimo *m.db Weli ahaansho.*

welwel¹ *m.l ld walwal¹.*

welwel² *f.mg1 (-elay, -eshay) ld walwal².*

welwel-dheeraad *m.l (c.naf.) Welwel ka qabid*

shaqada jirka iyo caafimaad darro la mala awaaley. Waxay keeni kartaa cudur mas-kaxeed qofka naftiisa naafeeyaa. Noocyada khatarta ah waxa jira himadjab caafimaad darro, oo sida badan ay sabab u tahay qalbi jabka joogtada ah.

welweli *f.g2 (-iyay, -isay) ld walwal¹.*

welwelid *m.db ld walwalid.*

welwelin *m.db ld walwalin.*

welwelsan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld walwalsan.*

welwelsanaan *m.db ld walwalsanaan.*

welwelsanaansho *m.ll/db ld walwalsanaan.*

werdi¹ *m.l Ku celcelinta ereyo Alle loogu dhowaanayo. ld wardi.*

werdi² *f.mg1 (-iyay, -iday; -iyi)* Ereyo Ilaa loogu dhowaanayo ku celcelin.

werdiyid *m.f.db eeg werdi².*

weref¹ *m.l ld wqraf¹.*

weref² *f.mg1 (-ray, -rtay) ld wqraf².*

werfid *m.db ld warfid.*

weri *f.mg2 (-iyay, -isay) ld wari.*

werin *m.db ld warin.*

weris *m.l 1. ld waris.* Nooc ka mid ah dhirta.

2. *ld waris.* Dhoobo loo adeegsado si loo midibeyyo dharka ama timaha. 3. *ld warin.*

weriye *m.l ld wariye.*

wershed *m.db ld warshad.*

werwer¹ *m.l ld walwal¹.*

werwer² *f.mg1 (-ray, -rtay) ld walwal².*

werweri *f.g2 (-iyay, -isay) ld walwali.*

werwerid *m.db ld warwarid.*

werwerin *m.db ld walwalin.*

werwersan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld walwalsan.*

werwersanaan *m.db ld walwalsanaan.*

wesiif *m.l Kalluun aad u yaryar oo u eg sardiinka.*

wesin *m.l (-nno, m.db) Goor, waqtii.*

wey *m.l Hilib uu ka soo gooyo halgamuhu neefka uu soo dilo.*

weyaan *qr.dd ld weeye.*

weydy *m.db.kh W. ah: nafley caato ah.*

weydaar¹ *m.l Isdhaaf; gudub. ld weydaarid.*

weydaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Neef geel ah jeenigiisa iyo lugtiisa talantaalli u xirid ama isdhaaf u xirid.

weydaarasho *m.f.db eeg weydaaro.*

weydaari *f.lg2 (-iyay, -isay)* 1. Dhaafi; gudbi. 2. Is w.: is dhaafin.

weydaarid *m.f.db eeg weydaar². ld weydaar¹.*

weydaarin *m.f.db weydaari.*

weydaaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* 1. Wax dhaafid. 2. Wax dabamarid.

weydaarsan *f.g4 (-naa, -nayd)* Wax, wax kale dhaafsan ahaansho.

weydaarsanaan *m.f.db eeg weydaarsanaan. ld weydaarsanaansho.*

weydaarsansho *m.f.db eeg weydaarso.*

weydaarso *f.lg3 (-saday, -satay)* Wax, wax kale dhaafsasho.

weyddii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* 1. Qof si jawaab looga halo su'aal u jeedin; warso. 2. Cid wax ka codsasho.

weyddiin *m.f.db eeg weyddii. ld weyddis.*

weyddiis *m.l ld weyddiin.*

weyddiisad *m.l ld weyddiisasho.*

weyddiisasho *m.f.db eeg weyddiiso. ld weyddiisad.*

weyddiiso *f.lg3 (-stay, -satay)* Wax loo baahanyahay cid ka baryid.

weydee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* 1. Arrin sahlasho. 2. Wax caato ka dhigid.

weydeyn *m.f.db eeg weydee.*

weydhamaam *f.g2 (-iyay, -isay)* Leexo horay iyo dib u socodsiiin.

weydhamaan *m.f.dh eeg* weydhamaa. *ld* **weydhamaamis.**
weydhamaamis *m.l ld* **weydhamaamis.**
weydhamaan *m.l (-nno, m.dh)* Warwareegga ay sameeyo leexada.
weydhoomid *m.f.dh eeg* weydhoon.
weydhooon *f.mg1 (-oomay, -oontay)* Dad badan meel isugu soo ururid.
weydnimo *m.dh* Caatonimo; xayeesinnimo.
weydoobid *m.f.dh eeg* weydow.
weydow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Nafley weyd noqosho.
weydsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Nafley weyd ahaansho.
weydsanaan *m.f.dh eeg* weydsan. *ld* **weydsanaansho.**
weydsanaansho *m.ll/dh ld* **weydsanaan.**
weyl¹ *m.l (-lo, m.l)* Dhasha lo'da keeda lab.
weyl² *m.dh* 1. Burcad. 2. *(-lo, m.l)* Dhasha lo'da teeda dheddig.
weylalaal *m.dh (-so, m.l)* Hargo badan oo waylo ama ari yaryar laga baxshay oo la isku tolay oo la goglado.
weyladay *m.l* Geeso horay caaraddoodu u soo jeeddo (*lo'*).
weyn *f.mg4 (-naa, -nayd; waaweyn)* 1. Wax qiyaasta loo baahan yahay wax u weheliyaan xagga tirada, dhererka, ballaarka, filka iwm ahaansho. 2. Isla w.: qof cid kale iskala sarreysa ahaansho.
weynaan *m.f.dh eeg* weyn. *ld* **weynaansho, weynin.**
weynaansho *m.l/dh eeg* weynow. *ld* **weynaan.**
weynbaa *m.l (-rro, m.dh)* Boorsor haween oo harag la xardhay ka samaysan.
weyne *m.l* Ilah; Rabbi.
weynee *f.g2 (-neeyay, -neysay)* 1. Wax, wax weyn ka dhigid. 2. Cid qimmo u yeelid. 3. Is w.: wax weyn iska dhigid (qof). 4. Iska w.: qof cid iska sarreysa. *ld* **weyneysi.**
weyneyn¹ *m.f.dh eeg* weynee. *ld* **weyneys, weyneysiin.**
weyneyn² *m.dh (fis.)* Summad M. Cabbirka xaddiga uu qalab obtikaad kordhiyo ama yareeyo xajmiga huumaaggaa. Waana saamiga baaxadda huumaaggaa iyo baaxadda walaxda.
weyneynsi *m.dh ld* **weyneyn¹.**
weyneys *m.l ld* **weyneyn¹.**
weyneysi *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld* **weynee.**
weyneysiin *m.dh ld* **weyneyn.**
weyneyo *m.dh (-ooyin, m.l (fis.)* Qalab loogu talaggalay in uu weyneeyo hummagga walxo aad u sii yar.
weynin *m.l ld* **weynaan.**

weynow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* 1. Nafley wax weyn noqosho. 2. La w.: wax weyn cid ugu muuqasho. 3. Isla w.: qab iyo kibir isu yeelid. 4. Iskala w.: qof cid iska sarreysiin.
weyrax¹ *m.l* 1. Dagaalka xoolaha dhalay (*lo'*) oo ay dagaallamaan kolkay ubadkooda u baqaan. 2. Caro; gedood.
weyrax² *f.g1 (-xay, -xday)* Neef xoolo ah oo dhalay markuu dhashiisa u baqo gadoodid.
weyraxi *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo ama dad weyrax ka keenid.
weyraxid *m.f.dh eeg* weyrax².
weyraxin *m.f.dh eeg* weyraxi.
weyraxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Dad ama xoolo wax weyraxay ahaansho.
weyraxsanaan *m.f.dh eeg* weyraxsan. *ld* **weyraxsanaansho.**
weyraxsanaansho *m.ll/dh ld* **weyraxsanaan.**
weysaalo *m.l.w* W. ah: waxyaalo diricnimo muujiya oo qof sameeyo, wacdaroo.
weysaqadasho *m.f.dh eeg* weysaqado.
weysaqado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* Salaad ka hor weysayasho.
weysaysasho *m.f.dh eeg* weysayso.
weysaysaso *f.mg3 (-stay, -satay)* Cid weysaqaadasho.
weysii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* *ld* **waasii.**
weysiin *m.dh ld* **waasiin.**
weyso *m.dh ld* **weeso.**
wicid *m.f.dh eeg* wac². *ld* **wicitaan.**
wicitaan *m.l ld* **wicid.**
wiciyad *m.dh.u* Alaabta guriga looga adeego. *ld* **wiiciyad.**
wid *e.d* Erey eyga lagu eryo ama qof lagu ihaaneeyo.
widwid *m.l* Dariiq yar oo isku xira guryo ama aqallo isu dhaw; widwide. *ld* **widwide.**
widwide *m.l ld* **widwid.**
wif *m.dh.sh.r* Erey tilmaama dhawaqa wax sida wiifowga u wareego.
wiflee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Orod iyo socod tiro badan samayn.
wifleyn *m.f.dh eeg* wiflee.
wigleee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Wiglo ciyaarid. *ld* **wilgee.**
wigleyn *m.f.dh eeg* wilgee. *ld* **wilgeyn.**
wiglo *m.dh* Cod maanseed lagu ciyaaro ciyaarta dhaantada; hirwo. *ld* **wilgo.**
wii *m.dh* Codka wiishka.
wiif *f.mg1 (-fay, -ftay)* 1. Sida wiifowgii u wareeg. 2. Aad u orod.
wiifi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Sida wiifowgii u wareegin. 2. Aad u orodsii.
wiifid *m.f.dh eeg* wiif.
wiifin *m.f.dh eeg* wiifi.

wiiflee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* 1. Sida wiifowgii u wareeg. 2. Aad u orod.

wiifleyn *m.f.db eeg wiiflee.*

wiifow *m.l (-wyo, m.dh)* 1. Geed wareegsan oo fardo qoryo ah iyo kuraas lagu fariisto leh oo carruurta lagu ciyaarsiiyo. 2. Kursi meel ka laallaada oo carruurta lagu ruxo.

wiig *m.l (-gag, m.)* Muddo toddoba beri ah oo isku xigta; toddobaad; usbuuc; sitimaan.

wiil *m.l* 1. Inan; kuray; ilmo yar oo lab ah. 2. Adege; madiidin; qawsaar. 3. Isha birteeda; wil.

wiilnimo *m.db* Carruurnimo.

wiilo *m.db* Gabar u saansaan eg wiil.

wiinrif *m.l* Nooc dhirta ka mid ah.

wiiq¹ *m.l* 1. Bowdada madaxeeda misigta ku jira. 2. Misiqta fiqeeda.

wiiq² *f.g1 (-qay, -qday)* Cid, arrin iwm wax yeello gaarsiin.

wiiqan¹ *f.mg1 (-qmay, -qantay; -qmi)* Wax la wiiqay noqosho.

wiiqan² *f.mg4 (-qnaa, -qnayd)* Wax la wiiqay ahaansho.

wiiqid *m.f.db eeg wiiq².*

wiiqmid *m.f.db eeg wiiqan¹.*

wiiqnaan *m.f.db eeg wiiqan². ld wiiqnaansho.*

wiiqnaansho *m.lldh ld wiiqnaan.*

wiir *m.db (-rar, m.)* Ciyaarta godootan, xabbad keliya oo god keligeed la dhigay.

wiirawiire *m.l* 1. (*c.fal.*) Harkii kolka qorraxdu dhinacna diiddo. 2. Dhibaato kasta oo kulul.

wiirawiro *m.l* 1. Nooc shimbirada ka mid ah. 2. Nooc ciyaaraha ka mid ah; wiiro. 3. *ld wiirawiire.*

wiiro *m.db* 1. Xumaan uurka la isugu hayo; utun. 2. Cayaar beeralaydu tumato oo ka mid ah cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka.

wiirsasho *m.f.db eeg wiirso.*

wiirso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ku w.: cid ku jeesjeseid; ku digasho.

wiish *m.l (-shash, m.)* 1. Makiinad waxyalaha culculus lagu qaado, waxay leedahay sal nagi iyo gacan dheer oo wareega oo afkiisa hore xarig ama silsilad gan qaroofan leh oo wax la suro. 2. Qalab laga sii daayo yeer oo digniin bixiya. 3. Aalad guuryaha dabaqyada dhaadheer leh lagu fuulo lagagana soo dego.

wiisito *m.db (-ooyin, m.)* Baaritaan caafimaad.

wiiwii *m.db.sh.r* Erey tilmaama cabaad, jibaad.

wil *m.l* 1. Dharka dumarku xirtaan nooc ka mid ah oo khafif ah. 2. Halka ay iska galaan misigta iyo bawdada. 3. Isha birteeda.

wilgee *f.mg2 (-geeyay, -geysay)* *ld wiglee.*

wilgeyn *m.db ld wigleyn.*

wilgo *m.db ld wiglo.*

wiliqdhabayn *m.f.db eeg wiliqdhabee. ld wiliqdhabays.*

wiliqdhabayn *m.l ld wiliqdhabayn.*

wiliqdhabee *fg2 (-beeyay, -beysay)* Awr dad cun ah carin.

wiliqdhabo *m.db* Carinta la cariyo awr dad cun ah.

willad *m.l ld willasho.*

willasho *m.f.db eeg willo. ld willad.*

wille *m.l* Dhagaxa kore ee maxdinka; weled.

willo *f.mg3 (-laday, -latay)* 1. Wax dhaqaaq degdeg ah samayn. 2. Nafley didid.

winiin *m.l* 1. Safan yar. 2. (*-nno, m.db*) Furuuruc dhalada madaxa ka soo baxa.

winiini-elektaroon *m.l (kiim.)* Tirada kuwaantam ee winiiniga oo lagu asteeyo m ; kana tarjumaysa winiiniga elektaroon kasta, waxana la siyya qiimeyeasha +1/2 ama -1/2.

wiiqiyad *m.db (-do, m.)* Miisan dhan 28,35 garaam ama rodol lix iyo toban meelood loo qaybiyey hal meel (1/16 rodol). *ld wiiqiyad, wuuqiyad.*

wir *e.d* Carl Ma ku dhacda!

wirayn *m.f.db eeg wiree.*

wiree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Cid wir ama car ku dhihid.

wiriiri *m.l* 1. Jiraca qaarkii; xasharaad dadka qaniina; dhuxunkureeb. 2. Qof w. ah: qof caaro fudud ah.

wiriiryaan *m.l* Wax farabadan oo meel wada jooga oo intaas is dabammaraya.

wiriq *m.db* 1. Halaq aan wax qaniinin. 2. *ld biriq¹.*

wiriqlaawe *m.l (-nno, m.db) (kiim.)* Walax adke ah oo aaney atamyeedeedu lahayn habayn qumman. Taas macnaheedu waa ma aha wiriq.

wiriqle-aayoooneed *m.l (-layaal ..., m.lldh) (kiim.)* Wiriqle ka kooban ayoonaada laba curiye ama in kabadan.

wiris *m.db* Shimbir la shaqaysa herinta; maras.

wirwir¹ *m.l* 1. Dhalanteed. 2. Socodka la socdo wakhtiga qorraxdu aad u kulushahay. 3. *ld wirwirid.*

wirwir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wakhti qorraxdu aad u kulushahay socosho.

wirwirid *m.f.db eeg wirwir². ld wirwir¹.*

wisaayad *m.db ld wasaayad.*

wishaar¹ *m.l.kh* Doon ama markab cusub oo kolkas dibbeda iyo badda loo saaray.

wishaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax duugoobay sidii uu hore u ahaa ka dhigid (guri, doon, iwm).

wishaarid *m.f.dh eeg* wishaar².

wiswis¹ *m.l* 1. Qof oo dooq adag leh. 2. *ld waswaas¹*.

wiswis² *f.mg1 (-say, -stay)* 1. Dooq adag lahaansho.². *ld waswaas²*.

wiswisi *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Cid wax kasta oo ay samayn lahayd ka shakisiin. 2. *ld waswaasi*.

wiswisid *m.f.dh eeg* wiswis². *ld waswaasid*.

wiswisin *m.dh eeg* wiswisi. *ld waswaasin*.

witir *m.l ld watar*.

wiyeer *m.l kh* 1. Biyo culus oo dhanaan yari ku jiro. 2. Biyo aan xareed ahayn. 3. *ld wayeer*.

wiyil¹ *m.l (-llo, m.dh)* Nafley aad u weyn oo labo gees wejiga ku leh, waxaa ku gaashaa-man harag aad u qiro weyn una adag.

wiyil² *m.dh (-lo, m.l)* Nafley aad u weyn oo labo gees wejiga ku leh, waxaa ku gaashaa-man harag aad u qiro weyn una adag.

woob *m.l* Midab hurdi ah.

wood¹ *m.l (-dad, m.l)* Cod doorasho.

wood² *f.mg1 (-day, -dday)* Cod cid lago dooranayo bixin. *ld wootee*.

woodid *m.f.dh eeg* wood². *ld wooteyn*.

wootee *f.mg2 (-teeyay, -teysay)* *ld wood²*.

wooteyn *m.dh ld woodid*.

woqooyi *m.l* Jihada koofur u tusmaysan ama ka soo hor jeedda. *ld waqooyi*.

wow *m.l* Magac carbeed oo tilmaama xarafka "w".

wuqiyad *m.dh ld wiqiyad*.

wuxuush *m.dh.w eeg* waxash.